राजस्व सुधार कार्ययोजना
२०७९/८०–२०८१/८२

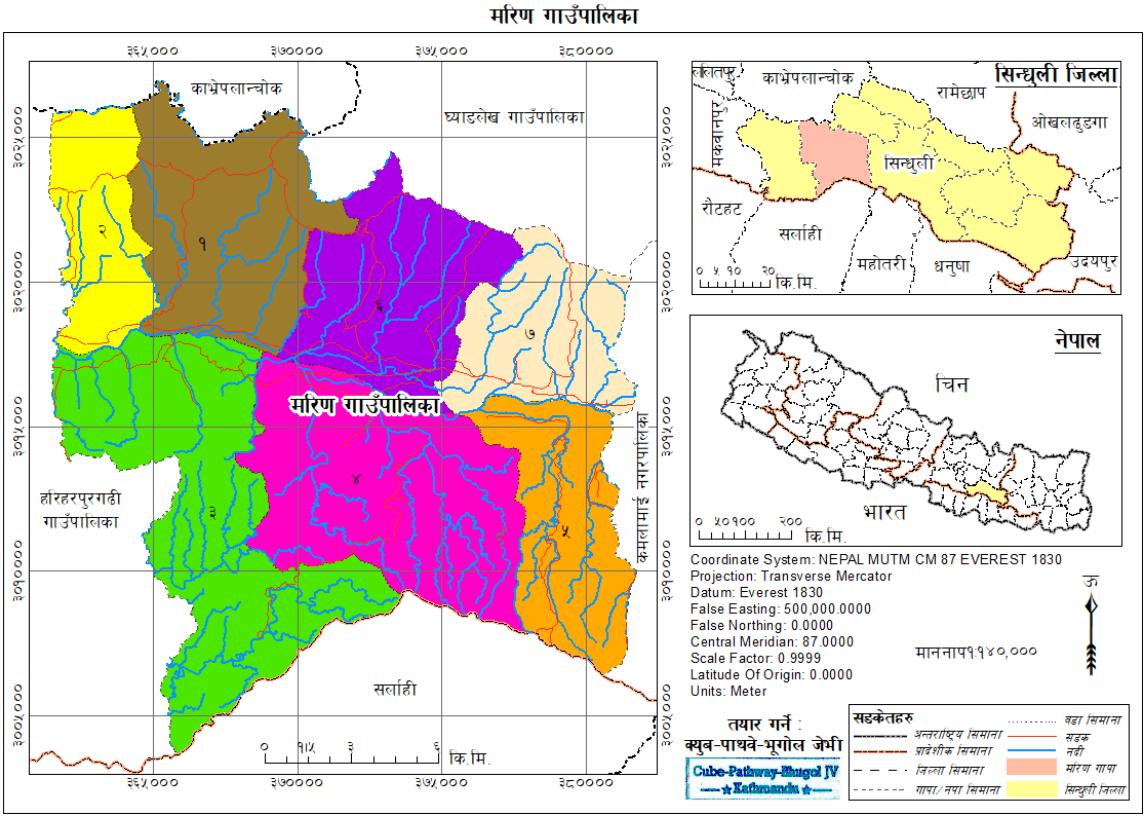

मरिण गाउँपालिका
सिन्धुली जिल्ला
२०७९

प्रतिवेदन तयारी

शीर्षकः-	मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना
सहयोगः-	श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेश, नेपाल
तयार गर्नेः-	**क्युव-पाथवे-भूगोल जे.भी. विशालनगर, काठमाण्डौ**
मितिः-	**असार, २०७९**

कृतज्ञता ज्ञापन

मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्न क्युव-पाथवे-भुगोल जे.भी., विशालनगर, काठमाडौँलाई जिम्मेवारी दिनुहुने बागमती प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, कार्ययोजना तयार गर्नका लागि सहयोग पुऱ्याउनुहुने मरिण गाउँपालिकाका गाउँपालिका अध्यक्ष विमर्ष मुक्तान, अपाध्यक्ष विमला माझी, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री ओमबहादुर दर्जी, मरिण गाउँपालिकाका कार्यपालिका सदस्य तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू तथा गाउँपालिका परिवार प्रति परामर्शदाताका तर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौँ ।

क्युव-पाथवे-भूगोल जे.भी., विशालनगर, काठमाडौँ

विषय सूची

परिच्छेद एकः परिचय **१**

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको औचित्य २

१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाले राखेका उद्देश्यहरू २

१.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया ३

१.५ कार्ययोजनाका सीमा ५

परिच्छेद दूईः स्थानीय तहको सङ्क्षिप्त परिचय **७**

२.१ मरिण गाउँपालिकाको परिचय ७

२.२ मरिण गाउँपालिकाको मानव संसाधनको अवस्था ८

२.३ मरिण गाउँपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको अवस्था ९

परिच्छेद तीनः स्थानीय तहको राजस्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता **१०**

३.१ स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था १०

३.२ स्थानीय तहका आयको अन्य श्रोतहरु १२

३.३ प्रभावकारी राजस्व परिचालनका प्रमुख पक्षहरू १४

३.३.१ कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था १४

३.३.२ उपर्युक्त संगठन निर्माण १४

३.३.३ तथ्याङ्कमा आधारित अभिलेख तथा स्रोतहरूको प्राथमिकीकरण १४

३.३.४ विभिन्न आयमुलक कार्यक्रम १४

३.३.५ पारदर्शिता र जवाफदेहिता १५

३.३.६ परिवर्तित व्यवस्था अनुसार राजस्व सङ्कलन १५

३.३.७ राजस्व प्रशासन तथा नीति सम्बन्धी सवालहरू १५

३.४ मरिण गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था १५

३.५ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण १७

३.५.१ स्थानीय कर राजस्व १७

३.५.२ गैरकर राजस्व १७

३.६ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको सम्भावना विश्लेषण १९

३.६.१ भूमिकर तथा मालपोत कर १९

३.६.२ सम्पत्ति कर १९

३.६.३ बहाल कर २०

३.६.४ वित्तीय र पुँजीगत कारोवारमा लाग्ने कर (व्यवसाय कर) २१

३.६.५ अन्य सेवा श'ल्क २१

३.६.६ दस्तुरहरू २३

३.६.७ अन्य विविध आय २५

परिच्छेद चारः आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता तथा सङ्कलन अवस्था **२६**

४.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति २६

४.२ आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता २८

४.२.१ राजस्व परामर्श समिति २८

४.२.२ मरिण गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन २९

४.२.३ राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण २९

४.३ मरिण गाउँपालिकाको वर्तमान आन्तरिक आय परिचालन २९

४.४ राजस्व परिचालनमा रहेका सवालहरू ३१
परिच्छेद पाँच : राजस्व सुधार कार्ययोजना ३२
५.१ मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना ३२
परिच्छेद ६: आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण ३७
६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण ३७
६.२ स्थानीय तहको आगामी तीन आर्थिक वर्षको राजस्व प्रक्षेपण ४०
परिच्छेद सातः अपेक्षित नतिजा र सूझाबहरू ४२
परिच्छेद आठः अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ५६
अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची ६०
अनुसूची २: अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र तथा माइनूट ६२
अनुसूची ३: कार्यक्रममा सहभागीहरुको सूची तथा कार्य सम्पन्न पत्र ६५
अनुसूची ४: कार्यक्रमको फोटोहरु ६९
अनुसूची ५: सङ्कलित तथ्याङ्कको नमूना ७१

तालिका सूची

तालिका १: मरिण गाउँपालिकाको समग्र वडागत क्षेत्रफल र जनसांख्यिक विवरण ८
तालिका २: गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी विवरण ९
तालिका ३: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसारको राजस्व अधिकार १०
तालिका ४: गाउँपालिकाको यथार्थ तथा प्रस्तावित आय विवरण १६
तालिका ५: कर राजस्व तर्फको सम्भावना विश्लेषण १७
तालिका ६: गैरकर राजस्व तर्फको सम्भावना विश्लेषण १८
तालिका ७: सम्पत्ति कर सम्भावनाको गणना २०
तालिका ८: घरबहाल कर सम्भावनाको गणना २१
तालिका ९: व्यवसाय कर सम्भावनाको गणना २२
तालिका १०: व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर सम्भवानाको गणना २२
तालिका ११: नक्सा पास दस्तुरको सम्भावनाको गणना २४
तालिका १२: राजस्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण विवरण २६
तालिका १३: मरिण गाउँपालिकाका राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरू २८
तालिका १४: मरिण गाउँपालिकाकाको वर्तमान आन्तरिक आय परिचालन (रु. हजारमा) ३०
तालिका १५: राजस्व सुधार कार्ययोजना ३२
तालिका १६: आगामी तीन आ.व.का लागि राजस्व प्रक्षेपणका आधार र तीन वर्षमा हुने कुल आय हजारमा ३७
तालिका १७: आगामी तीन आर्थिक वर्षहरूका लागि आय प्रक्षेपण ४०
तालिका १८: गाउँपालिकाको आय संरचना (रु.हजारमा) ४२

चित्र सूची

चित्र १: मरिण गाउँपालिकाको अवस्थिति ७

परिच्छेद एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले नेपालमा १ केन्द्रीय, ७ प्रदेश र ७५३ स्थानीय तह सहितको शासकिय स्वरुपको निर्माण गरेको छ । यस अनुरूप ७५३ स्थानीय तह (गाउँपालिका, महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका तथा नगरपालिकाहरू) मा स्थानीय तहको पहिलो पाँच वर्षको कार्यकाल पूरा भई दोश्रो कार्यकालको लागि निर्वाचन सम्पन्न भई संविधानले व्यवस्था गरे बमोजिम अनुसूची ८ अनुसार निसृत गरिएका काम कर्तव्य र जिम्मेवारीहरू नियामित रुपमा निर्वाह गर्दै आइरहेका छन् । नेपालको संविधानले यी तीन तहका सरकारका बिच, समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको सम्बन्धद्वारा सहकारी मोडेलको सङ्घीयता कार्यन्वयनमा रहेको छ ।

स्थानीय तहमा संबिधान र कानुनले तोकेका अवधारणा, कार्यान्यवन र भूमिका बारे थप स्पष्टता आवश्यक छ । स्थानीय तहलाई संविधान र ऐनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी वित्तीय रूपमा सबल र सक्षम बनाउन राजस्व परिचालनसम्बन्धी ज्ञान, सिप र क्षमता अभिबृद्धि गर्दै सार्वजनिक विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा सक्षम बनाउन आवश्यक छ । विगतको पाँच वर्षको अनुभवलाई समेत आधार मानी राजस्वको सुधार तथा आन्तरिक आयमा समेत बढोत्तरी गराउने योजना नयाँ बनेको स्थानीय तहको कार्यकालको शुरू अवस्थामा नै तयार हुँदा आगामी पाँच वर्षका लागि समेत राजस्व बारेमा स्प्रष्ट दृष्टिकोण र अवधारणाको कार्यान्वयन पक्षले मुर्तता पाउने हुन्छ ।

राजस्व अधिकारको प्रयोगको तहगत अधिकारको बाँडफाँड गर्दै नेपालको संविधान र प्रचलित कानुनले भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क, मुल्य अभिबृद्धि कर, संस्थागत व्यक्तिगत आय कर, राहदानी शुल्क, पारिश्रमिक कर, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर लगायत अधिकार सङ्घीय सरकारलाई दिएको छ । घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, कृषि आयमा लाग्ने कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारका रूपमा रहेका छन् । नेपालको संविधानले सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारका बिचमा समन्वय र सहकार्यका आधारमा अघि बढ्ने गरी स्थानीय सरकारलाई सम्पत्ति कर, घर जग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत), घर नक्सा पास दस्तुर, सेवा शुल्क लगायत २२ ओटा एकल अधिकार प्रदान गरेको छ । पर्यटन शुल्क, प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी, सेवा शुल्क, दस्तुर, दण्ड जरिवाना सङ्घ तथा प्रदेश सरकारस"गको समन्वय र सहकार्य गरी साझा रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने हुन्छ । यिनै एकल तथा साझा अधिकारको प्रयोग गरी स्थानीय सरकारले बजेट सहितको वार्षिक तथा समयगत योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने हुन्छ ।

नागरिकका चहाना पूरा गर्नको लागि स्थानीय सरकारले खर्च जुटाउनु पर्दछ । यसरी खर्च जुटाउनको स्थानीय सरकारको लागि सम्भावित आन्तरिक आय, अनुदान र ऋण गरी तीन माध्यम रहेको देखिन्छ । स्थानीय तहले आफ्नो आयको श्रोतको रुपमा, केन्द्र र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानमा मात्र सिमित हुँदा जनआकाक्षा पुरा हुन नसक्ने हुँदा संविधान तथा प्रचलित नेपाल कानुनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी राजस्वका क्षेत्रहरूको पहिचान तथा विद्यमान करका दायरा तथा दरहरू समयसापेक्ष बनाउँदै आय श्रोत बिस्तार गर्नुपर्ने हुन्छ । स्थानीय तहको अर्थतन्त्र आत्मनिर्भर बनाउनको लागि जनताको कर तिर्न सक्ने क्षमतालाई मध्यनजर गर्दै आन्तरिक आयका स्रोत पहिचान तथा परिचालन गरी आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्नुपर्ने हुन आउँछ।

यसै पृष्ठभूमीका आधारमा मरिण गाउँपालिकाको वित्तीय स्थिति सबल बनाउन राजस्व सुधार कार्ययोजना (Revenue Improvement Action Plan/RIAP) तयार गरिएको छ । यस योजनाले

गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा बृद्धि गरी वित्तीय क्षमताको विकास गर्ने एवम् यसलाई सबल बनाउने र राजस्वको सम्भाव्य स्रोतको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्ने सघाउ पुग्ने हुन्छ ।

१.२ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको औचित्य

स्थानीय सरकारलाई संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी अनुसूची ८ मा रहेका २२ वटा प्रमुख कार्यक्षेत्र भित्रका जिम्मेवारीहरू पुरा गर्नुपर्ने अवस्था छ । यस प्रयोजनका लागि स्थानीय तहलाई सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय अनुदानका अतिरिक्त स्थानीय सरकारलाई आफ्नै राजस्वका आधारहरू तयार गर्ने अधिकार निहित रहेको छ । स्थानीय सरकारको संरचना कार्यान्वयनको प्रारम्भकालमा रहेकोले त्यसका लागि आवश्यक नीति तथा कार्यविधि, संगठनात्मक व्यवस्था, सूचना तथा तथ्याङ्कको स्थापना, आयको सम्भाव्यता अध्ययन, नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्थापन तथा अभ्यासको पक्ष पूर्ण रुपमा परिचालन भइसकेको छैन ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ (घ) र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४ अनुसार स्थानीय तहलाई आफ्नो क्षेत्रमा कर र गैरकर सङ्कलन गर्न सक्ने अधिकार रहेको छ तर कर प्रणाली र अधिकार क्षेत्रबारे कम जानकारी, स-साना व्यवसायहरूमा कर लागु गर्दा हन सक्ने सम्भावित अलोकप्रियता, स्थानीय सरकारलाई प्राप्त हुन आएको अनुदान नै खर्च हुन नसकिरहेको अवस्थामा कर लगाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस नहुनु, जस्ता कारणहरूले गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र रहेर स्थानीय तहले अपेक्षित रूपमा राजस्व सङ्कलन गर्न सकिरहेको अवस्था छैन । यसरी स्थानीय तहहरूले वित्तीय सङ्घीयताको पूर्ण अभ्यास गर्न नसकेका कारण सार्वजनिक क्षेत्रको बजेट खर्च गर्न पर्याप्त राजस्व जुटाउन नसकिरहेको अवस्था छ ।

स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्रमा गर्ने विकास निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गरी जनचाहना अनुरूप सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन ठुलो लगानी आवश्यक देखिन्छ । त्यसका लागि कानुनले अख्तियारी दिएका क्षेत्रमा आन्तरिक राजस्वको सम्भावना पहिचान गरी राजस्वको क्षमता बिस्तार गर्दै जानु अपरिहार्य हुन आँउछ । त्यसैको तयारी स्वरुप राजस्व कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु आवश्यक रहेको छ ।

१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाले राखेका उद्देश्यहरू

आन्तरिक आयको विद्यमान अवस्था तथा आन्तरिक स्रोत तथा सम्भावनाहरूको विश्लेषण गरी प्रक्षेपण सहितको तीन वर्षे राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्न देहाय अनुसारका विशिष्ट उद्देश्य निर्धारण गरिएको थियो ।

- कर, गैर कर तथा प्रचलित कर प्रणालीबारे स्थानीय तहको बुझाइमा स्पष्टता ल्याउने,
- राजस्व तथा करका दायराहरू खोजी तथा पहिचान गर्न सहयोग पुऱ्याउने तथा राजस्व प्रक्षेपणका वैज्ञानिक विधिहरू, कर निर्धारण प्रक्रिया, राजस्व निर्धारणका आधारहरू पहिचान गर्ने ।
- स्थानीय तहको राजस्व परिचालनको समग्र पक्षको समिक्षा सहित मार्गचित्र तयार गर्ने ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बृद्धिका सम्भावनाहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय सुधार रणनीति, राजस्व प्रक्षेपण, बजेट अनुमान, आर्थिक विधेयक निर्माण तथा सूचना प्रणाली व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने दस्तावेज तयार पार्ने ।

१.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

यस राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्दा राजस्वसँग सम्बन्धित विविध सामग्रीहरूको अध्ययन, राजस्वसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क तथा सूचना सङ्कलन फाराम विकास, तथ्याङ्क सङ्कलन, तथ्याङ्क विश्लेषण, सहभागितामूलक छलफल, कार्यशाला गोष्ठी तथा प्रस्तुतीकरण जस्ता विधिहरू प्रयोग गरिएको थियो । प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गर्ने क्रममा अबलम्वन गरिएका विधिहरूलाई निम्नअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

पहिलो चरणः सन्दर्भ सामाग्री सङ्कलन तथा समीक्षा

राजस्व सुधार कार्ययोजनासँग सान्दर्भिक विभिन्न सामग्रीहरूको सङ्कलन तथा अध्ययन गरियो । यस अध्ययन कार्यको लागि पहिलो चरणमा परामर्शदाता समूहबाट विभिन्न स्रोतहरू मार्फत सन्दर्भ सामाग्रीहरू सङ्कलन, अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएको थियो । जस मध्ये नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ (संशोधन सहित), सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन २०७७, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन २०७६, सार्वजनिक निजी साझेदारी तथा लगानी ऐन २०७५, आपूर्ति नीति २०६९, औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७३ (संशोधन २०७६), कम्पनी ऐन, २०६३ (संशोधन २०७५), उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५, सहकारी ऐन २०७५ आदि रहेका छन् । यसैगरी प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरूमा बागमती प्रदेश आर्थिक ऐन, औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७५ आदि रहेका छन् । यस क्रममा अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएका मुख्य-मुख्य सामग्रीहरू अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

दोस्रो चरणः अभिमुखीकरण तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा कार्यशाला

स्थानीय तहमा कार्य प्रारम्भ गर्नुभन्दा पहिले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि क्युव-पाथवे-भूगोल जेभीबाट खटिएका विज्ञ टोलीले स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप-प्रमुख, स्थानीय तहको राजस्व परिचालन सम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारीहरू र राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरूलाई राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारी सम्बन्धमा मिति २०७९/०१/२२ मा अभिमुखीकरण गर्ने कार्य गरेको थियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र अनुसुची २ मा दिईएको छ ।

तेस्रो चरणः तथ्याङ्क/सूचना सङ्कलन

कार्ययोजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्यका लागि संस्थागत सूचना तथा तथ्याङ्कहरू समेत आवश्यक पर्ने हुन्छ । यसका लागि स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण, वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम पुस्तिका, आर्थिक ऐनहरू, राजस्व सम्बन्धी कानुनहरू, प्रगति विवरणहरू, आम्दानी तथा खर्चको फाँटवारी, प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन, सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनहरूबाट पनि आवश्यक सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन गरियो । त्यस बाहेक, उद्योग वाणिज्य सङ्घ, यातायात व्यवसायीहरूको संगठन, होटल व्यवसायीहरूको संगठन आदि पेशागत एवम् व्यवसायिक संस्थाहरू लगायतका सरोकारवाला पक्षहरूसँगको छलफलबाट पनि आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएको थियो । राजस्व सुधार कार्ययोजना तयारीको क्रममा मुख्यतः निम्न प्रकारका सूचनाहरू सङ्कलन गरिएको थियोः

- राजस्व प्रशासनको वर्तमान अवस्था, राजस्व प्रशासनिक व्यवस्था तथा सूचना प्रवाह सम्बन्धी विवरण
- राजस्व परिचालनका लागि अबलम्बन गरिएका नीतिगत व्यवस्थाहरू
- कम्तीमा विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको अनुमानित तथा यथार्थ आय विवरण
- चालु वर्षको हालसम्मको यथार्थ आय विवरण
- चालु वर्षको आर्थिक ऐन तथा बजेट
- आन्तरिक राजस्व (कर तथा गैरकर) सङ्कलनको अवस्था, स्रोत, क्षेत्र तथा दर सम्बन्धी बिस्तृत विवरण
- आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको संभावित नयाँ क्षेत्रहरू सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचना
- राजस्व सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्ययोजनाहरू, सम्पन्न गर्ने समय तथा सोको जिम्मेवारी, आदि ।

कुनै सूचनाहरू/तथ्याङ्कहरू नमिल्दो र असगंतिपूर्ण देखिन गएमा त्यसलाई पूनः प्रमाणीकरण गरिएको थियो । यसरी प्रमाणीकरण गरी सकिएको तथ्याङ्कलाई कार्ययोजनाको उद्देश्यहरूले खोजे अनुसार तालिकामा रुपान्तरण गरिएको थियो । वस्तुगत विश्लेषणको लागि आवश्यक तथ्याङ्क गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूची २ अनुसार र विषयगत विश्लेषणको लागि आवश्यक तथ्याङ्क अनुसूची ३ अनुसार सङ्कलन गरिएको थियो ।

चौथो चरणः सूचना/तथ्याङ्कको विश्लेषण तथा कार्ययोजना तयारी एवम् राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको लागि आवश्यक सूचना/तथ्याङ्क सङ्कलन गरिसकेपछि त्यस्ता सूचनाहरूलाई विश्लेषण गरिएको छ । सूचना/तथ्याङ्क विश्लेषणको लागि तथ्याङ्कीय तथा गुणात्मक विधि दुवैलाई प्रयोगमा ल्याइएको छ । राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचानको लागि गुणात्मक विश्लेषण विधि प्रयोग गरिएको छ भने राजस्वको बृद्धिदर तथा विद्यमान दायराको विश्लेषण तथ्याङ्कीय विधिद्वारा गरिएको छ ।

स्थानीय तहको राजस्व अधिकार, हाल गरिरहेको आय सङ्कलन अवस्था तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन पश्चात् आय सङ्कलनमा पार्ने प्रभावहरूको मूल्याङ्कनलाई ध्यान दिदैं आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण गरिएको छ । यसरी तयार गरिने प्रक्षेपणले यस स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्ने छ । यसैगरी विगतको आयको बृद्धिदर विश्लेषण गरी आय सङ्कलनको अवस्थालाई विश्लेषण गरिएको छ । शुरु र अन्तिम बिन्दुको आधारमा वार्षिक बृद्धिदरको गणना निम्न शुत्रको प्रयोग गरी गरिएको छ ।

$$\text{CAGR} = \left(\frac{\text{Ending Value}}{\text{Beginning Value}}\right)^{\left(\frac{1}{\text{Number of Years}}\right)} - 1$$

जहाँ, CAGR = औसत वार्षिक बृद्धिदर

Ending Value = अन्तिम वर्षको यथार्थ रकम

Beginning Value = पहिलो वर्षको यथार्थ रकम

आय प्रक्षेपणसँग सम्बन्धित तथ्याङ्कको विश्लेषण गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूची ४ अनुसार गरिएको छ ।

पाँचौं चरणः मस्यौदा कार्ययोजना तयारी

स्थलगत अध्ययनबाट प्राप्त भएका तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूलाई गुणात्मक र परिमाणात्मक विधिहरूको प्रयोग गरी मस्यौदा कार्ययोजना तयार गरिएको छ । लेखन कार्य राजस्व सम्बन्धी विज्ञता भएका विशेषज्ञबाट गरिएको थियो । भाषिक शुद्धता नेपाली भाषाका विज्ञहरूबाट परिक्षण गराइएको थियो ।

छैठौं चरणः मस्यौदा प्रतिवेदन माथि छलफल तथा सुझाव सङ्कलन

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका उपरोक्त चरणहरू पश्चात् तयार गरिएको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन स्थानीय तहका सम्बन्धित सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गरी सुझाव लिइएको थियो । यसका लागि परामर्श कार्यशाला/बैठकको आयोजना गरिएको थियो । यस्तो छलफलबाट प्रतिवेदनमा छुट भएका विषय वा तथ्याङ्कीय कमजोरीहरूलाई सच्याउन र प्रतिवेदनका विषयमा सरोकारवालाहरूलाई जानकारी प्रदान गर्न पनि सहयोग पुगेको थियो ।

सातौ चरणः अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी, छलफल तथा पृष्ठपोषण

मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरेपछि गाउँपालिकामा २०७९ असार ५ गते गाउँपालिकाका अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, राजस्व परामर्श समिति, वडा अध्यक्षज्यूहरू, शाखा प्रमुखज्यूहरू लगायतको सहभागितामा बृहद् छलफल गरिएको थियो (उक्त छलफलको उपस्थिति माईन्युट र फोटो अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ) । उक्त छलफलमा प्राप्त सुझाव र सल्लाहलाई समेत समावेश गरी राजस्व सुधार कार्ययोजनालाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ । यस प्रतिवेदनलाई कार्यपालिकाको बैठकबाट कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । उक्त कार्यक्रममा सहभागीहरूको सुची अनुसुची ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आठौं चरणः अन्तिम प्रतिवेदन कार्यपालिकाबाट स्वीकृती

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम प्रतिवेदन यस स्थानीय तहको राजस्व परामर्श समिति मार्फत कार्यपालिकामा पेश गरी स्वीकृत गराउने प्रतिबद्धता प्राप्त भएको छ । कार्यपालिकाबाट प्रतिवेदन स्वीकृत गराउँदा प्रतिवेदन कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गर्ने कार्यमा पनि सहजता आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

१.५ कार्ययोजनाका सीमा

क्षेत्र व्यापक रहेको भए तापनि सीमित स्रोत साधन, विगतका वर्षहरूको पर्याप्त सूचनाको अभाव, सीमित समय आदिका कारण मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको देहाय अनुसार सीमा रहेका छन्:

- कार्ययोजना कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज प्रतिवेदन जस्ता स्रोतहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू एवम् सरोकारवाला पक्षसँगको छलफलबाट प्राप्त सुझावहरूको आधारमा तयार गरिएको छ ।

- मरिण गाउँपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोतको पहिचान गर्ने उद्देश्यका लागि तयार पारिएको तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरू संलग्न गरी यो कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।
- तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि सबै वडाहरूको स्थलगत सर्वेक्षण कार्य भएको छैन ।
- नेपालको संविधान तथा प्रचलित नेपाल कानुनले स्थानीय तहलाई दिइएका राजस्व अधिकारको मात्र अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ ।
- गाउँपालिकाले यो राजस्व सुधार कार्ययोजना हरेक वर्ष राजस्व समितिको सिफारिसमा प्रगती समिक्षा गरी समयसापेक्ष परिमार्जन गर्दै कार्यान्वयनमा ल्याउनेछ ।

परिच्छेद दूईः स्थानीय तहको सङ्क्षिप्त परिचय

२.१ मरिण गाउँपालिकाको परिचय

मरिण गाउँपालिका सिन्धुली जिल्लाको पश्चिमी क्षेत्रमा अवस्थित साबिक कपिलाकोट, कल्पवृक्ष र महादेवस्थान ३ गाविस समेटी मिति २०७३ फागुन २७ मा स्थापना भएको हो । यो गाउँपालिका क्षेत्रमा भौगालिक धरातलीय रुपमा समथर फाँट, चुरे क्षेत्र, खोला खोल्सी, अग्लो होचो डाँडा काँडा देखि महाभारत श्रृङ्खलासम्मको भूभाग रहेको छ । आर्थिक तथा भौतिक पुर्वाधार विकासको क्रममा रहेको छ । राष्ट्रिय गौरवको मदन भण्डारी लोकमार्गले यस क्षेत्रको सर्वाङ्गिण विकासको ढोका खोलेको छ । सुनकोशी मरिण डाईभर्सनको प्रमुख क्षेत्र पनि यसै गाउँपालिकामा पर्दछ । मरिण गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २९७.३ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यो गाउँपालिकालाई सात वटा वडामा विभाजन गरिएको छ । पूर्वमा कमलामाई नगरपालिका, पश्चिममा हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, उत्तरमा काभ्रे जिल्ला र घ्याङलेख गाउँपालिका र दक्षिणमा सर्लाही जिल्लाको सिमा क्षेत्रसम्म फैलिएको यस गाउँपालिकाको केन्द्र कपिलाकोटमा रहेको छ ।

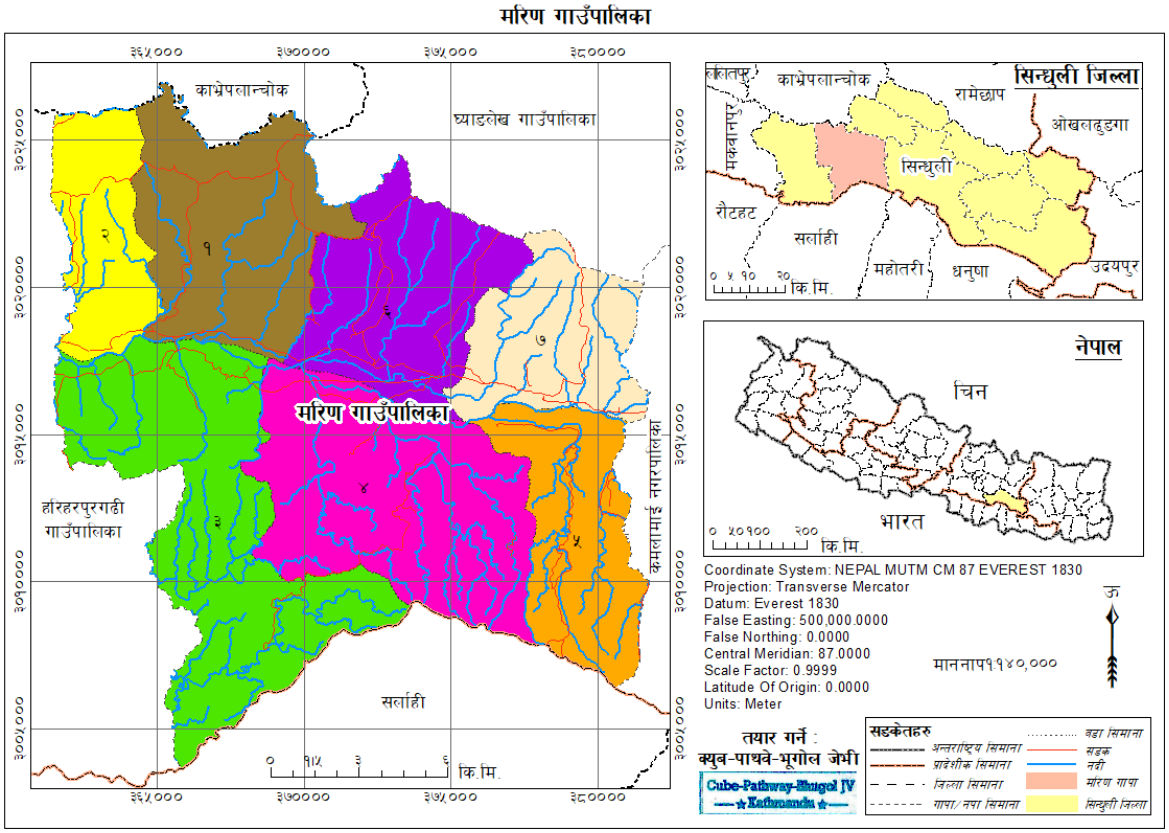

चित्र १: मरिण गाउँपालिकाको अवस्थिति

नेपालको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक तथ्याङ्क अनुसार यहाँको कुल जनसंख्या २८९८८ पुरुष १४२७७ र महिला १४७११ रहेको देखिन्छ । यहाँको जनगणना भएको घर संख्या ५८४३ र परिवार संख्या ६०८९ रहेको छ । २०७७ सालमा मरिण गाउँपालिकाले गरेको घरधूरी सर्वेक्षणमा निम्नानुसारको जनसांख्यिक बनोट रहेको देखिन्छ ।

तालिका १: मरिण गाउँपालिकाको समग्र वडागत क्षेत्रफल र जनसांख्यिक विवरण

वडा नं.	क्षेत्रफल व.कि.मि.	साविकको न.पा/गा.वि.स	परिवार	पुरुष	महिला	जम्मा	पु.म. अ.	औ.प.सं.
वडा नं. एक	४५.२१	कपिलकोट(३,५)	५६७	1883	1833	3716	102.7	6.55
वडा नं. दुई	२३.१४	कपिलकोट(१,२,४)	७७९	2844	2592	5436	109.7	6.98
वडा नं. तीन	६८.५१	कल्पवृक्ष(६,७,८,९)	९८५	3114	2932	6046	106.2	6.14
वडा नं. चार	६०.७१	कल्पवृक्ष(१,२,३,४,५)	९००	2702	2625	5327	102.9	5.92
वडा नं. पाँच	३२.१६	महादेवस्थान (१,२,३,९)	६३०	1907	1813	3720	105.2	5.90
वडा नं. छ	३८.९५	कपिलकोट(६,७,८,९)	९१७	2614	2423	5037	107.9	5.49
वडा नं. सात	२८.६२	महादेवस्थान (४,५,६,७,८)	९९८	2763	2699	5462	102.4	5.47
hDdf	२९७.३		५७७६	17827	16917	34744	105.4	6.02

श्रोत: नेपालको राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन र मरिण गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०७७

मरिण गाउँपालिकाको घरधूरी सर्वेक्षण २०७७ अनुसार जनसंख्या ३४७४४, परिवार संख्या ५७७६, जनघनत्व १०७.०५२ र हावापानी समसितोष्ण रहेको छ । जातजातिको बसोबासको आधारमा तामाङ जातिको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा मगर, माझी, विश्वकर्मा, दमाई, सार्की, बाहुन, क्षेत्री, नेवार लगायतका जातीहरु बसोबास रहेको छ । यहाँको प्रमुख पेशाको रुपमा कृषि नै रहेको भएतापनि १६५९ परिवारलाई मात्र बाह्रै महिना खान पुग्ने देखिन्छ । यो गाउँपालिकामा शाक्षरता दर ७३.६२ प्रतिशत रहेको छ । यहाँ ५४१२ जनामा मोवाईल सेवाको पहुँच रहेको छ । यो गाँउपालिकामा शौचालय उपयोग गर्ने परिवार ८९.१९ प्रतिशत रहेका छन् । यस गाँउपालिका क्षेत्रमा ६९.५५ प्रतिशत क्षेत्र वन, कृषि योग्य भूमी १८.६८ प्रतिशत, वगर ९.०४ प्रतिशत र नदी ०.८९ प्रतिशतले ढाकेको छ । यहाँको खाना पकाउने इन्धनको प्रमुख श्रोतको रुपमा दाउरा/काठ रहेको छ ।

दक्षिणतर्फ चुरे श्रृखला र उत्तरतर्फ महाभारत पर्वतको बीचमा अवस्थित मरिण खोंच क्षेत्र जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतका हिसाबले महत्वपूर्ण रहेको छ । मरिण खोला लगायतका विविध साना ठुला खोला, खहरेबाट सिन्चित भइ आएको यो क्षेत्र परापूर्व कालदेखि नै अन्न र पशुजन्य उत्पादनको भण्डारको रुपमा परिचित यस क्षेत्रमा जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतको अधिकतम उपयोग गरी कृषिको व्यवसायिकरण मार्फत तुलनात्मक लाभका बाली लगाउने योजना गाउँपालिकाको रहेको छ । यहाँ पर्यटकीय हिसाबले पन्चकन्या पोखरी, ठाकुर दरवार, धुरी ढुङ्गा र टुडिखेल जस्ता ऐतिहासिक महत्व बोकेका स्थान रहेका छन् ।

२.२ मरिण गाउँपालिकाको मानव संसाधनको अवस्था

मरिण गाउँपालिकाको सङ्गठन स्वरूप हेर्दा वर्तमान अवस्थामा गाउँपालिकामा मुख्य गरी पाँचवटा शाखा अन्तर्गत विभिन्न ११ वटा शाखाहरू स्थापना भई आम नागरिकलाई आवश्यक सेवाप्रवाह गरिरहेका छन् । गाउँपालिकामा रहेका शाखाहरू देहाय अनुसार रहेको देखिन्छ:

- शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा
- प्राविधिक शाखा
- कृषि/पशु सेवा शाखा
- जिन्सी शाखा
- स्वास्थ्य शाखा
- योजना शाखा
- प्रशासन शाखा
- आर्थिक प्रशासन शाखा
- आ.ले.प.शाखा

- महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा
- सहकारी संस्था दर्ता र उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन शाखा

गाउँपालिकाले माथि उल्लिखित विषय क्षेत्र समेट्ने गरी आफ्नो आवश्यकता र प्राथमिकता अनुरूप कार्यालयको प्रशासनिक ढाँचा कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । गाउँपालिका कार्यालय र यस अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिको अवस्था न्यून रहेको छ ।

तालिका २: गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी विवरण

क्र.सं	पद	स्थायी	करार	जम्मा
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	१	०	१
२	अधिकृत आठौं	१		१
३	अधिकृत सातौं	३		३
४	अधिकृत छैठौं	१	२	३
५	इन्जिनियर	१	१	२
६	सहायक पाचौं सरह	९	६	१५
७	सहायक स्तर चौथो	१२	१२	२४
८	प्राविधिक सहायक	४	२	६
९	अ.न.मि.	१		१
१०	अमिन	१		१
११	नगर प्रहरी		६	६
१२	कार्यालय सहयोगी	७	७	१४
१३	स्वीपर		२	२
१४	हलुका सवारी चालक		४	४
१५	व्याक लोडर चालक		१	१
१६	वैद्य चौथो	१	०	१
१७	कविराज निरिक्षक	१	०	१
	जम्मा:	**४३**	**४३**	**८६**

स्रोत: मरिण गाउँपालिका २०७९

हाल गाउँपालिकामा जम्मा ९१ जनाको दरबन्दी रहेकोमा ८६ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । जस मध्ये स्थायी ४३ जना र करार ४३ जना रहेका छन् । खासगरी गाउँपालिका कार्यालयमा विभिन्न विषयगत शाखा र इकाईहरूको स्थापना र सञ्चालन गरी दैनिक कामकाज व्यवस्थित गर्न आवश्यक जनशक्तिको अपुग प्रस्ट देखिन्छ । नीति तर्जुमा र बजेट कार्यान्वयनमा गाउँकार्यपालिकालाई सघाउ पुऱ्याउने अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरूको सङ्ख्या निकै न्यून रहेको छ ।

२.३ मरिण गाउँपालिकाको भौतिक सम्पत्तिको अवस्था

मरिण गाउँपालिकामा सार्वजनिक सेवाप्रवाहको लागि गाउँपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको कार्यालय कपिलाकोट भन्ने ठाँउमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाले हाल कपिलाकोटमा रहेको आफ्नै पक्की भवनबाट कार्यालयको सेवाप्रवाह गरिरहेको छ । यस गाउँपालिकाले हाल प्रयोगमा ल्याएको भवन ०-११-०१-०३ बिघा क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । एउटा व्यवस्थित सभाहल समेत रहेको छ । यस गाउँपालिकामा जम्मा ७ ओटा वडाहरू रहेका छन् । सबै वडामा वडा कार्यालय समेत रहेका छन् ।

९ राजस्व सुधार कार्ययोजना, मरिण गाउँपालिका, सिन्धुली

परिच्छेद तीनः स्थानीय तहको राजस्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

यस परिच्छेदमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा नेपालको संविधान अनुसार स्थानीय तहलाई प्राप्त राजस्व सम्बन्धी अधिकार र सो अधिकार कार्यान्वयनका लागि भएका कानुनी व्यवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । यस खण्डमा गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्राधिकार तर्फको राजस्व सङ्कलनको अवस्था, सम्भावना, समस्या तथा चुनौतीहरू शीर्षकगत रुपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

३.१ स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजस्वअधिकार प्रदान गरेको छः

- सम्पत्ति कर
- हाटबजार व्यवस्थापन
- सवारी साधन कर
- मनोरञ्जन कर
- घर बहाल कर
- विज्ञापन कर
- व्यवसाय कर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर
- प्राकृतिक स्रोतको आय
- सेवा शुल्क दस्तुर (नक्सापास दस्तुर समेत)
- व्यक्तिगत घटना दर्ता
- दण्ड जरिवाना

सङ्घीय कानुन (**स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४**) अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजस्व अधिकार प्रदान गरेको छ ।

तालिका ३: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसारको राजस्व अधिकार

राजस्व शीर्षक	कानुनी प्रावधान
कर	आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर (घर र घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर र बाँकीमा भूमिकर/मालपोत) । (घरजग्गा कर सार्वजनिक उपयोगको घर जग्गामा, मुनाफा रहित संस्थामा, धार्मिक प्रयोजन, सरकारको, दुतावास एवम् कुटनैतिक नियोगहरू स्वामित्वको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लाग्दैन ।) भूमिकर (मालपोत), सम्पत्ति कर नलगाएको अवस्थामा मात्र घर जग्गा बहाल कर व्यवसाय करः पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा) जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु करः आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे वापत (दफा ६१)
शुल्क	**बहाल बिटौरी शुल्कः** आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग वापत (दफा ५९) पार्किङ्ग शुल्कः आफ्नो क्षेत्रभित्र सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए वापत (दफा ६०)

राजस्व शीर्षक	कानुनी प्रावधान
सेवा शुल्क	आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, जिपफ्लायर, बञ्जी जम्प, प्यारागलाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्वन्धी सेवा वा व्यवसायमा आफुले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामाः खानेपानी, बिजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, बसपार्क, पुल आदि अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्याङ्कन सेवामा सिफारिस सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्कमा (दफा ६२)
दस्तुर	एफ.एम रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन र उपयोग नक्सा पास दस्तुर (नक्शा पास नगरी निर्माण भएकालाई तेब्बर दस्तुर) पंजिकरण व्यवस्थापन दस्तुर वडा मार्फत गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर- दफा १२ (२ ङ) अनुसारको सिफारिस तथा प्रमाणित वापत जग्गा नाप जाँच तथा कित्ता काट दस्तुर
वस्तु तथा सेवा बिक्री	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो, काठ, दाउरा, जराजुरी, स्लेट, खरीढुङ्गा आदि प्राकृतिक एवम् खानीजन्य वस्तुको बिक्री तथा निकासी शुल्क दस्तुर (दफा ६२.क) सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री, (दफा ६२.ख)
सङ्घ तथा प्रदेश कानुनको आधारमा स्थानीय तहमा प्राप्त हुने	प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी खनिज पदार्थको उत्खनन रोयल्टी सामुदायिक वनको सञ्चालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी खनिज पदार्थको उत्खनन रोयल्टी सामुदायिक वनको सञ्चालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट रोयल्टी खानेपानी महसुल स्थानीय साना सतह तथा भूमिगत सिंचाई सेवा शुल्क स्थानीय स्तरमा जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार उत्पादन, सङ्कलन,

राजस्व शीर्षक	कानुनी प्रावधान
	प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र र स्वास्थ्य संस्थाको दर्ता, सञ्चालन अनुमति स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट अनुमति, नविकरण इन्टरनेट सेवा, टेलीसेन्टर, केवल, तारविहिन टेलिभिजन प्रसारण अनुमति, नविकरण स्थानीय तहका पत्रपत्रिकाको दर्ता
स्थानीय तहमा सङ्कलन भई बाँडफाँड हुने	बिज्ञापन कर: स्थानीय तहले दर निर्धारण र सङ्कलन गर्ने मनोरञ्जन कर: स्थानीय तहले सङ्कलन गर्ने (दर र सङ्कलन विधि प्रदेशले निर्धारण गर्ने) घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क: स्थानीय तहले सङ्कलन गर्ने (दर निर्धारण प्रदेशले गर्ने) उद्यान, पार्क, चिडियाखाना, ऐतिहासिक तथा पुरातात्वीक सम्पदा, संग्रालय सम्पदा प्रवेश शुल्कको दर निर्धारण र सङ्कलन स्थानीय तहले गर्ने ढुङ्गा, गिट्टी, स्लेट, वालुवा, चुनढुङ्गा, अभ्रख, दहत्तर बहत्तरमा प्राकृतिक स्रोतको करको दर र प्रकृया प्रदेशले निर्धारण गर्ने र स्थानीय तहले सङ्कलन गर्ने ।
प्रदेश तहबाट सङ्कलन भई वाँडफाँड हुने	सवारी साधन (माथि उल्लेखित बाहेक) करको दर निर्धारण तथा सङ्कलन प्रदेशले गर्ने र प्रदेश स्तरीय कोषमा जम्मा गर्ने पदयात्रा तथा पर्यटन शुल्कको दर निर्धारण र सङ्कलन प्रदेश गर्ने र प्रदेश स्तरीय कोषमा जम्मा गर्ने (पवर्तारोहण, राष्ट्रिय निकुन्ज, वन्यजन्तु आरंक्षण तथा संरक्षण क्षेत्रको प्रवेश शुल्क निर्धारण र सङ्कलन नेपाल सरकारले गरे बमोजिम हुने)

३.२ स्थानीय तहका आयको अन्य श्रोतहरु

स्थानीय तहका अन्य आयको श्रोतको रुपमा केन्द्र र प्रदेश सरकारबाट चार प्रकारका अनुदान प्राप्त गर्ने गर्दछन् । यस गाउँपालिकाले विकासको गति बढाउने लक्ष लिएमा ऋण लिन सक्छन् । त्यस बारेको सारंश बुँदागत रुपमा यो खण्डमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वित्तीय समानीकरण अनुदान

- नेपाल सरकारले स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा स्थानीय तहलाई वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरण गर्ने । (नेपालको संविधानको धारा ६० को उपधारा ४)
- प्रदेशले प्रदेशभित्रका स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा प्रदेश कानुन बमोजिम वित्त आयोगको सिफारिसमा वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरण गर्ने । (नेपालको संविधानको धारा ६० को उपधारा ५)

- यस प्रकारको अनुदानलाई स्थानीय तहले आवश्यक देखेको विकास कार्यमा खर्च गर्न सक्ने स्वीकृति दिईएको हुन्छ । यो अनुदान कर्मचारी तलब र अन्य प्रशासनिक खर्चमा खर्च गर्न पाइने छैन ।

सशर्त अनुदान

- नेपाल सरकारले स्थानीय तह वा नेपाल सरकारको कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न संविधानको धारा २५१ को उपधारा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम आयोगले तोकेको आधार बमोजिम स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने ।
- सशर्त अनुदान प्रदान गर्दा नेपाल सरकारले योजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त तोक्ने र सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो शर्तको पालना गर्नु पर्ने ।
- प्रदेशले स्थानीय तहलाई प्रदेश कानुन बमोजिम आयोगले तोकेको आधार बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने । सशर्त अनुदान भित्र शिक्षा क्षेत्रका शिक्षक तथा कर्मचारी, स्वास्थ्य क्षेत्रका कर्मचारीहरु, अन्य स्थानीय कर्मचारीको तलब भत्ता आदिको खर्च पर्दछ ।

समपूरक अनुदान

- नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न समपूरक अनुदान प्रदान गर्न सक्ने ।
- समपूरक अनुदान प्रदान गर्दा देहायका कुराहरुलाई आधार बनाइनेछः-
- योजनाको सम्भाव्यता, योजनाको लागत,
- योजनाबाट प्राप्त हुने प्रतिफल वा लाभ,
- योजना कार्यान्वयन गर्न सक्ने वित्तीय तथा भौतिक क्षमता वा जनशक्ति,
- योजनाको आवश्यकता र प्राथमिकता ।
- प्रदेशले स्थानीय तहलाई प्रदेश कानुन बमोजिम समपूरक अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ ।

विशेष अनुदान

- नेपाल सरकारले देहायको कुनै उद्देश्य राखी स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कुनै खास योजनाको लागि विशेष अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता आधारभूत सेवाको विकास र आपूर्ति
- अन्तर प्रदेश वा अन्तर स्थानीय तहको सन्तुलित विकास
- आर्थिक, सामाजिक वा कुनै प्रकारले विभेदमा परेको वर्ग वा समुदायको उत्थान वा विकास ।
- प्रदेशले स्थानीय तहलाई प्रदेश कानुन बमोजिम विशेष अनुदान प्रदान गर्न

बैदेशिक सहायता र ऋण सम्बन्धी व्यबस्था

- **वैदेशिक सहायताः** स्थानीय तहले नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति बिना कुनै पनि किसिमको वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा वैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा कुनै योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सक्ने छैन ।
- **आन्तरिक ऋणः** स्थानीय तहले आयोगले सिफारिस गरेको सीमाभित्र रही २५ वर्षभन्दा कम अवधिको लागि आन्तरिक ऋण लिन सक्ने तर आन्तरिक ऋण लिनु अघि नेपाल सरकारको सहमति लिनु पर्नेछ ।
- आन्तरिक ऋण लिन नेपाल सरकारको सहमति माग गर्दा आन्तरिक ऋण लिन खोजिएको योजना, योजनाबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धि, ऋण भुक्तानी योजना, ऋण दिने संस्थाको विवरण सहितको प्रस्ताव पेश गर्नु पर्ने ।

नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई ऋण दिन सक्ने

- नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई ऋण दिन सक्ने ।
- स्थानीय तहले ऋण रकमको उपयोग, भुक्तानीको तरिका तथा समय सीमा समेत उल्लेख गरी ऋणको लागि अर्थ मन्त्रालय समक्ष अनुरोध गर्न सक्ने ।
- अनुरोध मनासिब देखिएमा नेपाल सरकारले ऋण प्रदान गर्ने स्वीकृति दिन सक्ने ।
- नेपाल सरकारबाट ऋण प्रदान गर्ने स्वीकृति प्राप्त भएमा अर्थ मन्त्रालयले सम्बन्धित स्थानीय तहसँग सम्झौता गर्ने ।
- यस्तो ऋण स्थानीय तहले सम्झौतामा उल्लिखित अवधिभित्र चुक्ता नगरेमा नेपाल सरकारले सम्बन्धित स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउने अनुदानबाट असुली गर्न सक्ने ।

३.३ प्रभावकारी राजस्व परिचालनका प्रमुख पक्षहरू

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले गाउँपालिकालाई उपलब्ध गराएको वित्तीय अधिकार अनुकुल राजस्व परिचालनमा सुधार ल्याउनको लागि करको दरमा हेरफेर गर तत्काल थप तथा योजनाबद्ध प्रयास थाल्नु पर्ने देखिन्छ । मरिण गाउँपालिकाले राजस्व परिचालनका लागि तत्काल सम्बोधन गर्नुपर्ने संस्थागत सवालहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

३.३.१ कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था

नेपालको संविधान तथा सङ्घीय कानुनले प्रदान गरेका राजस्व अधिकार सम्बन्धी प्रावधानहरूको व्यवस्थित कार्यान्वयन र राजस्व परिचालनका लागि करको दायरा तथा दरमा परिमार्जन गरी आर्थिक ऐन, नियमावली, विभिन्न कार्यविधिहरू समयमै अद्यावधिक गरि गाउँसभाबाट पारित गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३.३.२ उपर्युक्त संगठन निर्माण

उपयुक्त मानव स्रोतको व्यवस्था, क्षमता विकास तालिम, कम्प्युटरीकृत राजस्व अभिलेख तथा सूचना प्रणाली सहित राजस्व परिचालनका लागि सुदृढ तथा बेग्लै राजस्व शाखाको व्यवस्था भई सकेको छ । वडा कार्यालयलाई केही शीर्षकहरूमा राजस्व असुलीको जिम्मेवारी दिइएकोले वडाका कर्मचारीहरूलाई तालिम दिई दक्ष बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

३.३.३ तथ्याङ्कमा आधारित अभिलेख तथा स्रोतहरूको प्राथमिकीकरण

गाउँपालिकाले तयार पारेको करको दायरा र दर रेटले सबै क्षेत्रलाई समेट्न नसकेकोले गाउँपालिकाले सङ्कलन गर्न सक्ने विभिन्न कर तथा गैह्र करका दायरा तथा दरहरूको विवरण आवधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ । आगामी दिनहरूमा नयाँ स्रोतहरूको पहिचान तथा विद्यमान स्रोतहरूको दायरा बिस्तार गर्दै राजस्व परिचालन चुस्त दुरुस्त पार्नु पर्दछ ।

३.३.४ विभिन्न आयमुलक कार्यक्रम

आफ्नो आन्तरिक आय बृद्धिका लागि विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी विभिन्न किसिमका सीपमुलक तथा आयमुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी स्थानीयबासीहरूको कर तिर्न सक्ने हैसियत बृद्धि गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि विद्यमान सम्पत्तिको परिचालन गरी व्यवसायीक सेवामुलक तथा आयमूलक कार्यक्रमहरू पनि सञ्चालन गर्न नीजि क्षेत्रसँग समन्वय गर्न आवश्यक देखिन्छ । घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिसँग समन्वय गरी उद्यमीहरूको सृजना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३.३.५ पारदर्शिता र जवाफदेहिता

प्रभावकारी राजस्व प्रशासनका लागि गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने वस्तु तथा सेवा गुणस्तरीय, पारदर्शी र नागरिक प्रति जवाफदेही हुन आवश्यक छ । जुन शीर्षकबाट आय आर्जन भएको हो सोही शीर्षकमा नै बढी खर्च गर्दा गाउँपालिकाबासीहरूमा राम्रो सन्देश जान सक्दछ । सकंलित राजस्व तथा खर्चको सार्वजनिक गर्नु पारदर्शिता अभिबृद्धिका लागि राम्रो प्रयास हुन सक्दछ ।

३.३.६ परिवर्तित व्यवस्था अनुसार राजस्व सङ्कलन

परिवर्तित व्यवस्था अनुसार राजस्व सङ्कलनको लागि कानुनी व्यवस्था गर्नु, त्यस बमोजिमको दररेट निर्धारण गर्नु, सङ्कलनको लागि संस्थागत संयन्त्रको स्थापना गर्नु, बाँडफाँड हुने राजस्व शीर्षकहरूमा समन्वयात्मक तरिकाले राजस्व सङ्कलन गर्नु, तत्काल गर्नुपर्ने महत्वपूर्ण कार्यको रुपमा रहेको छ ।

३.३.७ राजस्व प्रशासन तथा नीति सम्बन्धी सवालहरू

उपरोक्त व्यवस्थालाई मध्यनजर गर्दा गाउँपालिकाको राजस्व परिचालन सम्बन्धमा निम्न मुद्दाहरू रहेको देखिन्छः

- राजस्व प्रशासन सम्बन्धी आवश्यक ऐन, नियम तथा कार्यविधिहरू पुर्ण रुपमा तयार नहुनु ।
- संविधान र कानुनले दिएको क्षेत्राधिकार भित्र रहेका आफ्नो क्षेत्रमा सम्भाव्य आयको पहिचान नहुनु ।
- राजस्व प्रशासनका लागि आवश्यक कर्मचारी कमी हुनु ।
- राजस्व सम्बन्धी अभिलेख समेटिएको वस्तुगत विवरण नहुनु ।
- नयाँ स्रोतहरू पहिचान र विद्यमान स्रोतहरूको दायरा बिस्तारमा पर्याप्त पहल नगर्नु ।
- राजस्व परिचालनका नयाँ सम्भाव्यताको सम्भाव्यताको पहिचान नहुनु ।

३.४ मरिण गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

मरिण गाउँपालिकाले विगतका आर्थिक वर्षहरूमा गरेको आय तथा स्रोत परिचालनको अवस्था, आन्तरिक तथा वाह्य स्रोतबाट संकलित आय, आयको संरचना तथा आयको औसत बृद्धिदर आदिको समीक्षा तथा विश्लेषण यस भागमा गरिएको छ । नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार गाउँपालिकालाई प्राप्त राजस्व अधिकारका शीर्षकहरूको परिचालन कसरी गरिएको छ जान्नु उपयुक्त हुन्छ । गाउँपालिकाले उपरोक्त राजस्व शीर्षकहरू मध्ये असुली गरिरहेको, सङ्कलनका लागि निर्णय मात्र गरेको र सम्भावना भएको भनी छलफलबाट यथार्थ अवस्था प्राप्त गरिएको छ । यस गाउँपालिकाको आ.व. ०७६/७७ को यथार्थ र आ.व. ०७७/७८ को यथार्थ तथा चालु आ.व. ०७८/७९ को संसोधित अनुमान आय तथा सङ्घिय सरकारबाट प्राप्त भएको वित्तीय समानीकरण तथा सर्शत अनुदान सम्बन्धी देहायमा उल्लेखित तालिकाले गाउँपालिकाको आय परिचालनको अवस्था देखाउँदछ ।

तालिका ४: गाउँपालिकाको यथार्थ तथा प्रस्तावित आय विवरण

शिर्षक	आ.व. २०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व २०७७/७८ को यथार्थ	आ.व २०७८/७९ को संसोधित अनुमान	वृद्धि दर %
आय	**३७५७५९**	**४८१९४६**	**५२८१७९**	**१२.०**
राजस्व	**८०६७१**	**१०७९७२**	**१३२२३१**	**१७.९**
आन्तरिक श्रोत	**११२९७**	**१०२६६**	**१५५३६**	**११.२**
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	**६९३७५**	**९७७०६**	**११६६९५**	**१८.९**
अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरण	**२९५०८८**	**३७३९७४**	**३९५९४८**	**१०.३**
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान	**२६७८६०**	**३०८२६६**	**३३८५७३**	**८.१**
१३३११ समानीकरण अनुदान	९९९००	१०१४००	१०३२००	१.१
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	१५९९६०	१९६८६६	२०२३२३	८.१
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	०	०	८७५०	
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	०	०	१९१००	
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजिगत	०	०	०	
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	८०००	१००००	५२००	-१३.४
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजिगत	०	०	०	
प्रदेश सरकारबाट	**२७२२८**	**६५७०८**	**५७३७५**	**२८.२**
१३३११ समानीकरण अनुदान	१०१७०	१०२०९	८४००	-६.२
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	१७०५८	२५४९९	१०१७५	-१५.८
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	०	०	१००००	
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	०	०	०	
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजिगत	०	०	०	
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	०	३००००	२८८००	
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजिगत	०	०	०	
१३३१८ अन्य अनुदान चालु	०	०	०	

स्रोतः मरिण गाउँपालिका २०७९

मरिण गाउँपालिकाको विगत ३ आ.व.को बजेटलाई विश्लेषण गर्दा आ.व. ०७६/७७ मा राजस्व सङ्कलन कोभिड-१९ को महामारीको बिचमा पनि सन्तोषजनक रहेको पाइन्छ। आन्तरिक श्रोतको वृद्धि दर ११.२% रहेको देखिन्छ भने राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमको वृद्धि दर १७.९% रहेको देखिन्छ । अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त हुने आयमा प्रदेश र केन्द्र सरकारबाट प्राप्त भएको आयको औषत बृद्धि दर १०.३% को हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकाको समग्र आय बृद्धिदर १२% रहेको देखिन्छ ।

करको दर न्यून रहेता पनि दायरा फराकिलो बनाइएकोले बृद्धि दर सन्तोषजनक देखिएको छ । विगतका वर्षहरूमा भन्दा करको दायरा बृद्धि गर्दा समग्र बृद्धिदर बढी भएकाले आगामी दिनमा राजस्व सुधार कार्ययोजनाको पूर्ण कार्यान्वयन गरिएमा थप गुणात्मक सुधार हुने सम्भावना रहेको छ। आ.व. ०७८/७९ गाउँपालिकाले रु. १ करोड ५५ लाख आन्तरिक आयको संसोधित अनुमान गरेको छ भने बाह्य आय तर्फ नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट रु.३९ करोड ५९ लाख वित्तीय समानीकरण अनुदान र ससर्त अनुदान प्राप्त गरेको छ । यस तथ्याङ्कले गाउँपालिकाको आयमा बाह्य स्रोतको हिस्सा उल्लेख्य रहेको देखिन्छ ।

३.५ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

यो कार्ययोजना तर्जुमाको क्रममा मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सङ्कलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावनाको विश्लेषण गरिएको छ । मरिण गाउँपालिकामा रहेको कर र गैरकरका क्षेत्रको पहिचान, सम्भावना, सङ्कलन भएको नभएको दर निर्धारणको अवस्थाको बारेमा यो खण्डमा विश्लेषण गरिएको छ । मरिण गाउँपालिका क्षेत्रमा पहिचान भएका आयका श्रोतहरूको निर्धारण भएको भएता पनि लक्ष अनुरुप उठ्न भने सकेको देखिँदैन ।

३.५.१ स्थानीय कर राजस्व

सम्पत्ति कर, भूमिकर (मालपोत), सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा), घर जग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर, जडीबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर, विज्ञापन कर, मनोरञ्जन कर जस्ता कर राजस्वको सम्भावनाका क्षेत्र तथा सङ्कलन भएको नभएको तथा दर निर्धारणको अवस्था बारेको विश्लेषण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५: कर राजस्व तर्फको सम्भावना विश्लेषण

क्र.सं.	आयका प्रकार	सम्भावनाको विवरण	दर निर्धारणको अवस्था	सङ्कलन भएको/नभएको
१	भूमिकर (मालपोत)	भएको	भएको	भएको
२	सम्पत्ति कर	भएको	नभएको	नभएको
३	सवारी कर (रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	भएको	नभएको	नभएको
४	घर जग्गा बहाल कर	भएको	नभएको	नभएको
५	व्यवसाय कर	भएको	नभएको	नभएको
६	जडीबुटी, कबाडी र जिवजन्तु कर	भएको	नभएको	नभएको
७	विज्ञापन कर	भएको	नभएको	नभएको
८	मनोरञ्जन कर	भएको	नभएको	नभएको

स्रोतः मरिण गाउँपालिका २०७९

३.५.२ गैरकर राजस्व

विभिन्न शुल्क, दस्तुर तथा सेवा प्रदान गरे वापतको दस्तुर तथा सेवा शुल्क जस्ता गैरकर राजस्वको सम्भावनाका क्षेत्र तथा सङ्कलन भएको नभएको तथा दर निर्धारणको अवस्था बारेको विश्लेषण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६: गैरकर राजस्व तर्फको सम्भावना विश्लेषण

क्र.सं.	आयका प्रकार	सम्भावनाको विवरण	दर निर्धारणको अवस्था	सङ्कलन भएको/नभएको
१	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो, स्लेट, खरीढुङ्गा आदि प्राकृतिक एवम् खानीजन्य वस्तुको बिक्री तथा निकासी शुल्क	भएको	भएको	भएको
२	काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर, बहत्तर बिक्री	भएको	नभएको	नभएको
३	वन पैदावार (सामुदायिक वनको) बिक्री वापतको आय	भएको	नभएको	भएको
४	नक्सापास दस्तुरज्ञ	भएको	भएको	भएको
५	व्यक्तिगत घटना दर्ता बिलम्ब शुल्क	भएको	भएको	भएको
६	बहाल बिटौरी शुल्क	भएको	भएको	भएको
७	पार्किङ्ग शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
८	अस्पताल सञ्चालन	नभएको	नभएको	नभएको
९	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
१०	स्थानीय खानेपानी महसुल	भएको	नभएको	नभएको
११	स्थानीय विद्युत महसुल	नभएको	नभएको	नभएको
१२	केवलकार, टेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, बन्जीजम्प, जिप फ्लायर, प्याराग्लाईडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवा शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
१३	निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, ढल निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्ययमशाला, पर्यटकिय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, घोविधाट, सडक, बसपार्क, पुलआदि)	नभएको	नभएको	नभएको
१४	मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
१५	दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (एफएम रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म)	भएको	भएको	भएको
१६	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
१७	वडा मार्फत गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
१८	दण्ड जरिवाना	भएको	भएको	भएको

स्रोत: मरिण गाउँपालिका २०७९

३.६ आन्तरिक राजस्व सङ्कलनको सम्भावना विश्लेषण

गाउँपालिकाले प्रचलित कानुन बमोजिम आन्तरिक स्रोत तर्फ सङ्कलन गर्ने राजस्व मध्ये यस गाउँपालिकाले हाल उठाइरहेका विद्यमान तथा सम्भावित नयाँ आय क्षेत्रहरूको सम्भावनाको विश्लेषणात्मक अध्ययन यस शीर्षक अन्तर्गत गरिएको छ ।

३.६.१ भूमिकर तथा मालपोत कर

विगतका आ.व.मा यस गाउँपालिकामा मालपोत तथा भुमिकर प्रमुख आन्तरिक स्रोतको रुपमा रहेकोमा आ.व. २०७५/०७६ देखि सम्पत्ति कर लागु भएकोले घर जग्गा कटाउँदा बाँकी बक्यौता मालपोत रकम मात्र सङ्कलन हुने देखिन्छ । हाल पनि गाउँपालिकाले मालपोत कर सङ्कलन गरिरहेको छ । आ.व. २०७८/७९ मा भूमिकर तथा मालपोत कर वापत रु. १८००००००/- कर सङ्कलन गर्ने लक्ष लिएको देखिन्छ । हालसम्मको विवरण हेर्दा २०७९ बैसाखसम्ममा ९२ लाख उठेको देखिन्छ । यो कार्ययोजना कार्यान्वयनमा आएपछि आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको आ.व. २०७९/८० लक्ष अनुरुप १८००००००/- उठ्ने आँकलन गरी थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूः

- मालपोत कार्यालयसँग समन्वय गरी मरिण गाउँपालिका भित्रका जग्गाधनी र जग्गाको तथ्याङ्क अभिलेखीकरण गर्ने ।
- साविकको दरमा मुख्य बजार क्षेत्र तथा सडक पहुँच पुगेको स्थानको जग्गा लगायत जग्गाको मूल्याङ्कनको मालपोतको दर निर्धारण गर्ने ।
- मालपोतको दर परिमार्जन गरी प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गर्ने । बक्यौता मालपोत रकमलाई यथासिघ्र सङ्कलन गरी सबैलाई दायरामा ल्याउने ।
- मालपोत वा भूमिकर निर्धारण गर्दा बाटो, सडक सुविधा, उत्पादन, प्रचलित बजार मुल्यको आधारमा निर्धारण गर्ने

३.६.२ सम्पत्ति कर

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार मरिण गाउँपालिकामा ५८४३ घर संख्या रहेको भन्ने आधारमा सोही घर संख्याको आधारमा करको प्रक्षेपण गरिएको छ । गाउँपालिकाले हालसम्म सम्पत्ति कर लागु गरेको छैन । अनुमानित करदाताको संख्या तथा सम्पत्तिकरको न्यूनतम औसत अनुमानित दरका आधारमा गणना गर्दा सम्पत्ति करको सम्भावना देहाय बमोजिम सङ्कलन गर्न सक्ने देखिन्छः

तालिका ७: सम्पत्ति कर सम्भावनाको गणना

cg'dflgt crn ;DklQ d"Nofig	cg'dflgt s/bftf ;+Vof	s/bftf ;+Vof k|ltzt	s/ b/	cg'dflgt k|If]k0f
पहिलो रु. १० लाख रुपैयासम्म	२९२२	५० प्रतिशत	१००	२९२१५०
रु. १० देखि २५ लाखसम्म	११६९	२० प्रतिशत	२५०	२९२१५०
रु. २५ देखि ५० लाखसम्म	५८४	१० प्रतिशत	५००	२९२१५०
रु. ५० देखि ७५ लाखसम्म	२९२	५ प्रतिशत	७५०	२१९११२.५
रु. ७५ देखि एक करोडसम्म	२९२	५ प्रतिशत	१०००	२९२१५०
रु. १ देखि २ करोडसम्म	२३४	४ प्रतिसत	२०००	४६७४४०
रु. २ देखि ३ करोडसम्म	१७५	३ प्रतिशत	३०००	५२५८७०
रु. ३ देखि ५ करोडसम्म	११७	२ प्रतिशत	४०००	४६७४४०
रु. ५ करोड देखि माथि	५८	१ प्रतिशत	५०००	२९२१५०
जम्मा	**५८४३**			**३१४०६१२.५**

स्रोतः राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

हालसम्म गाउँपालिकामा सम्पत्ति कर प्रणाली लागु भएको छैन । सम्पत्ति कर प्रणाली लागु भए पश्चात् सो को कुल सम्भावना करिब ३४ लाख ४० हजार आम्दानी गर्न सकिने अवस्था देखिन्छ । जम्मा घरधुरीको ५० प्रतिशत पहिलो १० लाख सम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु १००, रु. १० देखि २५ लाखसम्म रु. १० देखि २५ लाखसम्म सम्पत्ति हुने सँग रु. २५०, रु. २५ देखि ५० लाखसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. ५००, रु. ५० देखि ७५ लाखसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. ७५०, रु. ७५ देखि एक करोडसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. १०००, रु. १ देखि २ करोडसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. २०००, रु. २ देखि ३ करोडसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. ३०००, रु. ३ देखि ५ करोडसम्म सम्पत्ति हुनेसँग रु. ४००० र रु. ५ करोड देखि माथि सम्पत्ति हुनेसँग रु. ५००० मात्र पनि असुल गर्ने हो भने रु. ३१ लाख ४० हजार आन्तरिक आय सङ्कलन गर्न सकिने आँकलन गरिएको छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू :

- गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा संविधान र सङ्घीय कानुनको व्यवस्था अनुसार आर्थिक ऐनमा प्रगतिशिल करको सम्पत्ति कर व्यवस्थापनको कार्यविधिको व्यवस्था गर्ने ।
- गाउँपालिका भित्र भएका जग्गा तथा सम्पत्तिको मापदण्ड निर्धारण गरी मूल्याङ्कन गर्ने कार्य तथा सम्पत्तिको स्वघोषणाका कार्यलाई प्राथमिकता दिने । गाउँपालिकामा करदाता शिक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारीताका साथ सञ्चालन गर्ने ।
- सबै वडा कार्यालयमा राजस्व सम्बन्धी कर्मचारीको व्यवस्था गरी कम्प्यूटरकृत विलिङ प्रणालीको व्यवस्था गर्ने ।
- कर तिर्नको लागि नागरिकलाई उत्प्रेरित गर्ने । करलाई नागरिकले बोझको रुपमा नलिने वातावरण तयार गर्ने ।

३.६.३ बहाल कर

स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्र भित्र परेको र यो कर सम्बन्धी सम्पुर्ण अधिकार स्थानीय तहमा नै रहेकोले गाउँपालिकाले वार्षिक बहाल रकमको आधारमा बहाल कर निर्धारण गरेमा उपयुक्त हुने देखिन्छ । (साविकमा आय कर अन्तर्गत आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा १० प्रतिशत तथा स्थानीय तहमा २ प्रतिशत गरी जम्मा १२ प्रतिशत बहाल करको व्यवस्था रहेको थियो) ।

यहाँ प्रस्तुत गरिएको बहाल कर प्रगतिशिल रुपमा प्रक्षेपण गरिएको छ । कति बहालमा रहेका छन् भन्ने बारेको यकिन तथ्याङ्क गाउँपालिकासँग पनि उपलब्ध रहेको छैन । सामान्यतया व्यवसाय नविकरण गर्ने वा अन्य विभिन्न प्रयोजनबाट पालिकाबाट सेवा प्राप्त गर्नुपर्ने भएको खण्डमा मात्र बहालकर तिर्ने चलन समग्र नेपालमा नै रहेको देखिन्छ । यसबाट यो गाउँपालिका पनि फरक रहेको देखिँदैन । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भएअनुसार मरिण गाउँपालिकामा ५८४३ घर संख्या र ६०८९ परिवार संख्या रहेको भन्ने आधारमा सोही आधारमा करिब २५० परिवार भाडामा रहेको भन्ने आधार लिई करको सम्भावना गणना गरी प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका ८: घरबहाल कर सम्भावनाको गणना

क्र.सं.	भाडा दर (वार्षिक)	अनुमानित संख्या	दर रेट	अनुमानित आय
१	३००००	१२५	०.०१	३७५००
२	५००००	५०	०.०१५	३७५००
३	८००००	३८	०.०२	६००००
४	१२००००	२५	०.०२५	७५०००
४	१५००००	१३	०.०३	५६२५०
	जम्मा	**२५०**		**२६६२५०**

स्रोतः मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

मरिण गाउँपालिकाले आ.व २०७७/७८ मा बहाल कर वापत रु. १ लाख आम्दानी गाउँपालिकाले गरेकोमा यो राजस्व सुधार कार्ययोजना लागु भए पश्चात् रु. २ लाख ६२ हजार अनुमानित आम्दानी गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । सार्वजनिक जमिन उपयोग गरे वापत बहाल बिरौटी कर आ.व २०७७/७८ मा रु.८० हजार सङ्कलन गरेको देखिन्छ तसर्थ व्यवस्थित मापदृण्ड बनाई बिरौटी कर लिने सम्भावना रहेको छ जसको बारेमा यकिन तथ्याङ्क रहेको देखिएन ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूः

स्थलगत सर्भेक्षण गरी भाडामा रहेका संरचना र भाडामा लाग्न सक्ने संरचनाहरूको यथार्थ विवरण सङ्कलन गरी लगत तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ । घर जग्गा बहाल कर निर्धारण गर्ने र उठाउने सम्बन्धी कार्यविधि कानुनको निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने । घर बहाल कर असुली कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरी त्यस्तो कर नतिर्ने व्यक्तिहरुलाई गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराईने सेवा सुविधाबाट बंचित गराउने जस्ता नीति लिन सकिन्छ । घर बहाल करका सम्बन्धमा करदातालाई जानकारी दिने र असुली गर्ने नीतिगत व्यवस्था गर्नुपर्ने । बिरौटी करलाई व्यवस्थित गर्दै थप आय बृद्धि गर्न सकिने देखिन्छ ।

३.६.४ वित्तीय र पुँजीगत कारोवारमा लाग्ने कर (व्यवसाय कर)

यस मरिण गाउँपालिकाले विभिन्न व्यवसायहरूको वर्गिकरणका आधारमा करका दरहरू निर्धारण गर्नुका साथै कर असुली गरिरहेको छ । गाउँपालिकामा दर्ता भएर सञ्चालनमा रहेका व्यवसाय न्युन मात्रामा रहेका छन् । यकिन संख्या गाउँपालिकामा पनि रहेको छैन । गाउँपालिकाले आय बृद्धिका लागि गाउँपालिका क्षेत्रमा दर्ता भएका व्यवसाय सम्बन्धी यथार्थ तथ्याङ्क सङ्कलन गर्नुपर्ने र करको दायरामा ल्याउनु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा भएको व्यवसाय तथा सङ्घ संस्थाहरू दर्ता भई सकेपछि वार्षिक रुपमा नविकरण गर्नुका साथै वार्षिक कर पनि तिर्नुपर्ने हुन्छ । स्थानीय

तहहरूको गठनसँगै गाउँपालिकालाई यो अधिकार प्राप्त भएको हो । उल्लेखित सङ्घ संस्थाहरू एक पटक गाउँपालिकामा दर्ता भईसकेपछि अन्यत्र पुनः दर्ता हुनु पर्दैन ।

(क) व्यवसाय कर

यहाँ एक वडामा करिब ५५ वटा व्यवसाय रहेको भन्ने अनुमान गरी त्यसका आधारमा प्रक्षेपण गरिएको छ । एक वडामा ५५ वटा व्यवसाय छन् भन्ने आधारमा गाउँपालिकामा ७ वटा वडा रहेको भएमा कुल ३८५ विभिन्न व्यवसायबाट हालको अवस्थामा देहाय बमोजिमको व्यवसाय करको कुल सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

तालिका ९: व्यवसाय कर सम्भावनाको गणना

क्र.सं.	व्यवसायको विवरण	अनुमानित संख्या	दर रेट	अनुमानित आय
१	२० लाखसम्म (७० प्रतिशत)	२७०	१०००	२,७०,०००
२	२० देखि ५० लाख (२० प्रतिशत)	७७	२०००	१,५४,०००
३	५० देखि ७० लाखसम्म (५ प्रतिशत)	१९	३०००	५७,०००
४	७५ लाख देखि १ करोडसम्म (३ प्रतिशत)	१२	५०००	६०,०००
५	१ करोड देखि माथि (२ प्रतिशत)	८	८०००	६४,०००
	जम्मा	**३८५**		६,०५,०००

स्रोतः मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

(ख) व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर

हालको कानुनी व्यवस्था अनुसार गाउँपालिकाले एफएम रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग जस्ता व्यवसायिक सङ्घ संस्थाहरूको दर्ता, नविकरण गरी सो को दस्तुर सङ्कलन गर्न सक्ने छ । प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा विश्लेषण गर्दा यस किसिमको करको संभावना देहाय बमोजिमको रहेको छ । मरिण गाउँपालिकामा व्यवसाय दर्ताको प्रचलन कम नै रहेकोबाट एक वर्षमा एक वडामा १ ठूला, ३ मध्यम र १० साना व्यवसाय वार्षिक रुपमा दर्ता हुन सक्छन् भन्ने आधारमा वार्षिक रुपमा कुल ९८ नयाँ व्यवसाय दर्ता हुने अनुमान गरी यो आय प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका १०: व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर सम्भवानाको गणना

क्र.सं.	विवरण	प्रस्तावित दर	अनुमानीत संख्या	सम्भाव्य दर्ता आय (रु.)
१	ठुला लगानीका व्यवसायहरू	५,०००	७	३५०००
२	मध्यम लगानीका व्यवसायहरू	२,०००	२१	४२०००
३	साना लगानीका व्यवसायहरू	१,०००	७०	७००००
	जम्मा		**९८**	**१४७०००**

स्रोतः मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

मरिण गाउँपालिकाले आ.व २०७७/७८ मा व्यवसाय कर वापत रु. पाँच लाख र रजिष्ट्रेशन दस्तुर अन्तर्गत रु. पचास हजार रुपैया आम्दानी गरेकोमा यो राजस्व सुधार कार्यायोजना लागु भए पश्चात् सो दरमा बृद्धि भई व्यवसाय नविकरण वापत रु.६००६००/- र नयाँ दर्ता वापत रु.१४७०००/- अनुमानीत आम्दानी गर्ने देखिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूः

- गाउँपालिका क्षेत्रमा दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय गर्ने बानीको विकास गराउनु पर्ने । नागरिकलाई व्यवसाय कर तिन उत्प्रेरित गर्ने प्रकारका कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
- व्यवसाय कर सम्बन्धी आवश्यक सूचना सहितको व्यवसायहरूको यथार्थ विवरण सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्ने । व्यवसाय कर दरमा समय सापेक्ष समिक्षा र बिश्लेषणको आधारमा समायोजन र छुट तथा जरिवानाको व्यवस्था लागु गर्ने । व्यवसायलाई लगानीको आधारमा र उत्पादन क्षमताका आधारमा साना, ठुला मझौला व्यवसायको रुपमा वर्गिकरण गरी सोही अनुरुप करको दर निर्धारण गर्ने ।
- नवप्रवर्तन स्थानीय रोजगारी पवर्धन गर्ने उद्योगहरुलाई आवश्यक प्रोत्साहानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । व्यवसाय करमा छुट तथा जरीवानाको व्यवस्था लागु गर्ने ।
- नेपाल सरकारले व्यवस्था गरे बमोजिम प्यान तथा भ्याट अनिवार्य गरी प्रत्येक व्यवसायीलाई व्यवसायिक संकेत नम्बर प्रदान गर्ने ।

३.६.५ अन्य सेवा श'ल्क

गाउँपालिकाले गाउँपालिकाबासी तथा सेवाग्राहीहरूलाई विभिन्न सेवा प्रदान गरे वापत तोकिएको दरमा सेवा शुल्क सङ्कलन गर्ने सक्ने प्रावधान अनुरुप गाउँसभाले विभिन्न सेवाहरूको शुल्कको दर निर्धारण गरी सेवा शुल्कहरू सङ्कलन गरिरहेको छ । गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको सेवा वापत गाउँपालिकाले न्युनतम दरमा निर्धारण गरी सेवाको दायरा बिस्तार गरी नागरिकलाई बढी सेवा प्रदान गर्ने र बढी शुल्क लिने व्यवस्था गर्न सकिन्छ । बढी सेवा बढी करको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । गाउँपालिकाको तर्फबाट कानुन बमोजिम प्रदान गर्न चाहिने सेवा सुविधा प्रदान गरी नागरिकलाई त्यस वापत शुल्क लिने सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचानको लागि श्रोत सर्वेक्षण गर्ने र नयाँ सेवा क्षेत्रको पहिचान गर्ने ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूः

- गाउँपालिका तथा वडाबाट नागरीकलाई दिन सकिने गरिने नयाँ सेवा क्षेत्रको पहिचान गर्ने ।
- सिफारिसलाई "एक पटक दिने र बारम्बार दिने" गरी दुई भागमा वर्गिकरण गरी त्यसै अनुरुप दर कायम गर्दा उपयुक्त देखिन्छ ।
- गाउँपालिका तथा वडाबाट गरिने सिफारिस तथा दस्तुरहरूको छुट्टाछुट्टै व्यवस्थित एकिकृत रेकर्ड राख्ने । सेवा प्रवाह चुस्त दुरुस्त, प्रविधि मैत्री र छिटो छरितो बनाउने ।

३.६.६ दस्तुरहरू

यस अन्तर्गत मरिण गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सङ्घसंस्था सिफारिस, इजाजत सिफारिस, नाता प्रमाणित, ठेगाना प्रमाणित, घरजग्गा नामसारी, घरजग्गाको चारकिल्ला सिफारिस, वैदेशिक कामकाजको लागि सिफारिस लगायतका विभिन्न सिफारिसहरू गरे वापत लिईने दस्तुर पर्दछ, जुन गाउँपालिकाको प्रमुख आन्तरिक श्रोत हो । कुन सेवा प्रदान गरेवापत कति आय सङ्कलन भयो भन्ने यकिन छुट्टै लेखा नराखिएको भएपनि एकमुष्ट रुपमा राख्ने गरेको छ ।

गाउँपालिकाले सिफारिस दस्तुरको दररेट गाउँसभाबाट निर्धारण गर्नुका साथै विभिन्न शीर्षकहरूमा रकम समेत सङ्कलन गरिरहेको छ । गाउँपालिकाले कानुन बमोजिम असुली गर्न सक्ने दस्तुरहरू, जस्तो सवारी प्रवेश दस्तुर जस्ता सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचानको लागि श्रोत सर्वेक्षण गर्ने र नयाँ सेवा क्षेत्रको पहिचान गर्ने ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू:

गाउँपालिका तथा वडाबाट गरिने सिफारिस तथा दस्तुरहरूको छुट्टाछुट्टै व्यवस्थित एकिकृत रेकर्ड राख्ने । विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा दस्तुरहरूको वर्गीकरण गरी दस्तुर दर परिमार्जन गर्ने । सिफारिस वा प्रमाणित गर्नु पूर्व दस्तुर तिरे नतिरेको एकीन गर्ने । दस्तुर नबुझाएसम्म सम्बन्धित अधिकारीले सिफारिस वा प्रमाणित नगर्ने । वडाबाट संकलित दस्तुरहरू शीर्षक सहितको विवरण तयार गर्ने ।

क) नक्सा पास दस्तुर

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार मरिण गाउँपालिकामा ५८४३ घर संख्या रहेको भन्ने आधारमा सोही घर संख्याको आधारमा करको प्रक्षेपण गरिएको छ । गाउँपालिकामा रहेका ५८४३ मध्ये ५ प्रतिशतको बाहेक ९५ प्रतिशतको घर नक्सापास भएको छैन भन्ने आधारमा ८५ प्रतिशतको कच्ची घर रहेको र बाँकी १० प्रतिशतको पक्की घर रहेको र सोको घरधुरीको अभिलेखीकरण हुन बाँकि रहेको भन्ने अनुमान गरी तथ्याङ्कका आधारमा नक्सा पास दस्तुरको प्रक्षेपण गरिएको छ । आगामी आ.व.मा हुन हरेक वडामा १० वटा पक्की घर र ५ वटा अन्य प्रकारका घर निर्माण हुनेछन् भन्ने आधारमा नयाँ घरहरूको नक्सा पास र पुराना घरहरूको दर्ता (अभिलेखीकरण) को अनुमानित संख्या र गाउँसभाले पास गर्ने औसत दस्तुरको आधारमा गणना गर्दा देहाय बमोजिम नक्सा पास दस्तुर सङ्कलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

तालिका ११: नक्सा पास दस्तुरको सम्भावनाको गणना

क्र.सं.	विवरण	संख्या	औसत दर	सम्भाव्य आय
१	**घर नक्सा पास**			
	पक्की घर	४२	१५,०००	६३०,०००
	अन्य घर	६३	१,५००	९४,५००
	घर नक्सा पास जम्मा	**१०५**		**७२४,५००**
२	**अभिलेखीकरण**			
	पक्की घर (१० प्रतिशत)	५८४	१,५००	४५०,०००
	कच्ची घर (८५ प्रतिशत)	४९६७	५००	३,२५०,०००
	अभिलेखीकरण जम्मा	**५८४३**		**३,७००,०००**
	hDdfM			**४,४२४,५००**

स्रोत: मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

मरिण गाउँपालिकाले नक्सापास दस्तुर दर निर्धारण गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा गाउँपालिकाले नक्सापास दस्तुर अन्तर्गत रु. ६ लाख आम्दानी गरेकोमा घर नक्सा पास र अधावधिकको कार्यलाई नियमित बनाउने गर्ने हो भने यस गाउँपालिकलाले यो शीर्षकबाट रु. ४४ लाख २४ हजार आम्दानी गर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । यसको लागि गाउँपालिकाले एक अभियानको रुपमा घर अभिलेखीकरण र अध्यावधिक गर्ने कार्य गर्न सकिन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू:

- घरको तल्ला, बनोट तथा किसिमका आधारमा दस्तुरको दर निर्धारण गरी समयानुकुल परिमार्जन गर्दै जाने । भुकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण कार्यलाई प्रोत्साहान गरी सो सम्बन्धी जनचेतनाका कार्य सञ्चालन गर्ने ।
- नक्सापास नगरी घर बनाउन नपाउने नियम कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ । घर अभिलेखीकरण तथा नक्सापास प्रक्रियाले भवन निर्माण प्रक्रियालाई नियमन समेत गर्ने भएकोले यसलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ पहल गर्न जरुरी देखिन्छ ।
- घर अभिलेखीकरणका लागि मालपोत सङ्कलन कार्यसँग आवद्ध गरी वार्षिक रुपमा अभियान सञ्चालन गरी गाउँपालिका भित्रमा रहेका भवनको यथार्थ विवरण सङ्कलन गर्ने । भवन निर्माण आचारसंहिता लागु गरी मापदण्ड तथा कार्यविधिहरू अनुसार नक्सापास प्रावधान लागु गर्ने ।

३.६.७ अन्य विविध आय

मरिण गाउँपालिकाले विभिन्न किसिमका फारामहरू बिक्रीबाट प्राप्त आयलाई बिक्री अन्तर्गत राखेको छ भने अन्य विविध आयमा गाउँपालिकाद्धारा प्रदान गर्ने सङ्घसंस्था सिफारिस, इजाजत सिफारिस, नाता प्रमाणित, ठेगाना प्रमाणित, घरजग्गा नामसारी, घरजग्गाको चारकिल्ला सिफारिस, वैदेशिक कामकाजको लागि सिफारिस दण्ड जरिवाना, पेश्की फिर्ता, घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र दस्तुर लगायत अन्य विविध आयहरू रहेका छन् जुन गाउँपालिकाको आन्तरीक आय मध्येको एक मुख्य आय हो । गाउँपालिकाले सिफारिस दस्तुरको दररेट गाउँसभाबाट निर्धारण गर्नुका साथै विभिन्न शीर्षकहरुमा रकम समेत सङ्कलन गरिरहेको छ । यो नियमित आम्दानीको श्रोतको रुपमा रहेको हुँदा यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन । गाउँपालिकाले चालु आ.व.को अनुमानित प्रक्षेपणलाई नै आधार बनाईएको छ ।

सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू:

- दाताहरूको पहिचान गरी नयाँ सम्भाव्य योजनामा लगानीको लागि प्रोत्साहन गर्ने । लगानी मैत्री वातावरण निर्माण गरी अन्य श्रोतबाट आयको क्षेत्र बिस्तार गर्दै लैजाने । सम्भावित करदाताको पहिचान गरी दायरा बढाउनको लागि उनीहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा दस्तुरहरूको वर्गीकरण गरी दस्तुरका दर परमार्जन गर्ने ।
- कर सङ्कलनको क्षेत्रमा कार्य गर्ने कर्मचारीलाई आवश्यक पर्ने औजारको उचित प्रबन्ध गर्ने ।
- नेपालका अन्य आन्तरिक आय बृद्धि गर्न सफल रहेका स्थानीय तहको अवलोकन गरी कर, गैरकर तथा अन्य आयका श्रोतहरूको पहिचानको लागि अनुभव र सीप हस्तान्तरणको व्यवस्था मिलाउने ।

परिच्छेद चारः आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता तथा सङ्कलन अवस्था

४.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति

मरिण गाउँपालिकाको राजस्व परिचालन सम्बन्धी संगठनात्मक व्यवस्था, राजस्व प्रशासन सञ्चालनको अवस्था, सूचना तथा समन्वयको अवस्था जस्ता विविध विषयमा प्राप्त सुचनाको आधारमा गरिएको नीति विश्लेषणलाई यो खण्डमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२: राजस्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण विवरण

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु
क) संगठनात्मक व्यवस्था		
राजस्व शाखाको व्यवस्था संगठन संरचनामा छ छैन ?	छुट्टै जनशक्ति नरहेको थप जिम्मेवारी भएको	संगठन संरचनामा राख्ने
राजस्व शाखामा कुन तहका कति दरबन्दी छन् ? र हालको पदपुर्तिको अवस्था कस्तो छ ?	१ जना रहेको पदपूर्ती नभएको	आवश्यकता अनुरूप पदपूर्ती गर्नुपर्ने ।
राजस्व शाखाले गर्ने कामका लागि कार्य विवरण छ की छैन ?	छ	क्षमता अभिबृद्धिको लागि तालिम दिने ।
कर्मचारीहरुलाई उनीहरुको जिम्मेवारी स्पष्ट र लिखित रुपमा दिईएको छ छैन ?	छ	
कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने स्थान, फर्निचर, यातायात साधन, कम्प्युटर, मसलन्द आदिको व्यवस्था कस्तो छ?	छ	यातायातको व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
सूचना प्रविधिको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ? (सफ्टवयर, एसएमएस, इमेल, टेलिफोन आदि)	छ	
कर्मचारीको राजस्व परिचालन सम्बन्धी क्षमता विकासको लागि के गरिएको छ?	छैन	समय समयमा क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने
राजस्व परिचालनका लागि वडालाई दिईएको जिम्मेवारी के छ?	वडागत रुपमा राजस्व सङ्कलन भइरहेको छ ।	घटना दर्ता, सम्पति कर तथा मालपोत कर, सिफारिस आदी
ख) राजस्व प्रशासन सञ्चालनको अवस्था		
करदाताहरुको नाम तथा कर लाग्ने आधारको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ? कर अभिलेख आवश्यक पर्ने स्रोतहरु – सम्पत्ति, व्यवसाय, सवारी साधन, विज्ञापन, बहाल आदि ।	अभिलेख नभएको छैन	करदाता विवरण अद्यावदिक गर्नु पर्ने । अभिलेख व्यवस्थापनको तालिम दिनुपर्ने ।
गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेका स्थायी सम्पत्तिहरुको विवरण तथा सोको परिचालन कस्तो छ ?	गा.पा. कार्यालयले मात्र प्रयोग गरिरहेको ।	अद्यावधिक हुनुपर्ने ।
कर निर्धारणको लागि सम्पत्ति वा आय वा खर्च वा कारोवारको मूल्याङ्कन कत्तिको सहि रुपमा भएको छ ? मूल्याङ्कन अनुसार कर निर्धारण भएको छ छैन ?	नभएको	गाउँसभाले अन्य विभिन्न करका दर हरू निर्धारण गर्नु पर्ने
चुहावट हुन सक्ने सम्भावनाहरु के के छन् र तिनको नियन्त्रणको लागि कस्तो नीति लिईएको	- दायरा समेट्न नसकेको	दायरा र दर दुवै फराकिलो बनाउनु पर्ने ।

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु
छ?	- समयमै राजस्व नतिर्ने - प्रचार/प्रसार गर्न नसकेको	राजस्व सम्बन्धी जनजागरण कार्यक्रमहरू व्यापक रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्ने ।
व्यवस्थाको वर्खिलाप गरेमा दण्डको व्यवस्था कस्तो छ?	समान्य रहेको ।	दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गर्नुपर्ने
समयमा तिर्नेलाई छुट र ढीलो बुझाएमा जरिवाना लाग्ने व्यवस्था सबै आय स्रोतहरुमा कसरी लागु गरिएको छ ?	छैन -	जरिवानाको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
करदाताहरुलाई उनीहरुले तिर्नुपर्ने कर रकम बारे अग्रिम जानकारी गराउने व्यवस्था के छ र कत्तिको प्रभावकारी छ?	छैन	राजस्व सम्बन्धी जनजागरण कार्यक्रमहरू व्यापक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको कर तथा शुल्कमा चित्त नबुझेमा गुनासो वा उजुरी गर्न सक्ने व्यवस्था के कस्तो छ?	छ -गा.पा. मा प्र.प्र.अ. समक्ष गुनासो गर्न सक्ने ।	गुनासो सुन्ने अधिकारी सूचना अधिकृतको व्यवस्था गर्नु पर्ने Online गुनासो सुन्ने प्रणाली विकास गर्ने
राजस्व शाखाको कार्य प्रकृया, चुहावट नियन्त्रणको प्रयास, लक्ष तथा असुली अवस्थाको अनुगनमनको व्यवस्था के छ ?	छैन ।	अध्यक्ष तथा राजस्व परामर्श समितिद्वारा अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्ने
सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणाको कार्यान्वयनको अवस्था कस्तो छ ?	छैन ।	विकाससँग सरोकार राख्ने पक्षसँग समन्वयमा सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा गर्नुपर्ने ।
ग) सूचना तथा समन्वयको अवस्था		
करदाताहरुलाई कर तथा शुल्क सम्बन्धी जानकारी दिन के कस्तो कार्य गरिएको छ ? (शिक्षामूलक कार्यक्रम, प्रचार प्रसार, होर्डिङ्ग बोर्ड, बेव साईट आदि)	सञ्चार माध्यमबाट सुचना प्रवाह गर्ने गरिएको ।	राजस्व सम्बन्धी जनजागरण कार्यक्रमहरू व्यापक रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्ने ।
करको दर निर्धारण तथा समिक्षामा सरोकार पक्षहरुको सहभागीता कस्तो छ ?	बोलाईन्छ/सहभागि हुन्छन् ।	सरोकार पक्षहरुको सुझाव नियमित रुपमा लिनुपर्ने ।
राजस्व परामर्श समिति तथा अन्य समितिहरुको प्रभावकारीता कस्तो छ ? (बैठक संख्या, निर्णयहरु आदि)	आवश्यकतामा आधारित भइ बस्ने ।	राजस्व परामर्श समितिको बैठक नियमित रुपमा मासिक रुपमा बस्नु पर्ने ।
राजस्व असुलीमा सरोकार पक्षहरुको सकारात्मक सहभागीताको अवस्था कस्तो छ ?	मध्यम ।	सहभागिता बढाउनको उत्प्रेरक कार्यक्रम ल्याउने ।
राजस्व शाखालाई अन्य शाखा तथा निकायबाट प्राप्त सहयोग कस्तो छ ?	राम्रो रहेको ।	शाखागत समन्वय बढाउनु पर्ने ।
आयका स्रोतहरुको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ ?	कम्प्युटर प्रणाली	दायरा बढाउनु पर्ने ।

नीति निर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारको लागि सुझावहरु
गाउँपालिकाको आयको आय विवरण सार्वजनिक हुने गरेको छ छैन?	निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दा ।	
आयको आलेप तथा मलेप हुने गरको छ छैन ? छ भने आएका बेरुजुहरु कसरी सम्बोधन भएका छन् ?	लेखा समितिमा छलफल भई सभाबाट नियमित रुपमा सम्परिक्षण हुने गरेको ।	बेरुजु न्युनिकरण गर्ने गरी कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने ।

स्थानीय जनता जगरूक नहुँदा वा जानकार नहुँदा सबै करदाताहरुले समयमै कर नबुझाउने तथा कर आवश्यक काम पर्दा मात्र राजस्व बुझाउने चलन रहेको छ ।

४.२ आय सङ्कलनको संस्थागत क्षमता

४.२.१ राजस्व परामर्श समिति

राजस्वलाई बजेटको मेरुदण्डको रुपमा लिने गरिन्छ । राजस्व प्रणाली र राजस्व प्रशासनको अवस्थाले सरकारको समग्र अवस्था र प्रभावकारितामा अग्रणी स्थान राख्दछ । गाउँपालिकाको आर्थिक विकास र सम्बृद्धिको लागि राजस्व प्रणालीमा गर्नुपर्ने सामयिक सुधारका सम्बन्धमा स्थानीय तहलाई सुझाब दिने संयन्त्रको रुपमा स्थानीय राजस्व परामर्श समिति रहेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६५ बमोजिम गाउँपालिका उपप्रमुखको संयोजकत्वमा गठित यस समितिमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सदस्य, कार्यपालिकाले तोकेको दुई जना सदस्य निजि क्षेत्रको तर्फबाट उद्योग वाणिज्य सम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाको अध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधि सदस्य, घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाको अध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधि सदस्य गरी अधिकतम सात जनासम्म सदस्य रहने व्यवस्था छ । यस गाउँपालिकामा देहायमा उल्लेख भए बमोजिमको ७ सदस्य राजस्व परामर्श समिति रहेको छ ।

तालिका १३: मरिण गाउँपालिकाका राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरू

क्र.सं.	पद	समिति (जिम्मेवारी)
१	उपाध्यक्ष	संयोजक
२	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सदस्य
३	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
४	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
५	उ.वा.सङ्घ प्रतिनिधि	सदस्य
६	घरेलु प्रतिनिधि	सदस्य
७	आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	सचिब

स्रोत: मरिण गाउँपालिका २०७९

राजस्व परामर्श समितिले विभिन्न छलफल तथा बैठकहरू सम्पन्न गरी राजस्वका दरहरू तथा राजस्व सम्बन्धी नीतिगत निर्णयहरू गाउँसभा समक्ष पेस गरेको थियो । गाउँपालिकाको संवैधानिक तथा कानुनी आधार र सीमा भित्र रहेर गाउँपालिकाले चालु वर्षको लागि आर्थिक ऐन पारित गरेको छ । राजस्व परामर्श समितिको बैठक बसी आन्तरिक आयको दर प्रस्ताव गरी गाउँसभाले सो दर स्वीकृत गरेको छ । आयका शीर्षकगत दायरा तथा उक्त दायराका दरहरू राखी गाउँसभाबाट आर्थिक ऐन पारित गरिएको हो ।

मरिण गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रममा राजस्वको अन्तर्गत पर्ने निम्न विषय राजस्व तथा वित्तीय व्यवस्थापन नीति शर्षिकमा समेटिएको छ ।

- "हामीले तिर्ने कर, मरिणको विकासको लागि भर" भन्ने नाराका साथ आम करदाताहरुलाई करको दायरामा ल्याउन कर साक्षरता अभियान सञ्चालन गरिएको थियो ।
- आर्थिक रुपमा विपन्न नागरिकलाई सिफारिस दस्तुरमा केही छुट प्रदान गरी करको भारमा सहुलियत गर्दै करको दायरा फराकिलो पार्ने नीति अवलम्बन गरिएको थियो ।
- करको दायरालाई बढाउँदै लैजाने गाउँपालिकाको नीति अनुसार आर्थिक वर्ष ०७९/८० मा व्यवसाय कर सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- आन्तरिक राजस्वलाई बढोत्तरी गर्न करका विभिन्न सम्भाव्य क्षेत्रहरुको पहिचान एवम् राजस्व सुधार योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- आर्थिक अनुशासन कायम गर्नका लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अवलम्बन गरी नियन्त्रण र सन्तुलनको व्यवस्था मिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- अत्यावश्यक बाहेकका शीर्षकमा खर्च नियन्त्रण गरी श्रोतको उपयोग गर्दा मितव्ययी हुने नीति अवलम्बन गरिएको थियो ।
- गाउँपालिकाको गत विगत आर्थिक वर्षको बेरुजु मध्ये नियमित गर्नु पर्ने बेरुजुलाई नियमित गरिने, असुल उपर गर्नुपर्ने बेरुजुलाई सम्बन्धित व्यक्ति तथा सङ्घ संस्थाहरुसँग नियमानुसार असुलउपर गरी राजस्व अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको बेरुजुलाई न्यून एवम् शुन्य बेरुजुको अवस्थामा ल्याइने नीतिको अवलम्बन गरिएको थियो ।

४.२.२ मरिण गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन

यस गाउँपालिकामा राजस्व प्रशासनको लागि बेग्लै राजस्व शाखा स्थापना गरिएको छ । यस शाखामा फर्निचर, कम्प्युटर, प्रिन्टर तथा अन्य भौतिक सुविधा उपलब्ध गराइएको छ । राजस्व सम्बन्धी डाटा अनलाइनबाट प्रविष्ट गर्ने गरिएको छ । राजस्व असुलीको लागि SUTRA सफ्टवेयरको प्रयोग गरिएको छ । निवेदन दस्तुर, सिफारिस, पञ्जीकरण दस्तुर, मालपोत भूमिकर लगायतका शीर्षकमा असुल हुने राजस्व वडा कार्यालयबाटै सङ्कलन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । दर्ता अनुमति नवीकरण दस्तुर, नक्सापास गाउँपालिका कार्यालयबाटै हुने गरेको छ ।

४.२.३ राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

गाउँपालिकाको धेरैजसो आम्दानी यसका वडाहरूबाट सङ्कलन गर्ने गरिएको छ । गाउँपालिकामा राजस्व शाखा गठन गरी एक लेखा अधिकृतलाई र सहायक पाँचौं एक जनालाई लेखा तथा राजस्व शाखाको जिम्मेवारी दिइएको छ र एक जना सहायक पाँचौ तहका कर्मचारी पूर्ण रुपमा राजस्व शाखाको जिम्मेवारीमा कार्यरत रहेको अवस्था छ ।

४.३ मरिण गाउँपालिकाको वर्तमान आन्तरिक आय परिचालन

गाउँपालिकाको विगत तीन बर्षको आय परिचालनको अवस्था अन्तर्गत आर्थिक बर्ष २०७६/७७ को यथार्थ सङ्कलन, गत आर्थिक बर्ष २०७७/७८ को यथार्थ सङ्कलन, आर्थिक बर्ष २०७८/७९ को संसोधित अनुमानको अवस्था देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । आन्तरिक आयमा बेरुजुको रकम, बैङ्क मौज्दात र लागत सहभागितालाई जोडिएको छैन ।

तालिका १४: मरिण गाउँपालिकाकाको वर्तमान आन्तरिक आय परिचालन (रु. हजारमा)

शिर्षक	आ.व. २०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व २०७७/७८ को यथार्थ	आ.व २०७८/७९ को संसोधित अनुमान	वृद्धि दर %
राजस्व	**८०६७१**	**१०७९७२**	**१३२२३१**	**१७.९**
आन्तरिक श्रोत	**११२९७**	**१०२६६**	**१५५३६**	**११.२**
१११३१ सम्पत्ति बहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर	०	०	१०००	
११३१३ सम्पत्ति कर	०	०	०	
११३१४ भुमिकर मालपोत	११०६	१६३४	१८००	१७.६
११३२१ घरवहाल कर	०	१७२	१००	
११३२२ बहाल विरौटी कर	०	३५	१५०	
११६११ व्यावसायले भुक्तानी गर्ने	०	३५२	०	
११६१३ व्यवसाय कर	०	०	१	
११६९१ अन्य कर	०	८१	०	
१४१५९ अन्य श्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	०	३३३१	२०००	
१४१७१ वन रोयल्टी	०	०	०	
१४१७२ खानी रोयल्टी	०	०	०	
१४२११ कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	५२८२	
१४२१३ अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	४२५०	०	०	
१४२२१ न्यायिक दस्तुर	०	०	१	
१४२२४ परिक्षा शुल्क	०	५०	१	
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा सुल्क	२६११	६१४	१०००	-२७.४
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	०	१८५	५००	
१४२४३ सिफारिस दस्तुर	३२८३	३६१२	३०००	-३.०
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दस्तुर	४६	१९५	२००	६३.२
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	०	०	०	
१४२४९ अन्य दस्तुर	०	०	१	
१४२५३ व्यवसाय रजिष्टेशन कर	०	०	५००	
१४३१० दण्ड जरिवाना	०	०	०	
१४६११ व्यवसाय कर	०	०	०	
१५११२ निकासी फिर्ता	०	०	०	
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	**६९३७५**	**९७७०६**	**११६६९५**	**१८.९**
११३१५ घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	१३११	०	०	
११४११ बाँडफाँडभई प्राप्त हुने मुल्य अभिवृद्धि कर	२८५४०	८०७४४	९३६९५	४८.६
११४२१ बाँडफाँडभई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	२६८९१	०	०	
११४५६ बाँडफाँबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१२६३३	१६९६१	२३०००	२२.१
१४१५३ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने वन रोयल्टी	०	०	०	
अन्य आय	०	०	०	
१४५२९ अन्य राजस्व	०	०	०	

स्रोत: मरिण गाउँपालिका २०७९

मरिण गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोत तर्फ आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को यथार्थ सङ्कलन रू. १ करोड १२ लाख, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को यथार्थ सङ्कलन रू. १ करोड ०२ लाख, आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को संसोधित आय रू. १ करोड ५५ लाख रहेको देखिन्छ । राजस्व बाँडफाँडबाट

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को यथार्थ सङ्कलन रू. ६ करोड ९३ लाख, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को यथार्थ सङ्कलन रू. ९ करोड ७७ लाख, आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को संसोधित आय रू. ११ करोड ६६ लाख रहेको देखिन्छ । आन्तरिक श्रोत र राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम गरी आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को यथार्थ सङ्कलन रू. ८ करोड ०६ लाख, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को यथार्थ सङ्कलन रू. १० करोड ७९ लाख, आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को संसोधित आय रू. १३ करोड २२ लाख जम्मा आन्तरिक आय रहेको छ ।

४.४ राजस्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

गाउँपालिकाले राजस्व प्रशासनसँग सम्बन्धित देहाय बमोजिमको कार्यहरू गर्नुपर्ने देखिन्छ:

- कर तिर्नु नागरिकको दायित्व हो भन्ने बोध गराउन नसक्नु मुख्य चुनौतीको रुपमा रहेको छ । अर्को तर्फ नागरिकको करबाट प्राप्त भएको आम्दानी गाउँपालिकाको हितमा परिचालन गर्न यथेष्ठ नहुनु पनि मुख्य सवाल रहेको छ । नागरिकको कर नागरिककै हितमा भन्ने अवधारणाको कार्यान्वयनमा गाउँपालिका लाग्नु पर्ने देखिन्छ ।
- सबै वडाहरूमा करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरी कर चुहावटलाई न्यूनीकरण गर्नुपर्ने ।
- करको सम्भावना भएका शीर्षकमा करको दर निर्धारण नभएको र भविष्यमा असुल हुन सक्ने क्षेत्रमा दर निर्धारण भएको देखिएकोले करको दायरा तथा दरमा समय सापेक्ष हेरफेर गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- राजस्व तथा कर दस्तुर असुल गर्नका लागि वडाहरूमा घुम्ती सेवा चौमासिक/वार्षिक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
- गाउँपालिकाको संगठन संरचनामा राजस्व शाखा गठन भइसकेको छ । कम्प्युटर अपरेटर मार्फत राजस्व सम्बन्धी कार्य सञ्चालन भएको छ । प्रयाप्त ठाउँ सहितको कोठाको व्यवस्थापन गरी आवश्यक दक्ष कर्मचारी र भौतिक सुविधा सहित कार्यकक्षको व्यवस्था गरी सुदृढ गर्ने ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक तथा ऐतिहासिक क्षेहरूमा आवश्यक पूर्वाधारको विकास गरी पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्ने ।
- गाउँपालिका अन्तर्गतका ऐलानी पर्ती जग्गाहरूको पहिचान गरी गाउँपालिकाको अधिनमा रहने प्रबन्ध मिलाई ती जग्गाहरूलाई विभिन्न ढङ्गले उपयोग गरी आयआर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय सम्भावना भएका क्षेत्रलाई पहिचान गरी पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्नका लागि पर्यटन बोर्डसँग समन्वय गरी पर्यटकीय गुरुयोजना तयार पार्ने र यस कार्यलाई करको दायरामा ल्याउने ।
- उद्योग वाणिज्य सङ्घ र व्यवसायीहरूसँग सहकार्य गरी व्यवसाय दर्ता गर्ने र व्यवसाय कर असुल गर्ने तथा अन्य सरोकारवालसँग छलफल एवम् सहकार्य गरी कर सम्बन्धी आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने ।
- गाउँपालिकाको समग्र आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण गर्दा अत्मनिर्भर गाउँपालिका निर्माणको नीति लिई केन्द्र र प्रदेशमा भर नपरी आवश्यक श्रोत परिचालनको सम्भावनाको पहिचान गरी कार्यान्वयनको नीति लिनुपर्ने ।

परिच्छेद पाँच : राजस्व सुधार कार्ययोजना

५.१ मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना

यस परिच्छेदमा सूचना विश्लेषण तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामूलक छलफलबाट तयार पारिएको मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना प्रस्तुत गरिएको छ । गाउँपालिकाको राजस्व सम्बन्धी अधिकार, करको दायरा, दररेट सम्बन्धी सरोकारवालाहरू सँगको छलफलमा राजस्व सुधारका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी निश्चित समयावधीमा गरिने जिम्मेवारी सहितको सुधारका क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका १५: राजस्व सुधार कार्ययोजना

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
कर राजस्व			
भूमिकर (मालपोत)	• जग्गाको किसिममा औचित्यलाई ख्याल गरी मौजुदा मूल्याङ्कनलाई पुन: मूल्याङ्कन गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	राजस्व परामर्श समिति
सम्पत्ति कर	• वडा कार्यालयबाट समेत कर लिनका लागि नेटवर्किङ्गमा आधारित सफ्टवेयर तयार गरी कर्मचारीलाई तालिम दिने । • बाटोले छोइएकोमा ग्रामिण सडक, मोटरेबल र हाइवेको वर्गीकरण गरी ठाउँ अनुसार दर निर्धारण गर्ने • सम्पत्ति कर लागू भएका उत्कृष्ट स्थानीय तहहरूमा अवलोकन भ्रमण गर्ने ।	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र कतिपय भइरहेको	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, गाउँसभा
सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	• सञ्चालनका लागि उद्योग वाणिज्य सङ्घसँग समन्वय गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
घर जग्गा बहाल कर	• घर जग्गा बहाल करलाई न.पा., बाटोको सुविधा र प्रकृति हेरी कर लगाउने • घर तथा जग्गा बहालमा लगाउने घरधनीहरूको विवरण सङ्कलन गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
व्यवसाय कर	• गाउँपालिका भित्र रहेका व्यवसायीहरूको तथ्याङ्क लिने र व्यवसायकरका दरहरूलाई बिस्तृत अध्ययन गरी करका दररेट निर्धारण गर्ने । • व्यवसायीहरूलाई कर सम्बन्धी १ दिने सचेतना अभिमुखीकरण आयोजना गर्ने • दर्ता नभएका व्यवसायीलाई गाउँपालिकामा दर्ताको लागि सार्वजनिक सञ्चार माध्यम मार्फत सूचना जारी गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ भित्र कतिपय भइरहेको	राजस्व परामर्श समिति

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	• निर्धारित समय भन्दा ढिलो कर तिर्नेलाई जरिवाना तथा छिटो तिर्नेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने		
जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	• जडीबुटीमा लुप्त रुपमा रहेकाहरूलाई पहिचान गरी निकासी योग्य बनाउनको लागि प्रयत्न गर्न कवाडी सङ्कलन केन्द्र तोकी करको दायरामा ल्याउने • कवाडी व्यवस्थापन कानुन बमोजिम व्यवस्थापन गर्ने • काँचो छाला सङ्कलन केन्द्र स्थापना गरी आय आर्जन गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	गाउँपालिका र टोल विकास संस्था
गैर कर राजस्वका शीर्षक			
नक्सापास दस्तुर	• नक्सा पास सर्व सुलभ ढंगबाट हुनुपर्ने • नक्सापास गरी भूकम्प प्रतिरोधी घर मात्र निर्माणको लागि प्रोत्साहन गर्ने र निश्चित दर निर्धारण गर्ने र थप व्यवस्थापन गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र दरनिर्धारण भएको	गाउँपालिका
व्यक्तिगत घटना दर्ता शुल्क	• व्यक्तिगत घटना दर्ताका प्रमाण पत्र लिनको लागि तथा सच्याउनको लागि सच्याउदा लिई आएकोमा नियमानुसार गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
पार्किङ्ग शुल्क	• गाउँपालिका क्षेत्रमा सवारी पार्किङ्ग आवश्यक पर्ने ठाँउको पहिचान गरी पार्किङ्गको सुविधा उपलब्ध गराउने • राजमार्ग र प्रमुख व्यापारिक क्षेत्रमा व्यापार प्रभावित हुने गरी पार्किङ्ग गर्ने गरेको पाईएमा जरीवाना गराउन	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	• कुहिने र नकुहिने फोहोरको व्यवस्थापनको लागि सचेतना फैलाउने • फोहरमैला व्यवस्थापनको निश्चित क्षेत्र पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने • फोहरमैला विसर्जनका आधारमा शुल्क कायम गर्ने • तिर्ने र नतिर्नेको लागत तयार पार्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र सम्भावना पहिचान नरन्तर	वातावरण समिति, राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति,
स्थानीय खानेपानी महसुल	• उपयोगको आधारमा मिटर सिस्टमबाट महशुल लागु गर्ने • आफु खुशी प्रयोग भै रहेको पानीको स्रोतलाई एकिकरण गरी दायरामा ल्याउनु पर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र हाल कार्यान्वयनमा उ.स. मार्फत	गाउँपालिका, उद्योग वाणिज्य सङ्घ र समुदाय

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवाशुल्क (अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, ढल निकास, सडक वत्ति, शौचालय, पार्क, पर्यटकिय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, सडक, बसपार्क, पुल आदि	• बधशाला व्यवस्थित गर्नुपर्ने र उनीहरूबाट सरसफाई वापत अतिरिक्त शुल्क लिनुपर्ने • बधशाला बजार भन्दा बाहिर हुनुपर्ने • हाट बजार स्थापना गरी शुल्क उठाउने • पशुबधको क्रममा निस्कने फोहोरको जथाभावी व्यवस्थापन गरेको पाईएमा जरीवाना गराउने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र सम्भाव्यता हेर्ने	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	• सम्पत्ति कर र अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन अभिलेखलाई एकत्रित गर्ने । • मूल्याङ्कन शुल्क दर पुनरावलोकन गर्ने (वैदेशीक, बैंकिङ्ग तथा अन्य प्रयोजनको आधारमा वर्गिकरण) ।	हाल कार्यान्वयनमा रहेको	राजस्व परामर्श समिति, राजस्व शाखा
दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (एफएम रेडियो सञ्चालन, घ वर्गको निर्माण इजाजतपत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म आदि	• व्यवसाय तथा फर्महरू व्यवसाय गर्नका लागि भन्दा ऋण प्रयोजनमा मात्र दर्ता गरिने प्रचलन भएको हुँदा व्यवसायीमुखी हुन र निरन्तरता दिन प्रति दिन प्रोत्साहन गर्नुका साथै फर्म अनुगमन गरी प्रोत्साहन गर्ने • व्यवसाय दर्ता प्रकृयालाई प्रभावकारी बनाउने । दर्ता नगरी व्यवसाय गर्ने प्रचलनलाई निरुत्साहित गर्ने ।	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	गाउँपालिका प्रशासन र उ.वा. सङ्घ
ढुगा, गिट्टी, वालुवा, माटो, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	• ढुङ्गा, गिटी, वालुवा उत्खननको सम्भावना भएको क्षेत्रको पहिचान गरी गाउँपालिकाको आफ्नै व्यवस्थापनमा शुल्क अशुली गर्नुपर्ने • गिट्टी बालुवाको निश्चित मात्रा (घन मिटर) को ट्रीपको मापदण्ड कायम गर्नुपर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र कायम रहेका प्रदेश सरकारले	गाउँपालिका
वडा मार्फत गरिने सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर	• विपन्न अशक्त, अपाङ्गहरूलाई दस्तुरमा छुटको व्यवस्था गर्ने • कुनैपनि सिफारिस दस्तुर बुझाएकोमा काम नभएर फिर्ता हुनुपर्दा वा संशोधन गर्दा सो आ.व.सम्म उक्त दस्तुरबाट हुनुपर्ने • अग्रेजी सिफारिस वडा कार्यालयबाटै प्रिन्ट गर्नुपर्ने • जन्म मृत्यु विवाह दर्ता भैसकेका कागजात अग्रेजीमा प्रिन्ट गर्दा थप रकम नलिने	२०७९ श्रावण १ देखि (कतिपय सुविधा कार्यान्वयनमा रहेको)	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति
राजस्व प्रसाशन			
नितिगत व्यवस्था	• राजस्व सुधार कार्ययोजना लगायत राजस्व ऐनको समयानुकुल परिमार्जन	२०७९ आषाढ मसान्तभित्र	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत गाउँसभा

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	तथा अन्य आवश्यक कार्यविधि तयार गरी गाउँसभाबाट पास गर्ने ।		
	● कर दातालाई करदाता शिक्षा उपलब्ध गराउने	२०७९ असार मसान्त	राजस्व परामर्श समिति राजस्व शाखा
	● कम्प्युटर बिलिङ्गको व्यवस्था र वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० देखि निरन्तर	राजस्व परामर्श समिति राजस्व शाखा
	● श्रव्य दृश्य सामग्रीको प्रयोग गर्ने	निरन्तर	राजस्व परामर्श समिति राजस्व शाखा
	● बैंक मार्फत कर तिर्ने व्यवस्था गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० देखि निरन्तर	राजस्व परामर्श समिति राजस्व शाखा
;f+u7lgs Joj:yf	● सोधपुछ कक्षको व्यवस्था गर्ने ● आवश्यकता अनुसार काउन्टरको व्यवस्था गर्ने ● कर्मचारीहरू संख्यामा थप गरी तालिम तथा प्रविधिको सीप विकास गर्ने । ● राजस्व प्रशासन शाखा तथा वडा कार्यालयका लागि आवश्यक भौतिक सुविधाहरू (कार्य स्थल, फर्निचर, कम्प्युटर, सफ्टवेयर आदी) मा बृद्धि गर्ने	आर्थिक वर्ष २०७८/७९ भित्र निरन्तर	राजस्व परामर्श समिति राजस्व शाखा
राजस्व सङ्कलन तथा अभिलेख	● राजस्व सङ्कलनको लागि अभिलेख तथार पार्ने	आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र	गाउँकार्यपालिका
सूचना तथा पारदर्शिता	● सञ्चार माध्यमबाट कर तिर्न प्रोत्साहित गर्ने सम्वन्धी सूचना सम्प्रेषण गर्ने । ● गाउँपालिका र वडामा करको दररेट सहित नागरिक बडापत्र राख्ने ।	मासिक रुपमा	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडा सचिवहरू
अनुगमन	● अनुगमन गरी छुटेका करदातालाई करको दायरामा ल्याउने ।	निरन्तर	कार्यपालिका
पारदर्शिता	● प्रत्येक तीन तीन महिनामा आय व्यायको सार्वजनिककरण गर्ने ।	प्रत्येक तीन महिनामा	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
समिक्षा तथा प्रोत्साहन	● त्रैमासिक रुपमा आय व्यायको सार्वजनिककरण गर्ने र कार्यपालिका बैठकमा समिक्षा गर्ने । ● प्रत्येक छ महिनामा कर्मचारी सहित समिक्षा गर्ने । ● वार्षिक रुपमा करदाताहरू सम्मिलित अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गर्ने । ● करदातालाई सम्मान गर्ने (बढि कर	निरन्तर, वार्षिक रुपमा (गाउँसभा गर्ने दिनमा)	गाउँसभा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत कार्यपालिका

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू	समयावधि	जिम्मेवारी
	तिर्नेलाई पुरस्कृत गर्ने) ● राम्रो काम गर्ने जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई राजस्व असुलीको आधारमा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी प्रोत्साहन दिने ।		

स्रोतः राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

यस कार्ययोजनालाई गाउँपालिकाले स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्ने आधारमा गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्षहरूका लागि गरिएको राजस्व प्रक्षेपणको विवरण पनि यसै कार्ययोजनामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

परिच्छेद ६: आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजस्व प्रक्षेपण

यो खण्डमा मरिण गाउँपालिकामा राजस्व सुधार कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन भई गाउँपालिकाले सङ्कलन गर्ने आगामी तीन आर्थिक वर्षहरू (आ.व. २०७९/०८० देखि २०८१/०८२ सम्म) को आयको सम्भाव्यतालाई प्रक्षेपण गरिएको छ । राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम र सङ्घीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रुपमा प्राप्त हुने रकम गाँउपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेटमा लिएको लक्षलाई नै आधार वर्षको आयको रुपमा लिइएको छ । यो आय अनुमान गर्दा राजस्व सुधार कार्ययोजनामा योजना गरिएका क्रियाकलापहरूको आधारमा तयार गरिएको हो । गाउँपालिकाले यस प्रक्षेपणलाई भविष्यमा वार्षिक बजेट अनुमानको क्रममा मार्गदर्शनको रूपमा लिन सक्दछ । राजस्व सुधार कार्ययोजनाको आधारमा रहेर आय प्रक्षेपण देहाय अनुसारका मान्यताहरूका आधारमा तयार पारिएको हो:

सामान्य मान्यताहरू:

- गाउँपालिकामा नयाँ क्षेत्र गाभिए संगै आय सङ्कलनको आधार (करको दायरा) स्वत: बिस्तार भएको हुने ।
- राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन भए पश्चात्त् गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासनमा सुधार आउने ।
- राजस्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेखित प्रबन्धहरूको मरिण गाउँपालिकामा पुर्ण रुपमा पालना भएको हुने ।
- मरिण गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासनमा सुधार आउनुले राजस्व सङ्कलन प्रभावकारी हुने र राजस्वको दायरा र दर बढेको हुने ।

तालिका १६: आगामी तीन आ.व.का लागि राजस्व प्रक्षेपणका आधार र तीन वर्षमा हुने कुल आय हजारमा

शीर्षक	आ.व २०७९/८० को अनुमान	प्रक्षेपणको आधार	जम्मा तीन वर्षको कुल प्रक्षेपण
आय	५७८६५८		१८२४०६२
राजस्व	१६०८८७		४४१२४०
आन्तरिक श्रोत	२०७२९		६७६९२
११३१३ सम्पत्ति कर	३१४१	हालसम्म गाउँपालिकामा सम्पत्ति कर सङ्कलन भएको छैन । यो कार्ययोजना कार्यान्वयनमा आएपछि पहिलो वर्ष लक्ष अनुरुप र हरेक पछिल्लो वर्ष वार्षिक वृद्धिदर १२ प्रतिशतको हाराहारीमा वृद्धि दर रहेकोले सोही अनुसार बढ्दै जाने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	१०५९८
११३१४ भुमिकर मालपोत	१८००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र वार्षिक रुपमा सोही अंकमा निरन्तर असुली हुने ।	५४००
११३२१ घरबहाल कर	२६६	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	८९८
११३२२ बहाल बिरौटी कर	१५०	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	५०६
११६१३ व्यवसाय कर	६०१	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो	२०२७

शीर्षक	आ.व २०७९/८० को अनुमान	प्रक्षेपणको आधार	जम्मा तीन वर्षको कुल प्रक्षेपण
		गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	
११६९१ अन्य कर	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४१५९ अन्य श्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४१७१ वन रोयल्टी	३०००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	१०१२३
१४१७२ खानी रोयल्टी	३०००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	१०१२३
१४२११ कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४२१३ अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४२२१ न्यायिक दस्तुर	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४२२४ परिक्षा शुल्क	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा सुल्क	१०००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र वार्षिक रुपमा सोही अंकमा निरन्तर असुली हुने ।	३०००
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	४४२५	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	१४९३०
१४२४३ सिफारिस दस्तुर	३०००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र वार्षिक रुपमा सोही अंकमा निरन्तर असुली हुने ।	९०००
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दस्तुर	२००	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र वार्षिक रुपमा सोही अंकमा निरन्तर असुली हुने ।	६००
१४२५३ व्यवसाय रजिष्ट्रेशन कर	१४७	पहिलो वर्ष कुल सम्भावना अनुसार असुली हुने र पछिल्लो गाउँपालिकाको साविक औषत कुल आय वृद्धिदर कै हाराहारीमा हरेक वर्ष १२ प्रतिशतको दरले बढ्दै जाने ।	४८७
१४३१० दण्ड जरिवाना	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएको र दण्ड जरिवाना आकास्मीक प्रकारको आय भएकोले यो शीर्षकमा अनुमान गरिएको छैन ।	०
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	१४०१५८	गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतको ११ प्रतिशत हाराहारीमा रहेको हुँदा आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. रकम लक्ष अनुरुप र त्यसपछि क्रमश: १० प्रतिशतले बढ्दै जाने ।	३७३५४८
११३१५ घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएकोले थप अनुमान गरिएको छैन ।	०
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मुल्य अभिवृद्धि कर	११३५०१	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. रकम लक्ष अनुरुप र त्यसपछि क्रमश: १० प्रतिशतले बढ्दै जाने ।	३७५६८८
११४२१ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएकोले थप अनुमान गरिएको छैन ।	०
११४५६ बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	२६६५७	आ.व. २०७९/८० मा चालु आ.व. रकम लक्ष अनुरुप र त्यसपछि क्रमश: १० प्रतिशतले बढ्दै जाने ।	८८२३५
१४१५३ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने वन रोयल्टी	०	वितगमा यो शीर्षकमा छुट्टै वर्गिकरण गरी आय प्राप्त नभएकोले थप अनुमान गरिएको छैन ।	०

शीर्षक	आ.व २०७९/८० को अनुमान	प्रक्षेपणको आधार	जम्मा तीन वर्षको कुल प्रक्षेपण
अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरण	३९१११४	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	१२९४५८७
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान	३३५४००	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	१११०१७४
१३३११ समानीकरण अनुदान	११०२००	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	३६४७६२
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	१९३८००	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	६४१४७८
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	७९००	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	२६१४९
१३३१४ विशेष अनुदान चालु	१५०००	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	४९६५०
१३३१५ विशेष अनुदान पुँजिगत	०	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	०
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	०	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	०
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजिगत	८५००	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	२८१३५
प्रदेश सरकारबाट	५५७१४	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	१८४४१३
१३३११ समानीकरण अनुदान	९९२०	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	३२८३५
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	२३७२४	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	७८५२६
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	०	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	०
१३३१४ विशेष अनुदान चालु	०	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	०
१३३१५ विशेष अनुदान पुँजिगत	०	विगतको आँकडा नभएकोले यसमा थप प्रक्षेपण गरिएको छैन ।	०
१३३१६ समपुरक अनुदान पुँजिगत	२२०७०	विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । सोही आधारमा आय बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।	७३०५२

स्रोतः राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७८

६.२ स्थानीय तहको आगामी तीन आर्थिक वर्षको राजस्व प्रक्षेपण

आगामी तीन वर्षको मरिण गाउँपालिकाको राजस्व प्रक्षेपणको लागि कार्ययोजनाको कार्यान्वयन भए पश्चात् आगामी आधार वर्ष २०७९/८० मा गाउँपालिकाको राजस्वको स्वरूपमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिइएको छ । राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम र सङ्घीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रुपमा प्राप्त हुने रकम गाउँपालिकाले

आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेटमा लिएको लक्षलाई नै लिइएको छ । गाउँपालिकाको समग्र वृद्धिदर १२ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ सोही आधार लिई आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आयलाई प्रक्षेपण गरिएको छ । प्रशासनिक काम र सेवाबाट प्राप्त हुने आयलाई निरन्तरताको आधारमा मात्र प्रक्षेपण गरिएको छ । विगत वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा अन्तर सरकारी हस्तान्तरणबाट प्राप्त आयको वृद्धिदर १० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ । केन्द्र तथा प्रदेश सरकारबाट वित्तीय हस्तान्तरणको रुपमा प्राप्त हुने रकम तथा राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकममा हरेक वर्ष १० प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने भन्ने आधारमा गाउँपालिकाको राजस्व बढ्दै जाने अनुमान सहित प्रक्षेपण गरिएको छ । चालु आ.व. २०७८/७९ को बजेटमा मरिण गाउँपालिकामा रहेको बैङ्क मौज्दातलाई भने गाउँपालिकाले हरेक आर्थिक वर्षमा बिनियोजन गर्ने बजेट खर्च गरेको हुन्छ भन्ने आधारमा त्यसको रकम तथा बृद्धिदर यो प्रक्षेपणमा उल्लेख गरिएको छैन ।

तालिका १७: आगामी तीन आर्थिक वर्षहरूका लागि आय प्रक्षेपण (हजारमा)

शिर्षक	आ.व २०७९/८० को अनुमान	आ.व २०८०/८१	आ.व २०८१/८२
आय	५७८६५८	५९८७३७	६४६६६७
राजस्व	१६०८८७	१३९१८८	१४११६४
आन्तरिक श्रोत	२०७२९	२२४९३	२४४६९
११३१३ सम्पत्ति कर	३१४१	३५१७	३९४०
११३१४ भुमिकर मालपोत	१८००	१८००	१८००
११३२१ घरवहाल कर	२६६	२९८	३३४
११३२२ बहाल विरौटी कर	१५०	१६८	१८८
११६१३ व्यवसाय कर	६०१	६७३	७५३
११६९१ अन्य कर	०	०	०
१४१५९ अन्य श्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	०	०	०
१४१७१ वन रोयल्टी	३०००	३३६०	३७६३
१४१७२ खानी रोयल्टी	३०००	३३६०	३७६३
१४२११ कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०
१४२१३ अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०
१४२२१ न्यायिक दस्तुर	०	०	०
१४२२४ परिक्षा शुल्क	०	०	०
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा सुल्क	१०००	१०००	१०००
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	४४२५	४९५५	५५५०
१४२४३ सिफारिस दस्तुर	३०००	३०००	३०००
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दस्तुर	२००	२००	२००
१४२५३ व्यवसाय रजिष्टेशन कर	१४७	१६२	१७८
१४३१० दण्ड जरिवाना	०	०	०
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	१४०१५८	११६६९५	११६६९५
११३१५ घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	०	०	०
११४११ बाँडफाँडभई प्राप्त हुने मुल्य अभिवृद्धि कर	११३५०१	१२४८५१	१३७३३६
११४२१ बाँडफाँडभई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	०	०	०
११४५६ बाँडफाँबाट प्राप्त हुने सवारी	२६६५७	२९३२३	३२२५५

साधन कर			
१४१५३ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने वन रोयल्टी	०	०	०
अन्तर सहकारी वित्तीय हस्तान्तरण	३९१११४	४३०२२५	४७३२४८
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान	३३५४००	३६८९४०	४०५८३४
१३३११ समानीकरण अनुदान	११०२००	१२१२२०	१३३३४२
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	१९३८००	२१३१८०	२३४४९८
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	७९००	८६९०	९५५९
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	१५०००	१६५००	१८१५०
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजिगत	०	०	०
१३३१६ समपुरक अनुदान चालु	०	०	०
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजिगत	८५००	९३५०	१०२८५
प्रदेश सरकारबाट	५५७१४	६१२८५	६७४१४
१३३११ समानीकरण अनुदान	९९२०	१०९१२	१२००३
१३३१२ शर्शत अनुदान चालु	२३७२४	२६०९६	२८७०६
१३३१३ शर्शत अनुदान पुँजिगत	०	०	०
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	०	०	०
१३३१५ विषेश अनुदान पुँजिगत	०	०	०
१३३१६ समपुरक अनुदान पुँजिगत	२२०७०	२४२७७	२६७०५

स्रोतः मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

परिच्छेद सातः अपेक्षित नतिजा र सूझाबहरू

यो कार्ययोजना प्रतिवेदनमा बदलिंदो परिवेश अनुसार राजस्व परिचालनका क्षेत्रमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरूको पहिचान र योजनाका साथमा अगामी आर्थिक तीन वर्षहरूमा सङ्कलन हुन सक्ने राजस्वको प्रक्षेपण गरिएको छ ।

सारांशमा राजस्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात् मरिण गाउँपालिकाको राजस्वमा हुनसक्ने परिवर्तनको अनुमान गरी यो प्रक्षेपण गरिएको छ । यो प्रक्षेपण तयार गर्दा स्थानीय तहको चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा अनुमान गरिएका आय शीर्षकहरूलाई मात्र आधार लिइएको छ । स्थानीय राजस्वका नयाँ क्षेत्र पहिचान नभएको तथा सङ्घीय सरकार र स्थानीय सरकार बीच र प्रदेश सरकार र स्थानीय तह बीच राजस्व बाँडफाँड हुने नयाँ स्रोतहरूको आधार तयार नभएकोले त्यसलाई समावेश गरिएको छैन । त्यसैले भविष्यमा गाउँपालिकाले राजस्व आयमा उल्लेख गरिए भन्दा बढी आय प्राप्त हुने अवस्था रहेको छ । त्यस बाहेक नयाँ क्षेत्र पहिचान गाउँपालिकाले गरेमा पनि त्यो आय थप हुन सक्ने अवस्था रहेको छ ।

तालिका १८: गाउँपालिकाको आय संरचना (रु.हजारमा)

शीर्षकहरु	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८०/८२
मरिण गाउँपालिकाको कुल राजस्व	१६०,८८७	१३९,१८८	१४१,१६४
आन्तरिक श्रोत	२०,७२९	२२,४९३	२४,४६९
राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	१४०,१५८	११६,६९५	११६,६९५
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण	३९१,११४	४३०,२२५	४७३,२४८
नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान	३३५,४००	३६८,९४०	४०५,८३४
प्रदेश सरकारबाट	५५,७१४	६१,२८५	६७,४१४
मरिण गाउँपालिकाको कुल जम्मा आय	**५७८,६५८**	**५९८,७३७**	**६४६,६६७**

स्रोतः राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९

गाउँपालिकालाई राजस्व सङ्कलन अधिकार उल्लेख्य रुपमा प्रदान गरिएता पनि मरिण गाउँपालिकाको दायरा अधिक देखिदैन । गाउँपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रका सम्भाव्य सबै कर, शुल्क तथा दस्तुर सङ्कलन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । सिमित साधन र श्रोतका कारण राजस्व प्रशासन प्रभावकारी हुन नसक्ने भएकोले तत्काल राजस्व बृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन मद्दत गर्ने केहि महत्वपुर्ण र प्रभावकारी श्रोतहरूको सङ्कलन तर्फ ध्यान दिनु उपयुक्त देखिन्छ । साथै राजस्व सुधार कार्य योजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरूलाई पनि प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयन गर्नु उचित हुन्छ । गाउँपालिकाले राजस्वको प्रभावकारी सङ्कलनका लागि प्राथमिकताका आधारमा तत्काल जोड दिनुपर्ने राजस्वका शीर्षकहरू निम्नानुसार छन्:

- सम्पत्ति कर
- व्यवसाय कर
- बहाल कर
- नक्सापास दस्तुर
- व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर
- वन पैदावार
- मनोरञ्जन कर
- विज्ञापन कर

उपरोक्त करको प्रभावकारी सङ्कलनका लागि प्राथमिकताका आधारमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू निम्नानुसार छन्:

- आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहितको राजस्व शाखा गठन गर्ने ।
- सम्पत्ति कर वा वैज्ञानिक ढङ्गले लागु गर्ने ।

- तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने ।

त्यसैगरी गाउँपालिकाले राजस्व बृद्धि एवम् करको प्रभावकारी सङ्कलनका लागि प्राथमिकताका आधारमा निम्नानुसारका क्रियाकलापहरू गर्न सिफारिस गरिन्छः

- राजस्व परिचालनको लागि आवश्यक जनशक्ति तथा भौतिक सुविधा सहित वर्तमान राजस्व शाखालाई थप सुदृढिकरण गर्ने ।
- राजस्व सम्बन्धी सम्पूर्ण तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिकरण गर्ने र स्वचालीत बनाउने ।
- घरबहाल करको प्रगतिशील दर निर्धारण गर्ने साथै बहाल बिटौरी करका क्षेत्रहरुको ठेक्का निर्धारण गर्ने ।
- करदाताहरूलाई अभिमूखीकरण गर्ने तथा करदाताहरूलाई नियमित रुपमा पत्र वा विद्युतिय सूचना पठाउने ।
- लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी पेश्की नियन्त्रण, वैज्ञानिक लेखा प्रणालीको व्यवस्थापन र स्थीर सम्पत्तिहरूको संरक्षण र परिचालन गर्ने ।
- राजस्व प्रणालीलाई अनुमान योग्य बनाउन आवश्यक प्रकृया अगाडी बढाउने ।

थप सुझावहरु

- गाउँपालिकामा दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।
- गाउँपालिकाको आय बृद्धिको लागि नगरक्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक जग्गा तथा मठमन्दिरसँग रहेको सार्वजनिक जग्गाहरुलाई व्यवस्थित गरी व्यावसायिक रुपमा प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको उपयुक्त स्थानमा सटर निर्माण गरी भाडामा दिन सकिने ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका निजी विद्यालयको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने ।
- Billing System को विकास (जस्तैः SMS / Mobile System) गर्ने ।
- राजस्वलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रणालीमा आवद्ध गर्ने र करदाता तथा सेवाग्राही सचेतना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन सम्बन्धी कार्य क्रमशः वडा तहमा विकेन्द्रिकरण गर्दै लैजाने ।
- निजी क्षेत्र र विभिन्न दातृ निकायहरुबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रम र लगानीलाई गाउँपालिकाको वहुवर्षिय तथा वार्षिक कार्यक्रमसँग आवद्ध गरी स्रोत परिचालन गर्ने ।
- मरिण गाउँपालिकाले सञ्चालन गर्दै आएका सम्भाव्य आयोजनाहरुको निर्माण, मर्मत तथा संचालनमा निजी क्षेत्रको सहभागिता बढाउंदै लैजाने ।
- प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गर्दै गाउँपालिकाको कर प्रणाली र खर्च प्रणालीलाई क्रमशः कम्प्यूटर सफ्टवयर प्रणालीमा लैजाने ।

राजस्व अभिबृद्धिका लागि वडागत रुपमा सुझावहरु

- व्यवसायीक तरकारी, फलफुल, पशुपंक्षी तथा दुध सङ्कलन केन्द्रको स्थापना गर्न सकिने,
- पर्यटकिय सम्भावना भएको क्षेत्रको पहिचान गरी पिकनिक स्थल तथा पार्क निर्माण गर्ने,
- वडा बासिलाई करको बारेमा जानकारी दिने र नतिर्नेलाई दण्ड तथा जरिवानाको नीति कार्यान्वयन गर्ने,

- आवास क्षेत्र तथा व्यापारिक क्षेत्रको श्रेणि विभाजन गरी घर बहाल कर उठाउन सकिने,
- व्यवसायीहरुलाई करको दायरामा ल्याई कर तिर्न लगाउने नतिर्नेलाई दण्ड तथा जरिवाना लगाउने,
- कर तथा राजस्व सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रम गर्ने,
- निजी विद्यालयलाई कर उठाउने कार्यको कार्यान्वयन गर्ने,
- गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्दा अनिवार्य रुपमा व्यवसाय दर्ता गराएर मात्र गर्ने प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने र व्यवसाय दर्ता भए नभएको अनुगमन गर्ने,
- कर दरमा समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै दयरा फराकिला पार्ने,
- बढि तथा समयमा कर तिर्ने करदातालाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने,
- राजस्व शाखाको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने तथा सुचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गर्ने
- करदाताको व्यवस्थित अभिलेख गर्ने र त्यसलाई स्वचालित बनाई राजस्व चुहावट नियन्त्रण तथा आन्तरिक लेखा परिक्षणमा जोड दिने,
- राजस्व सङ्कलनको नियमित प्रगति समिक्षा गर्ने तथा सुधार गर्नु पर्ने देखिएमा तत्काल सुधारका कार्य गर्ने,
- राजस्व परार्मश समितिको भुमिकालाई प्रभावकारी बनाउदै लैजाने
- राजस्व मूल्याङ्कन तथा अनुगमन प्रभावकारी, नतिजामुखी र चुस्त बनाउने ।

परिच्छेद आठः अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयनको तीन वर्षको अवधिमा यसको कार्यान्वयन प्रभावकारीता हासिल गर्नको लागि विभिन्न समयमा विभिन्न पक्षको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भएमा यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनलाई थप सहयोग पुग्ने हुन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको व्यवस्था अनुसार राजस्व परामर्श समितिलाई राजस्वका स्रोत, दायरा तथा दरको विश्लेषण गरी आय अनुमान गर्ने र स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिलाई आगामी ३ आर्थिक वर्षको आय अनुमान गर्ने कार्यमा यो राजस्व सुधार कार्ययोजनाले सहयोग गर्दछ ।

राजस्व सुधारका नीति, क्रियाकलापहरु तथा बजेट अनुमान पश्चात् राजस्व सुधार कार्ययोजना अनुसारका क्रियाकलापहरु सञ्चालन भए नभएको तथा अनुमान अनुसार आय असुली भएको नभएको सम्बन्धमा नियमित रुपमा अनुगमन गर्ने, आगामी आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपणको लागि त्यस अवधिसम्मको क्रियाकलाप तथा आय असुली अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्ने तथा आर्थिक वर्ष सम्पन्न भएपछि सो आर्थिक वर्षको लागि तय गरिएका क्रियाकलापहरु तथा आय असुली अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक हुन्छ । यो राजस्व सुधार कार्य योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि निम्न चार तहको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था सिफारिस गरिएको छ ।

(क) कार्यालय स्तरको अनुगमनः

गाउँपालिकाको तहबाट प्रत्यक्ष रूपमा कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको सन्दर्भमा भएका प्रगतीको नियमित परिक्षण गर्ने कार्य यस अन्तर्गत पर्दछ । यो स्तरको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, राजस्व शाखा तथा अन्य सम्बन्धित शाखाका प्रतिनिधिहरुलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ । स्थानीय तहले कम्तिमा महिनामा एक पटक बैठक बसी योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था तथा असुली अवस्थाको अनुगमन गरी लक्ष हासिल गर्ने तर्फ आवश्यक कार्यगत निर्णयहरु गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

(ख) राजस्व परामर्श समितिबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कनः

गाउँपालिकाको राजस्व परामर्श समितिले चौमासिक रुपमा राजस्व सुधार योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था तथा आय सङ्कलनको अवस्थाको नियमित अनुगमन गरी कार्यपालिकालाई आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने कार्य यस अन्तर्गत पर्दछ । त्यसैगरी आगामी आर्थिक वर्षको लागि आयको अनुमान गर्ने कार्य पूर्व भएका कार्यको मूल्याङ्कन गरी स्रोत, दर तथा दायरामा सुधारको लागि क्रियाकलाप सिफारिस गर्ने र त्यसको आधारमा आयको अनुमान गर्नु पर्दछ । यसका अतिरिक्त आर्थिक वर्षको समाप्ति पश्चात् राजस्व सुधार योजनाको समिक्षा गरिनु पर्दछ । समिक्षा पश्चात् आवश्यक सुधारका उपाय समेत अवलम्वन गर्नुपर्ने भएमा आगामी आर्थिक वर्षमा सो उपाय अवलम्वन गर्दै लानु पर्दछ ।

(ग) कार्यपालिकाबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कनः

कार्यपालिका स्थानीय सरकारको उच्चतम नीतिगत निर्णय गर्ने निकाय हो । स्थानीय तहको राजस्व परिचालनका सन्दर्भमा प्रस्तुत कार्ययोजनाको कार्यान्वयनका सन्दर्भमा आवश्यक निर्णय गर्नुपर्ने भएमा कार्यपालिकाको बैठकले राजस्व परामर्श समितिबाट प्रस्तुत गरेका सुझावहरुलाई छलफलमा ल्याई आवश्यक निर्णय गर्ने कार्य यस अन्तर्गत पर्दछ । त्यस प्रकारको छलफलको

क्रममा राजस्व सुधार योजना तथा आय असुली अवस्थाको समिक्षा गरी आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत निर्णय गर्नु आवश्यक भएमा निर्णय गरी कार्यान्वयनमा लैजानु पर्दछ ।

(घ) वाह्य अनुगमन तथा मूल्याङ्कनः

गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयनको क्रममा गाउँपालिका क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेका विभिन्न पक्षहरूबाट हुने अनुगमन तथा मूल्याङ्कन यस अन्तर्गत पर्दछ । यसका लागि राजस्व सुधार योजना कार्यान्वयनको क्रममा सहजीकरण गर्ने चाहने सङ्घीय मामला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग, प्रदेश मन्त्रालय, जिल्ला समन्वय समिति, दातृ निकायहरु, तथा अन्य राजस्व क्षेत्रमा सरोकार राख्ने निकायहरूले कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमनको लागि सहयोग प्रदान गर्न सक्नेछन् ।

यस्तो अनुगमन प्रणालीको स्थापनाले स्थानीय तहको अनुगमन तथा प्रतिवेदन गर्ने क्षमतामा विकास हुनेछ भने गाउँपालिकाको अनुगमनबाट नदेखिएका पक्षको पहिचान हुन गई कार्ययोजना कार्यान्वयन थप परिस्कृत हुन जान्छ । राजस्व प्रशासनसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क बाहेक योजना कार्यान्वयन प्रकृयाको अनुगमन तथा करदाताहरुको अनुभुति सङ्कलन पनि अनुगमनको मुख्य विधि हुनसक्नेछ ।

प्रस्तुत राजस्व सुधार कार्ययोजना र सो बमोजिम संकलित राजस्वको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लागि निम्न बमोजिम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

के अनुगमन गर्ने ?	**कसले अनुगमन गर्ने ?**	**कहिले अनुगमन गर्ने ?**	**कसरी अनुगमन गर्ने ?**
राजस्व असुली	राजस्व शाखा प्रमुख	दैनिक, मासिक, चौमासिक, र वार्षिक	स्थलगत अनुगमन गर्ने, नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य र प्रगतिको तुलना गर्ने
राजस्व प्रशासन	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	मासिक, चौमासिक, र वार्षिक	स्थलगत अनुगमन गर्ने, नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य र प्रगतिको तुलना गर्ने
राजस्व सुधार योजना	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका	मासिक, चौमासिक र वार्षिक	स्थलगत अनुगमन गर्ने, नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार लक्ष्य र प्रगतिको तुलना गर्ने
समन्वय तथा सहकार्य	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका	मासिक, चौमासिक र वार्षिक	स्थलगत अनुगमन गर्ने, समन्वय र सहजीकरण गर्ने, मार्गदर्शन तथा निर्देशन दिने
राजस्व नीति	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका, सभा	चौमासिक र वार्षिक	चौमासिक तथा वार्षिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति सम्बन्धी तुलनात्मक विश्लेषण गरी आवश्यक रणनीति सिफारिस, सुझाव तथा निर्देशन र पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने

के अनुगमन गर्ने ?	कसले अनुगमन गर्ने ?	कहिले अनुगमन गर्ने ?	कसरी अनुगमन गर्ने ?
राजस्व प्रतिवेदन	राजस्व शाखा, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजस्व परामर्श समिति, कार्यपालिका, सभा, लेखापरीक्षक	मासिक, चौमासिक, र वार्षिक	मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक लक्ष्य र प्रगति प्रतिवेदनहरु सम्बन्धी तुलनात्मक विश्लेषण गरी आवश्यक रणनीति सिफारिस, सुझाव तथा निर्देशन र पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने
समीक्षाक	उपाध्यक्ष	चौमासिक र वार्षिक	लक्ष्य र उपलब्धी सहित सिकाईको प्रस्तुती र सुधारको पृष्ठपोषण प्राप्त गरी आगामी मार्गचित्र तयार गर्ने

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची

सन्दर्भ सामाग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र	स्रोत
▪ नेपालको संविधान	राज्यको सङ्रचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड (भाग १९: धारा २२८ देखी २३० सम्म) स्थानीय आर्थिक प्रणाली (भाग १९: धारा २२८ देखी २३० सम्म) सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको अधिकार सूची (अनुसूची ५ देखी ९ सम्म)	नेपाल कानुन आयोग
▪ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार (परिच्छेद: ३) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको वित्तीय अधिकार क्षेत्र (परिच्छेद: ९) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको आर्थिक कार्य प्रणाली (परिच्छेद: १०)	नेपाल कानुन आयोग
▪ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४	राजस्वको अधिकार (परिच्छेद: २) राजस्वको बाँडफाँड (परिच्छेद: ३) अनुदानको व्यवस्था (परिच्छेद: ४) वैदेशिक सहायता तथा ऋण (परिच्छेद: ५) आय व्ययको प्रक्षेपण गर्ने (दफा १८) राजस्व प्रस्ताव तयार गर्ने (दफा १९) वित्तीय अनुशासन (परिच्छेद: ८) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले लगाउन सक्ने कर (अनुसूची १,२ र ३) प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (अनुसूची ४)	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय https://www.mof.gov.np/site/publication-category/93
▪ राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४	प्राकृतिक स्रोतको परिचालन, राजस्व बाँडफाँड तथा अनुदान (परिच्छेद ४)	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय https://www.mof.gov.np/site/publication-category/93
▪ केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा स्थानीय तहको राजस्व अधिकार सम्बन्धी विषयमा भएका गरिएका संशोधनहरू	नेपाल कानुन आयोग
▪ नेपाल सरकारको वार्षिक बजेट वक्तव्य र आर्थिक ऐनहरू	स्थानीय तहको राजस्व अधिकार क्षेत्रमा भएका वा हुने संशोधित प्रावधानहरू	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ प्रदेश सरकारको वार्षिक बजेट वक्तव्य र प्रदेश आर्थिक ऐनहरू	स्थानीय तह र प्रदेश सरकार बिच साझा अधिकार सूचीका विषयमा प्रदेश कानुनले गरेका व्यवस्थाहरू	बागमती प्रदेश सरकार, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय http://moeap.bagmati.gov.np
▪ स्थानीय तहको आर्थिक ऐन २०७४/०७५		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सन्दर्भ सामाग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र	स्रोत
▪ एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४	स्थानीय तहको राजस्व प्रक्षेपणको ढाँचामा एक रूपताका लागि	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहको आर्थिक ऐनको नमूना, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ एकीकृत सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहमा सेवा प्रवाह सम्बन्धी व्यवस्था, २०७४		नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ नेपाल सरकारको आर्थिक ऐन, २०७५		नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ प्रदेश तथा स्थानीय कर सम्बन्धी अध्ययन तथा सुझाव प्रतिवेदन, २०७५ - नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) निर्णयबाट गठिन कार्यदलले अर्थ मन्त्रालय समक्ष पेस गरेको		नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
▪ स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण (प्रोफाईल)	स्थानीय तहको राजस्व अधिकार क्षेत्रमा पर्ने स्रोतहरूको आधार (Base) बारेको सूचना र तथ्याङ्क	सम्बन्धित स्थानीय तह
▪ स्थानीय तहका विभिन्न आर्थिक वर्षहरूको योजना, बजेट तथा कार्यक्रमहरू	स्थानीय राजस्व र आयको प्रबृत्ति विश्लेषण	सम्बन्धित स्थानीय तह
▪ सङ्घ तथा प्रदेशले उपलब्ध गराएका कार्यविधि, दिग्दर्शन, ऐन कानुनका नमुनाहरू	स्थानीय तहको राजस्व अधिकारको उपयोगका लागि कानुनी र नीतिगत व्यवस्था	नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय नेपाल कानुन आयोग नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय लगायतका सम्बन्धित निकायहरू
▪ अन्य स्थानीय तहले विगतमा तर्जुमा गरेका कार्ययोजनाहरू	सन्दर्भ सामग्रीको रूपमा	अन्य स्थानीय तहहरू
▪ अध्ययन क्षेत्रमा रहेका क्लष्टर अन्तर्गतका स्थानीय तहसँग आधारित विभिन्न आर्थिक वर्षहरूको गाउँपालिका /नगरपालिका विकास योजना, गाउँपालिका /नगरपालिकाको विकास योजना बजेट तथा कार्यक्रमहरू		सम्बन्धित स्थानीय तह
▪ संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका प्रगति प्रतिवेदनहरू		संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय
▪ अन्य दस्तावेजहरू	सन्दर्भ सामग्रीको रूपमा	विभिन्न निकायहरू

अनुसूची २: अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहजीकरण गरिएको पत्र तथा माइनूट

मरिण गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कपिलाकोट, सिन्धुली
बागमती प्रदेश, नेपाल

मरिण गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय कपिलाकोट, सिन्धुली बागमती प्रदेश, नेपाल २०७३

मिति: २०७९/०१/२२

विषय : कार्यक्रम कार्यन्वयन तथा अनुमति सम्बन्धमा

श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र

बागमती प्रदेश, जावलाखेल, ललितपूर ।

प्रस्तुत विषयमा यस गाउपालिका/नगरपालिकाको **राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा** तयारी प्रायोजनको लागि तहाँ श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र र CUBE-Pathway-Bhugol JV, बिशालनगर, काठमाडौं विच भएको सम्झौता बमोजिम उक्त CUBE-Pathway-Bhugol JV, ले यस पालिका संगको पहिलो चरणको बैठक /छलफल हुँदा सो कार्यको लागि अनुमति दिइएको व्यहोरा अनुरोध छ साथै अनुसन्धान टोलीले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि मागेको आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने निर्णय भएको जानकारी अनुरोध छ । साथै यस सम्बन्धि बैठकको निर्णय प्रतिलिपि यसै साथ संलग्न गरिएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

२०७९/०१/२२

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

ओम बहादुर दर्जी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

इमेल: info@marinmun.gov.np "नतिजामुखी प्रशासन समृद्धि र सुशासन" www.marinmun.gov.np

बैठक न.१

आज मिति २०७९/०१/२२ गते मरिण गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको अध्यक्षतामा बैठक बसी यस मरिण गाउँपालिकाको **राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा** गर्न देहाय बमोजीमको निर्णयहरु गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री -प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत ओम वहादुर दर्जी , मरिण गाउँपालिका

२. श्री लेखा अधिकृत सपना शर्मा

३.श्री प्रशासन शाखा प्रमुख रत्न कुमारी धिसिङ

४. श्री लेखा सहायक सान्ता आछामे

५. श्री राजस्व शाखा अमृत स्याङतान

६.श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र प्रतिनिधि विष्णु प्रसाद आचार्य

प्रस्तावहरुः

१. मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने सम्बन्धमा ,
२. मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्न समिति गठन गर्ने सम्बन्धमा
३.मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा
४. बिबिध

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने सम्बन्धमा छलफल गरियो साथै श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र मार्फत खटाइएको विज्ञहरुको सहयोग लिई छिटो भन्दा छिटो गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २:- मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयार गर्न तपशिल बमोजिमको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयारी तथा कार्यन्वयन कार्यदल बनाउने निर्णय गरियो ।

तपशिल

१. श्री -प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत ओम वहादुर दर्जी ,मरिण गाउँपालिका

२. श्री लेखा अधिकृत सपना शर्मा

३.श्री प्रशासन शाखा प्रमुख रत्न कुमारी धिसिङ

४. श्री लेखा सहायक सान्ता आछामे

५. श्री राजस्व शाखा अमृत स्याङतान

६.श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र प्रतिनिधि विष्णु प्रसाद आचार्य

<u>निर्णय नं.३:</u> मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा छलफल हुँदा मरिण गाउँपालिकाले अनुसन्धान टोलीले राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको लागि मागेको आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो । श्री प्रदेश सुशासन केन्द्रको सहयोग तथा CUBE-Pathway-Bhugol JV, बिशालनगर, काठमाडौंको प्राबिधिक सहयोगको लागि मरिण गाउँपालिकाले धन्यवाद ज्ञापन गर्ने निर्णय गरियो । साथै राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा समयमै तयार गर्न सम्बन्धित बिज्ञ समूह लाई पूर्ण सहयोग गर्ने निर्णय समेत गरियो ।

<u>निर्णय नं.४:</u> मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा तयारी पश्चात कार्यपालिका र सभामा मा समेत लागि छलफल र अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

अनुसूची ३: कार्यक्रममा सहभागीहरुको सूची तथा कार्य सम्पन्न पत्र

आज मिति २०७९ साल असार महिना ०५ गतेका दिन प्रदेश सुशासन केन्द्रललितपुरको सहयोगमा तथा क्युव-पाथवे-भूगोल जेभीको सहजीकरण र मरिण गाउँपालिकाको आयोजनामा मरिण गाउँपालिका को राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९ को अभिमुखिकरण कार्यशाला तथा अन्तिम प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण कार्यक्रम मरिण गाउँपालिका अध्यक्ष श्री विमर्स मुक्तान (प्रख्यात) ज्यूको अध्यक्षतामा देहाय बमोजिमको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम	पद	दस्तखत
१.	विमर्श मोक्तान	गा.पा., अध्यक्ष	
२.	विमला मामी	गा.पा. उपाध्यक्ष	
३.	विमल पोखरेल	प्रदेश सुशासन केन्द्र प्र. निर्देशक	
४.	ओम ब. दर्जी	प्र. प्र. अधिकृत	
५.	हिरा ब. गुमोहान	वडा अध्यक्ष -१	
६.	कमल आले मगर	" " -२	
७.	जित ब. श्रेष्ठ	" " -३	
८.	जित ब. कोल्टान	" " -४	
९.	दिपक मामी	" " -५	
१०	हर्कबिर मामी	" " -६	
११.	चन्द ब. थेङ	" " -७	
१२.	चन्द ब. मामी	कार्यपालिका सदस्य	
१३.	आहुतीमाया ढोल	" "	आहुती
१४	सिता वि.क.	" "	सीता
१५.	सामेला मामी	" "	
१६.	साहोला नेपाली	" "	
१७.	निरु कुमारी मोक्तान	" "	
१८.	नेवराज बराल	शिक्षा शाखा प्र.	
१९	सपना ढामी	आ. प्र. का. प्रमुख	
२०.	विष्णु थापा	अ.ले.प	
२१	धर्मेन्द्र कुमार ठाकुर	आयुर्वेद शाखा	
२२.	पवन पुतेदी	उद्यम विकास शाखा	
२३.	अर्प०। क्रि०	कृषि विकास शाखा	

२४.	सुरना साफोटा	पशु विकास शाखा	
२५	पञ्च मायाँ थोन्जन	रोजगार सेवा केन्द्र	
२६	रत्ना कुमारी घिमिरे.	प्रशासन शाखा प्र.	
२६	मिना कुमारी गिरी	पोषण शाखा	
२८	शाम्भव मल्ल (कार्की)	खा. प. वि. ई.	
२९	अमृत श्याङ्तान	एम डब्ले एम. अफिसर	
३०.	सुदिप के. सी.	सा. वि. शाखा	
३१.	लोचन भट्टराई	चित्र (भूगोल)	
३२	नरेन्द्र भट्ट	भूगोल प्रतिनिधि	
३३	सान्ता आछामे	लेखा सहायक	
३४.	मन्जु लामिछाने	खा. संयोजक	

प्रस्तुतिकरण पश्चात सोहि भेलाले तपसिल बमोजिमका निर्णय समेत गरियो ।

प्रस्तावहरुः

१. मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार योजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन सम्वन्धमा ।

२. मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार योजनाको अन्तिम प्रतिवेदन गाउँ सभावाट अनुमोदन गर्ने सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार योजनाको अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन सम्वन्धमा प्रस्तुतीकरण तथा छलफल गरीयो साथै राजस्व सुधार योजनाको अन्तिम मस्यौदा संशोधन सहित प्राप्त गर्ने निर्णय गरियो । राजस्व सुधार योजना तयार गर्न सहयोग गर्ने प्रदेश सुशासन केन्द्र ललितपुरको सहयोग तथा क्युव-पाथवे-भूगोल जेभी तथा विज्ञहरुलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २:- मरिण गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको अन्तिम प्रतिवेदन कार्यपालिकावाट पारित गरी अगामी गाउँ सभावाट छलफल गरी गरिएको यस पालिकाको आगामी गाउँसभामा अनुमोदनको लागि पेश गर्ने निर्णय समेत गरियो ।

मरिण गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कपिलाकोट, सिन्धुली
बागमती प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्याः २०७८/०७९
च.नं.३२२३

मितिः २०७९।०३।२४

श्री क्यूब-पाथवे-भूगोल जेभी,
विशालनगर, काठमाण्डौ ।

विषयः प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयको सहजीकरण र प्रदेश सुशासन केन्द्र बागमती प्रदेशको सहयोगमा यस मरिण गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना निर्माण सम्बन्धिको अन्तिम प्रतिवेदन प्राप्त भएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ । साथै तहाँ कार्यालय र प्रदेश सुशासन केन्द्र बागमती प्रदेशले यस गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना निर्माणमा आवश्यक सहजीकरण एवं सहयोग गरेकोमा गाउँपालिकाको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं ।

बोधार्थः
श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र, ललितपुर ।

२०७९।०३।२४
ओम बहादुर दर्जी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अनुसूची ४: कार्यक्रमको फोटोहरु

Shot on Y30
AI Quad Camera

Shot on Y30
AI Quad Camera

अनुसूची ५: सङ्कलित तथ्याङ्कको नमूना

क्षेत्रगत नीति तथा आधारहरु:

आर्थिक विकास तर्फ

कृषि तथा पशुपन्क्षी विकास सम्बन्धी नीति

"कृषि, पशुपालन र पुर्वाधार, मरिण गाउँपालिका विकासको आधार" भन्ने दिर्घकालिन सोच हासिल गर्न तल उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गरिनेछः

१. कृषि क्षेत्रको विकासको लागि "किसानको खुसी, उन्नत पशुपालन र व्यवसायीक कृषि- कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। कृषि क्षेत्रलाई सम्वृद्ध मरिणको एक आधारको रुपमा स्थापीत गर्न कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्न आधार तयार गरिनेछ। आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी कृषि बालीको उत्पादन एवं उत्पादकत्व वृद्धि गरी यस क्षेत्रका जनताको आय वृद्धि गरी जीवनस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।

२. खाद्य बालीको उत्पादन एवं उत्पादकत्व वृद्धि गरी गाउँपालिकालाई खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ ।

३. उन्नत पशुपालनको माध्यमबाट पशुपालक कृषकहरुको आय आर्जनमा वृद्धि गरिनेछ।

४. व्यावसायिक शिक्षा अन्तर्गत कृषि विषय पठनपाठन हुने विद्यालय तथा कलेजहरुसँग साझेदारी र समन्वय गरी कृषि उत्पादन र कृषकहरुको क्षमता विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ ।

५. निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण गरिनेछ ।

६. कृषिक्षेत्रमा जलवायु र जमिनको उर्वरता अध्ययन गरी बालीहरुको पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी एक गाउँ एक पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

७. कृषकहरुको समेत सहभागिता र साझेदारीमा माटो परिक्षण तथा माटो उपचार अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकामा नै माटो परिक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

८. कृषि प्रणालीको आधुनिकिकरणको लागि कृषिमा यान्त्रिकरणलाई प्रोत्साहित गर्न अनुदानमा आधारित कृषि यन्त्र उपकरण उपलब्ध गराइने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९. कृषिबालीमा रसायनिक मल तथा विषादीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै नमूना जैविक उत्पादन क्षेत्र निर्धारण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१०. कृषकले उत्पादन गरेको कृषि उपजलाई संकलन केन्द्र मार्फत बिक्रि वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । गाउँपालिकामा शीत भण्डारण निर्माणको लागि सबै तहका सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

११. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको फलफुल पकेटलाई आधुनिकिकरण गरी व्यावसायिक रुपमा सबल बनाइनेछ ।

१२. तरकारी तथा फलफुल खेतीको सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यावसायिक तरकारी तथा फलफूल खेतीलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।

१३. प्रत्येक वडामा कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न तथा कृषकका समस्या तत्कालै सम्बोधन गर्न कृषि/पशु प्राविधिकको व्यवस्था गरी क्रमशः कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।

१४. व्यवसायिक पशुपालनलाई प्रवर्धन गर्न उन्नत जातका बिउ बोका, घास, दाना आदिको सहज पहुचलाई सुनिश्चित गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१५. किसानहरुलाई ज्ञान सीप तथा प्रविधि हस्तान्तरण गरी पशुपालक कृषकलाई व्यवसायिक बनाई पशुजन्य उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढि गर्ने नीति लिइनेछ ।

१६. नगदेबाली खेतीलाई प्राथमिकता दिइनेछ । युवालाई कृषिमा प्रोत्साहन गर्ने नीति अनुरुप उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार प्रदान गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१७. पशुपन्छी पालनको पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी जलबायु तथा आहाराको उपलब्धता तथा सम्भाव्ताको आधारमा व्यवसायिक पशुपालनलाई प्रोत्साहित गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१८. निजी क्षेत्रको सहकार्यमा पशु वधशाला निर्माण र सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ ।

१९. सहकारी वा कृषक समुह मार्फत पशु आहाराको बिउ तथा पशु प्रजनन (कृत्रिम गर्भाधान) को सेवा प्रवाह गर्ने निति लिइनेछ ।

२०. गोठ तथा खोरहरुको सुधार, गोठेमलको संरक्षण गर्ने, कम्पोष्ट र भर्मी कम्पोष्ट मल बनाउने सीप तथा प्रविधि सम्बन्धी तालिम तथा सचेतना कार्यक्रम प्राविधिक सेवा टोलटोलमा पुऱ्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

२१. पशुपालनमा हुने जोखिम न्युनिकरण गर्न पशुबीमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२२. गाउँपालिकामा व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालनलाई प्रवर्धन गर्न गरिब, विपन्न वर्गका कृषकहरुलाई अनुदान प्रदान गरि लाभको वितरणलाई लक्षित वर्गसम्म पुर्याउने नीति लिइनेछ ।

२३. गाउँपालिकालाई दुधमा आत्मनिर्भर बनाउन गाई तथा भैंसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२४. दुधको उत्पादनमा वृद्धि गरी दुग्धजन्य उत्पादनको विविधिकरण गरिनेछ । दुग्धजन्य पदार्थको बजार प्रवर्धन गर्न दुग्ध संकलन तथा चिस्यान केन्द्रलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।

२५. बालिनालिमा हुने जोखिम न्युनिकरण गर्न वाली बीमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

२६. कृषकहरुको कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण गरी हौसला प्रदान गर्न गाउँपालिका स्तरीय तरकारी संकलन केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।

पर्यटन प्रवर्धन तथा संस्कृति सम्बन्धी नीति

२७. "दोहोर्याई घुम्न आउँ, मरिण पर्यटकीय गाँउ" भन्ने नारा लिई छुट्टै भेषभुषा, भाषा, संस्कृति भएका समुदायमा आगामी आर्थिक वर्षमा कम्तिमा एउटा सामुदायीक होम स्टे स्थापना गरी सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकाले होम स्टे सञ्चालनको तालि

आवश्यक कानूनी संरचना निर्माण गरी सामुदायिक परिचालन मार्फत आवश्यक भौतिक संरचना विकासमा सहयोग गर्नेछ ।

२८. मरिण गाउँपालिकाको पर्यटनको प्रमुख गन्तव्यको रुपमा सम्भावना बोकेका ठाँउहरु जस्तै पञ्चकन्या पोखरी, दरबार डाँडा, टुंडिखेल दरबार, चनौटे दरबार, धुरी डुंगा, कपिलेश्वर गढी, ढोका डुंगा, चौंगाचुली गुम्बा, पशुपत मन्दिर क्षेत्र लगायतका अन्य पर्यटकिय क्षेत्रहरु पहिचान गरी पुर्वाधारहरुको विकास गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पर्ने पर्यटकीय सम्भावनाका अन्य क्षेत्रहरु (पर्या पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, कृषि पर्यटन) को पहिचान गरी पुर्वाधार विकास तर्फ विशेष ध्यान दिइनेछ ।

३०. निजी क्षेत्रको साझेदारीमा पर्यटकीय पुर्वाधारको निर्माण, सञ्चालन र हस्तान्तरण मोडेल अवलम्बन गरी गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय पुर्वाधारहरुको विकास गरिनेछ ।

३१. पर्यटकीय पुर्वाधार विकास तथा पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि सार्वजनिक, नीजि, सहकारी, सामुदायिक क्षेत्रहरुसँग साझेदारी एवं सहकार्य गरी यसबाट प्राप्त लाभहरु आमजनस्तरसम्म पुऱ्याइनेछ ।

३२. ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातात्विक मठ मन्दिर, गुम्बा, विहार आदिको संरक्षण तथा उपयोगलाई सम्बन्धित क्षेत्रको आयआर्जनसँग आवद्ध गर्ने नीति लिइनेछ ।

उद्योग, वाणिज्य तथा बजार व्यवस्थापन नीति

३३. स्थानीय तहमा उत्पादन हुने कच्चा पदार्थ प्रयोग गरेर वस्तु उत्पादन गर्ने लघु तथा घरेलु उद्योग स्थापना गर्न सहजिकरण र प्रोत्साहन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

३४. साना तथा लघु उद्योगहरुको स्थापना तथा विकासलाई प्रोत्साहन गर्न लघु उद्यमी विकास तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका साप्ताहिक तथा मासिक हाटबजारहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ।

३६. सुलभ मुल्य पसल सञ्चालन गर्न ईच्छुक सहकारीलाई विशेष सहुलियत दिने नीति लिइनेछ ।

३७. बजार व्यवस्थापनको लागि पसल, रेष्टुरेण्ट, होटल तथा लजले दैनिक मूल्य सूचि उपभोक्ताले सहजै देख्न सक्ने गरी राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३८. प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता नभएका पसलहरुलाई अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकामा दर्ता गराईनेछ ।

३९. घरभाडा वा बहाल दिँदा अनिवार्य रुपमा सम्झौता गर्नु पर्ने व्यवस्था लागु गरिनेछ ।

४०. गाउँपालिका भित्र खानी तथा खनिजको अध्ययन तथा सम्भाव्यता बारेमा अनुसन्धान शुरु गर्न पहल गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४१. यस गाउँपालिकाका सम्भावना बोकेका बजारहरु छाप बजार, धमिले बजार, साहान बजार, सिंदुरे दोभान, भालुमारा, बडिमुहान बजारहरुमा उत्सर्जन हुने फोहोरको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।

भुमि, सहकारी, गरिबी न्युनिकरण तथा उद्यमशीलता विकास सम्बन्धी नीति

४२. भु-सेवा केन्द्र निर्देशिका २०७६ बमोजिम गाउँपालिकाबाटै भुमि प्रशासन सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्न आगामी आ.व.मा भु-सेवा केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।

४३. मरिण गाउँपालका भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुको लगत संकलन गरी संरक्षण गरिनेछ ।

४४. आगामी आ.व. भित्र गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिहिन सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवासीहरुको लगत संकलन गरी भूमिहिन सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवासीहरुलाई तोकिएबमोजिम जग्गा उपलव्ध गराउने काम सम्पन्न गरिनेछ ।

४५. सहकारीको माध्यमबाट स्थानीय श्रोत, साधन, सीप र पुँजीको अधिकतम परिचालन गरी गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक रुपान्तरण गर्ने नीति लिईनेछ ।

४६. सहकारीताको माध्यमबाट गरीबी न्युनिकरण एवं सामाजिक पुँजी निर्माणमा जोड दिइने नीति लिइनेछ । सहकारीलाई सक्षम बनाइ स्वरोजगार तथा सामुहिक रोजगारीका अवसर सिर्जना गरिनेछ ।

४७. गाउँपालिकामा सञ्चालित सहकारीलाई तालिम तथा प्रशिक्षण मार्फत क्षमता विकास तथा संस्थागत सुदृढिकरण गर्ने गराउने नीति लिइनेछ ।

४८. मरिण गाउँपालिका सहकारी ऐन बमोजिम सहकारीहरुको नियमन गरिनेछ ।

४९. गरिबी निवारण कोषबाट विभिन्न उद्देश्यमा कर्जा प्राप्त गरी हाल निष्कृय रहेका व्यक्ति वा समुहलाई सक्रिय बनाई त्यस्तो कर्जाको असल व्यवस्थापन गरिनेछ । सो को लागि गाउँपालिकाको कार्यालयमा डेस्क खडा गरिनेछ ।

५०. लघु उद्यम विकास कार्यक्रमको माध्यमबाट गरिबि न्युनिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

५१. गाउँपालिका भित्र उद्यमशीलता विकासको माध्यमबाट कृषि क्षेत्रमा रहेको अर्धबेरोजगारीको समस्यालाई हल गरिनेछ । सोको लागि गाँउपालिका भित्रका युवायुवतिको लागि विविध सीपमुलक, रोजगारमुलक तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

५२. कृषिमा उद्यमशीलता–आजको आवश्यकता भन्ने नाराका साथ कृषिको आधुनिकीकरण तथा औद्योगिकीकरणका लागि कृषक तथा उद्यमीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

५३. लघु तथा घरेलु उद्योगहरु सञ्चालनमा सहजिकरण गरिनेछ ।

५४. लघु उद्यमीलाई सहभागिता र क्षमताको आधारमा अनुदान दिइ प्रोत्साहित गरिनेछ।

५५. मरिण गाउँपालिकाको उद्यम विकास नीति अनुसार प्रत्येक बडामा स्वबलम्वी उद्यमीहरुको विकास गरिनेछ ।

५६. गाउँपालिका भित्र उत्पादित वन पैदावरबाट गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने काष्ठ उद्योग तथा गाउपालिकामा उपलव्ध कच्चा पदार्थको उपयोग गरी सञ्चालन गर्ने कंक्रिट उद्योगलाई विशेष प्राथमिकता दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

सामाजिक विकास नीति

शिक्षा

५७. संघीय शिक्षा नीति एवं मापदण्डको अधिनमा रहि आवश्यकता अनुसार ऐन नियमावली, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिका आदि निर्माण गरेर गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरिने विगतको नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।

५८. मरिण शिक्षा विकास योजना वमोजिम विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छन ।

५९. शैक्षिक गुणस्तर सुधार गरि विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धी वढोत्तरी गरिनेछ । क्र अन्तर्गत गत विगत वर्षको निरन्तरताको रुपमा दरवन्दी नभएका, उच्च विद्या संख्या रहेका, कक्षा संचालनको आधारमा शिक्षक न्युन रहेका विद्यालयहरुलाई आ.व. मा पनि शिक्षण सिकाई सहयोग अनुदान कोटाको व्यवस्था यथावत गरिनेछ।

६०. शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि प्रोत्साहन कार्यक्रम अन्तर्गत स्थापित वालविकास केन्द्र निरन्तरता, दिवा खाजा तथा शैक्षिक सामाग्री व्यवस्थापन, सहयोगी कार्यकर्ताहरु त विद्यालय कर्मचारीहरुलाई थप प्रोत्साहन अनुदान दिने कार्यक्रमलाई यस आ.व. म पनि निरन्तरता दिईने छ ।

६१. अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षालाई व्यापक वनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ४८ महिना पुगेका सवै वालवालिकालाई अनिवार्य वालविकास केन्द्रमा भ गरिनेछ।

६२. विद्यालय टाढा रहेका वालवालिकाहरुलाई प्रारम्भिक सिकाइको अवसर प्रदान ग समुदायमा आधारित वालविकास केन्द्रहरु संचालन गरिने छ ।

६३. न्यून विद्यार्थी रहेका विद्यालयहरुको कक्षा तथा तह घटाई शिक्षक कर्मचारीलाई अ विद्यालयमा स्थानान्तरण गरिने विगतको नीतिलाई यथावत राखिने छ । कक्षा त तह घट्न गएका विद्यालयका वालवालिकालाई मा.वि. मरिण खयरशालमा संचा आवाशिय विद्यालयमा पठाउन प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६४. नजिकको विद्यालयमा सञ्चालित कक्षा वा तह घट्न गएको कारणवाट विद्यार्थीलाई विद्यालय आवतजावतमा समस्या आउन नदिन आगामी आ.व. मा कम्तिमा एउटा स्कुल वस खरिद गरी सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

६५. प्रत्येक वडामा कम्तिमा १ मा. वि. संचालन गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।

६६. प्राविधिक विषय अध्यापन गराउन चाहने माध्यमिक विद्यालयहरुलाई सहयोग गरिनेछ।

६७. माध्यमिक तहको शिक्षा क्रमश निशुल्क गराउने कार्यक्रम अन्तरगत यस वर्ष कक्षा १२ सम्म निशुल्क गरिनेछ। विद्यालयमा विद्यार्थीको उपस्थिति दर वृद्धि गराउने उद्देश्यले उक्त अनुदान रकम विद्यार्थीको उपस्थितिको आधारमा मात्र निकासा दिने नीति लिइनेछ ।

६८. कक्षा ११-१२ संचालित विद्यालयलाई गुणस्तर सुधार व्यवस्थापन अनुदान दिने कार्यलाई यसवर्ष पनि निरन्तरता दिईने छ ।

६९. मरिण गाउँपालिकाको गौरव मरिण वहुमुखी क्याम्पस तथा प्राकृतिक श्रोत व्यवस्थापन कलेज कपिलाकोटको गुणस्तर सुधार तथा प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाई व्यवस्थापन सम्वन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालनका लागि सहयोग गरिने नीति लिइनेछ ।

७०. यस शैक्षिक सत्र देखि कक्षागत शिक्षक व्यवस्था भएको विद्यालयमा कम्तिमा कक्षा २ सम्म वर्ग शिक्षण प्रणालीको अवलम्वन गरिनेछ । वर्ग शिक्षक भइ काम गर्न शिक्षकलाई उत्प्रेरित गरिनेछ ।

७१. विद्यालय समय वाहिर पनि विद्यालय प्रशासन सम्वन्धी कार्य गर्न अभिप्रेरित गराउने उद्देश्यले प्रधानाध्यापक उत्प्रेरणा कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

७२. कक्षा, उमेर र तह सुहाउँदो क्रियाकलाप मार्फत विद्यार्थीको सर्वाङ्गीण विकासको लागि विगत वर्षदेखि विद्यालयलाई मासिक रुपमा दिईदै आएको अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन अनुदानलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईने छ ।

७३. शिक्षामा सबैको पहुँच स्थापना गरिनेछ । अनाथ तथा द्वन्दपिडित परिवारका बालबालिकाको अध्ययनमा निरन्तरताको लागि विगत वर्षदेखि दिइदै आएको छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

७४. "पूर्ण साक्षर मरिण गाउँपालिका, विद्यालय वाहिर छैनन् कोही बालबालिका" भन्ने नारा तयार गरी विद्यालय उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई विद्यालय भित्र्याउने र टिकाउने वातावरण सिर्जनाको लागि शैक्षिक सामाग्री र पोशाक सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

७५. विद्यालय घेराबेरा, खेल मैदान तथा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमलाइ यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

७६. विद्यालयमा विपद जोखिम न्युनिकरणको नमूना अभ्यास गराइनेछ ।

७७. आवश्यकता अनुसार प्रत्येक विद्यालयमा पक्की भवन र छात्रामैत्री शौचालय निर्माण गर्न जोड दिइनेछ ।

७८. छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७९. कोभिड-१९ लगायत संक्रामक महामारीको समयमा पनि विद्यालयको पठनपाठन निरन्तरताको लागि वैकल्पिक माध्यमबाट सहजीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने जसको लागि विधुत पुगेका वा वैकल्पिक उर्जाको पहुँच भएका विद्यालयहरुका लागि ICT सामग्रीको व्यवस्था मिलाइनेछ भने अन्य विद्यालयहरुमा विभिन्न वैकल्पिक माध्यमहरुलाई परियोजनामा आधारित सिकाइ संग आवद्ध गरि सिकाइ निरन्तरता सुनिश्चितता गरिनेछ ।

८०. शैक्षिक जनचेतना वढाउने संवाहकको रुपमा सामुदायीक सिकाई केन्द्रहरुको विकास गर्ने र उक्त केन्द्रहरुलाई उपयुक्त ठाउँमा स्थानान्तरण गर्ने नीति यथावत राखिने छ ।

८१. विद्यालय शिक्षामा सामुहिक मूल्याङ्कन प्रणालीको विकास गरी सिकाइ उपलब्धी आधारमा उत्कृष्ट काम गर्ने शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिईने छ ।

अभ्यसहरुको अनुभव आदान प्रदान गर्नका लागि घुम्ति प्र.अ. बैठक संचालन गरिनेछ।

८२. शिक्षण सिकाईमा सहजताको लागि गत वर्षकै निरन्तरताको रुपमा कक्षा ४ मा अंग्रेजी शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुका लागि र एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) अध्यवधिक तथा IEMIS मार्फत नै कक्षा ८ को नतिजा तयार सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।

८३. शिक्षक प्रसुती विदामा बसेको समयमा पनि विद्यार्थीको सिकाई निरन्तरताको लागि बैकल्पिक शिक्षक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइने छ।

८४. कक्षा ६-८ को स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

८५. सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाको सहकार्यमा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि सम्बन्धी विभिन्न साझेदारी कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिईनेछ ।

८६. अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच अभिवृद्धि सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

८७. आधारभूत तहका विद्यालयहरुका कक्षा कोठा सुधार गरी चित्रात्मक भित्ते लेखन, लैङ्गिकमैत्री बसाई व्यवस्थापन, STEAM अवधारणामा आधारित शिक्षण सिकाइ र स्वच्छ खानेपानी तथा शौचालय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

८८. शिक्षा, स्वास्थ्य, बाल विवाह न्युनीकरण, विकास निर्माण र व्यवहार परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना जगाउने उद्देश्यले स्वास्थ्य, योजना र महिला तथा बालबालिका शाखा समेतको समन्वयमा सबै तह र क्षेत्रको प्रतिनिधित्व हुने गरी प्रत्येक वडामा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

८९. आधारभूत तह शिक्षा उतीर्ण लगायत अन्य सबै कक्षाहरुमा संचालन गरिने परीक्षा प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्दै जाने नीति लिईनेछ ।

९०. करारमा मा.शि. तृतीय श्रेणी सम्मको शिक्षक तथा कर्मचारी नियुक्ति गर्दा लाग्ने परीक्षा सम्बन्धी खर्च व्यवस्थापन गाउँपालिकाबाट गरिनेछ ।

९१. मातृभाषा र भाषिक कला संरक्षणको लागि तामाङ, मगर र माझी जातीको भाषा संरक्षण नीति तयार गरी लागु गरिनेछ । शिक्षण सिकाईमा सहजताका लागि मातृभाषामा शिक्षक तालिमको प्रबन्ध गरिनेछ ।

९२. युवा जनशक्तिलाई शिक्षण सेवामा अवसर दिने उद्देश्यले निवृत्तिभरण पाउने अवस्था भइ ५५ वर्ष उमेर पुरा भएका शिक्षकहरुले स्वैच्छिक अवकास लिन चाहेमा त्यस्ता शिक्षकहरुको उत्प्रेरणाको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

युवा तथा खेलकुद

९३. "स्वास्थ्यको लागि खेल, राष्ट्रको लागि खेल" भन्ने नारालाई सार्थक बनाउन गाउँपालिकाले खेलकुदलाई प्राथमिकतामा राख्ने नीति लिइनेछ।

९४. गाउँपालिका स्तरीय युवा तथा खेलकुद विकास समिति तथा वडा स्तरीय खेलकुद विकास समितिको क्षमता विकासमा जोड दिईने छ ।

९५. गाउँपालिकाका उत्कृष्ट खेलाडीहरुलाई जिल्ला तथा प्रदेश स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामा भाग लिने अवसरको सिर्जना गरिनेछ ।

९६. गाउँपालिकामा सुचीकृत भएका क्लबहरुले मात्र वडा स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामा भाग लिन पाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९७. अध्यक्षकप रनिङ शिल्ड खेलकुद प्रतियोगिता लगायत वडा स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिईने छ ।

९८. युवा तथा खेलकुद विकास समिति मार्फत गाउपालिका भित्र रहेका खेलाडी पहिचान गरी उचित तालिमको माध्यमबाट व्यावसायिक खेलाडी उत्पादन गर्ने नीति लिईनेछ।

९९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका खेलमैदानहरुको क्रमशः स्तरवृद्धि गर्दै एक वडा एक खेल मैदानको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१००. राष्ट्रपति रनिङ शील्ड खेलकुद प्रतियोगितालाई अझ व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

स्वास्थ्य

१०१. सबै नागरीकहरुलाई गुणस्तरीय आधारभुत स्वास्थ्य सेवा सर्वसुलभ ढंगले उपलब्ध गराइनेछ।

१०२. गाउँपालिका मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट प्रवाह हुने सेवालाई क्रमशः गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।

१०३. गाउँपालिका अन्तर्तगको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट २४ सै घण्टा आकस्मिक सेवा उपलब्ध गराईनेछ ।

१०४. गाउँपालिका मातहतका वर्थिङ सेन्टरहरुलाई भौतिक श्रोतसाधनले सम्पन्न बनाई आवश्यक स्वास्थ्यकर्मीहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१०५. निःशुल्क वितरण हुने औषधीहरुलाई सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट १२ महिना नै सुलभ ढंगबाट उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१०६. लक्षित वर्गलाई निशुल्क बिमा कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।

१०७. खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकहरुलाई श्रोत साधन सम्पन्न बनाईनेछ ।

१०८. स्वास्थ्य केन्द्रमा सुत्केरी गराई, शिशु स्याहार गराउने आमाहरुलाई प्रोत्साहन गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०९. स्थानीय स्तरमा कार्यरत स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई प्रोत्साहन गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११०. किशोर किशोरीहरुको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा तथा सूचनाको पहुँचमा सुनिश्चितता गरिनेछ ।

१११. अवैधानिक रुपमा सञ्चालित औषधी पसलहरुको नियमन गरिनेछ ।

११२. पुर्ण पोषण युक्त गाउँपालिका बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११३. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई तथा वडा स्तरका स्वास्थ्य चौकीहरुको भौतिक व्यवस्थापन गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य उपचार सेवाको प्रवन्ध गरिनेछ ।

११४. वडा नं २ सिर्थौलीमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

११५. गाउँपालिका भित्र रहेका खोप केन्द्रहरुलाई भौगोलिक दुरीका आधारमा पुन व्यवस्थापन गरिनेछ ।

११६. स्वास्थ्यकर्मीको निरन्तर रुपमा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११७. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई प्रोत्साहित गरी स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइने नीति लिइनेछ ।

११८. आवश्यक औषधी, उपकरण, प्रविधि र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरु सहितको प्रभावकारी एवं जवाफदेहीपुर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रणाली विकास गरिनेछ। उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीहरुको व्यक्तिगत सुरक्षात्मक सामाग्रीहरुको प्रवन्ध गरिनेछ ।

११९. सर्ने तथा नसर्ने रोगहरुको बारेमा प्रवर्धनात्मक, निरोधात्मक र उचारात्मक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१२०. कोभिड १९ लगायत विभिन्न प्रकारका माहामारी रोगहरुलाई नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छन ।

१२१. गाउँपालिका भित्र आवश्यकता अनुसार क्वारेन्टाइन र न्यूनतम १० वेडको अस्थायी कोभिड अस्पतालको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१२२. गाउँपालिका भित्रका एक्सरे सेवालाई थप प्रभावकारी वनाई आवश्यकता अनुसार विस्तार गरिनेछ ।

१२३. पोस्टमार्टम सेवा निःशुल्क गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ

१२४. गत बर्षदेखि शुरु भएको साझेदारी प्रारम्भिक वालविकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।

१२५. आयुर्वेद औषधालयलाई आधुनिकरण गरी आयुर्वेद सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाईनेछ ।

१२६. छाप बजार स्थित आयुर्वेद क्लिनिकलाई नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमा स्तरोन्नती गरिनेछ ।

१२७. समुदायमा जीवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम संचालन गरी आयुर्वेद औषधी सेवनको लागि प्रोत्साहन गरिने नीति लिइनेछ ।

१२८. स्थानिय जडिबुटीको संरक्षण, सम्वर्द्धन र प्रयोग सम्वन्धी जनचेताना बढाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

लैङ्गिक समानता तथा समावेशिकरण नीति

१२९. गाउँपालिकाका महिला, वालवालिका, आदिवासी जनजाती, विपन्न वर्ग, ज्येष्ठ नागरिक, दलित र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको क्षमता विकास तथा आर्थिक, सामाजिक सशक्तिकरणको नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

१३०. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा क्षमता विकास, सीप विकास, नेतृत्व विकास, प्रविधि हस्तान्तरण, सचेतना तथा संस्कृति संरक्षण र प्रवर्धन जस्ता कार्यक्रम समावेशी ढंगले सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ ।

१३१. गाउँपालिकाको निर्णय प्रक्रियामा लक्षित वर्गको अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।

१३२. महिला, दलित, जनजाति र विपन्न वर्गलाई राज्यको मुल प्रवाहमा प्रवाहिकरण गर्न र त्यस्तो वर्गलाई सेवा प्रवाह गर्ने स्थानमा स्थापित गर्न लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गरिने छ ।

१३३. असहाय महिला, वेवारिसे वालवालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संरक्षणको लागि सेफ हाउस सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१३४. सडकमा अलपत्र परेका मानसिक सन्तुलन गुमाएका तथा वेवारिसे वालवालिकाको पहिचान गरी सम्वन्धित व्यक्ति तथा निकायमा सुरक्षित तवरले जिम्मा लगाइने छ।

१३५. मानसिक सन्तुलन गुमाएका तथा वेवारिसे व्यक्तिहरुको गाउँपालिका भित्र मृत्यु भएमा त्यस्ता व्यक्तिको शव गाउँपालिकाबाट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

महिला

१३६. "मरिणका महिला, विकासमा पहिला" नीतिलाई निरन्नरता दिईनेछ । हरेक क्षेत्रमा महिलाको अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ । महिला सशक्तिकरणको लागि विविध चेतनामूलक, सीपमुलक र रोजगारमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१३७. गाउँपालिका भित्र हुने महिला हिंसा अन्त्यका लागि पुरुष प्रति परनिर्भर रहनुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थाबाट मुक्ति दिलाउन महिला उद्यमशिलता सम्वन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

१३८. महिलाहरुले मात्र सञ्चालन गर्ने लघु उद्यम व्यवसायलाई गाउँपालिकाबाट दिइने सेवा सुविधामा प्राथमिकता दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३९. गाउँपालिका भित्रका सबै महिलाले सम्मानपुर्वक जीवन जिउन सक्ने वातावरण सुनिश्चित गरिनेछ ।

१४०. हिंसापीडित तथा हिंसा प्रभावित महिलाहरुलाई कानूनी उपचारको लागि आर्थिक व्यवस्थापन सहित सहयोगी संयन्त्रको व्यवस्था मिलाईनेछ। तर गलत नियत राखि अनावश्यक रुपमा पुरुषमाथि लाञ्छना लगाउने र इज्जत प्रतिष्ठामा हास पुर्‍याउने क्रियाकलापलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

१४१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित चुरोट तथा मदिरा पसलमा २२ वर्ष मुनीका र गर्भवती महिलालाई विक्री वितरण गर्न निषेध लेखिएको स्टिकर अनिवार्य रुपमा राख्नुपर्ने वाध्यकारी व्यवस्था कायम गरिनेछ ।

१४२. दिगो विकास र आर्थिक सम्वृद्धिका लागि महिलाको समान अवसर, नेतृत्वदायी भूमिका साथै समान प्रतिफल र लाभको उपभोगमा महिलाको अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ ।

१४३. प्रत्येक विद्यालयमा किशोरीमैत्री शौचालयको निर्माणमा जोड दिईने छ । विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राहरुलाई स्यानेटरी प्याड विद्यालयबाटै निशुल्क उपलव्ध गराइनेछ ।

१४४. द्वन्दपीडित तथा एकल महिलाहरुको लागि आयआर्जन वृद्धि सम्वन्धि लक्षित कार्यक्रम ल्याईनेछ ।

१४५. गाउँपालिका स्तरीय, वडा स्तरीय किशोरी संजालहरुको लागि क्षमता अभिवृद्धी तथा सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । त्यस्ता संजालहरुको दिगोपनाको लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।

बालबालिका

१४६. सम्वृद्ध मरिण निर्माणको लागि वालवालिकामा लगानी गरी "विकास र सम्वृद्धिका पालक, मरिणका वालक" कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१४७. वालमैत्री स्थानिय शासनको प्रत्याभुती गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ ।

१४८. प्रदेश सरकारले घोषणा गरेको अवधि भित्रै मरिण गाउँपालिकालाई वालविवाह र वालश्रम मुक्त घोषणा गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सो कार्य पुरा गर्न पहिलो चौमाशिक अवधिमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम गरी दोश्रो चौमाशिक देखि आवश्यक कानूनी उपचार गरिनेछ ।

१४९. वालविवाह तथा वालश्रम न्युनिकरण गर्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ/संस्थाहरुसँग सहकार्य गर्ने अवलम्बन गरिनेछ ।

१५०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित होटल तथा अन्य व्यवसाय वालश्रम मुक्त वनाईनेछ। होटल तथा अन्य व्यवसायमा वालश्रम मुक्त क्षेत्र लेखिएको स्टिकर अनिवार्य रुपमा टास्नुपर्ने वाध्यकारी व्यवस्था कायम गरिनेछ ।

१५१. गाउँपालिका स्तरीय वालक्लव, वडास्तरीय बालक्लव क्षमता अभिवृद्धी तथा सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। यस्ता क्लवहरुको दिगोपनाको लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।

१५२. सबै प्रकारका बालश्रमलाई अन्त्य गरिनेछ ।

१५३. घर, परिवार, समाज र विद्यालयहरुमा वालवालिकाले भोग्नु परेका दुर्व्यवहार तथा हिंसा अन्त्यको गर्दै वालअधिकारको पूर्ण उपभोग गर्न पाउने सुनिश्चितता गरिने छ।

१५४. गाउँपालका भित्र निर्माण हुने भौतिक संरचनालाई वालमैत्री वनाइनेछ ।

१५५. वालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै क्रमशः वालमैत्री वडा घोषणा गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।

जेष्ठ नागरीक

१५६. ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र सहजरुपमा वडा कार्यालय बाटै उपलब्ध गराउने विगतको व्यवस्था यथावत राखिनेछ।

१५७. ज्येष्ठ नागरिकको शारीरिक जाँचहरु लगायत स्वास्थ्य उपचार निशुल्क गरिने व्यवस्था यथावत राखिनेछ ।

१५८. ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१५९. ज्येष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य जटिलतालाई ध्यानमा राखी स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

दलित

१६०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र छुवाछुत तथा सामाजिक विभेदलाई पूर्ण रुपमा अन्त्य गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१६१. दलित वर्गलाई आर्थिक तथा सामाजिक रुपले सवल बनाउन सचेतना तथा क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१६२. दलित समुदायको परम्परागत पेशा, कला तथा सीप संरक्षण सम्बर्द्धन तथा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

आदिवासी जनजाति

१६३. आदिवासी जनजातिहरुको सामाजिक तथा आर्थिक मुल प्रवाहिकरणका लागि तालिम, कोचिङ, सीपविकास, नेतृत्व विकास जस्ता कार्यक्रमहरुमा सबैको सहभागिता सुनिश्चितता गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१६४. आदिवासी जनजातिहरुको सांस्कृतिक विकासका साथै भाषा, संस्कृति, परम्परा र पुर्ख्यौली सीपको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१६५. आदिवासी जनजातिको भाषा तथा लिपी विकासका लागि भाषा कक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।

अपाङ्ग

१६६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लगत राखि गाउँपालिका स्तरीय अपाङ्ग संघको क्षमता विकास गरिनेछ ।

१६७. अपाङ्ग परिचयपत्र सहजरुपमा वडा कार्यालय बाटै उपलब्ध गराउने विगतको व्यवस्था यथावत राखिनेछ।

१६८. कार्यालय, विद्यालय तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा अपाङ्गमैत्री संरचनाहरुको निर्माण गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१६९. राज्यद्वारा पहेलो तथा सेतो वर्गमा वर्गिकरण गरिएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि सीपविकास तथा उद्यमशिलता विकास गर्दै स्वबलम्बी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

युवा तथा रोजगारः

१७०. देशमा विद्यमान बेरोजगारी दर कम गर्नका लागि बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई रोजगारी प्रदान गर्नका लागि आवेदन आव्हान गरी रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत गरिनेछ।

१७१. स्थानीय तहको रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत भएका बेरोजगारलाई युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना तथा कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामूदायिक आयोजना संचालन गरी न्युनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गराईनेछ ।

१७२. स्थानीय तहको रोगजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत भएका बेरोजगारहरुलाई युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना तथा कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामूदायिक आयोजनाहरु सञ्चालन गरी न्यूनतम् रोजगारीको प्रत्याभूत गराईनेछ ।

१७३. कोभिड-१९ को कारणबाट बैदेशिक रोजगारीमा जान नपाएका तथा विदेशबाट फर्किन बाध्य भएका व्यक्तिहरुलाई सूचिकृत गरी कृषि पेशामा आकर्षित गर्न सहलियतपूर्ण कृषि कर्जा कार्यक्रममा प्राथमिकता दिइनेछ ।

१७४. संघ तथा प्रदेशले ल्याएका रोजगारमूलक कार्यक्रममा अपनत्व कायम गरी रोजगारीका क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।

१७५. बैदेशिक रोजगारीबाट फिर्ता आएका श्रमिकहरुको सिप पहिचान गरी स्वरोजगारमूलक कार्यक्रममा संलग्न गराउन पहल गरिनेछ ।

१७६. श्रम सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिदै सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण, र कृषि क्षेत्रबाट रोजगारी सृजनामा जोड दिइनेछ ।

१७७. रोजगार सेवा केन्द्रलाई थप सुदृढिकरण गर्दै लगिनेछ ।

१७८. पालिकास्तरीय नियमित विकास निर्माणका योजनाहरुमा आवश्यक श्रमिकहरुका लागि रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई प्राथमिकता दिईनेछ।

१७९. युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना तथा कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामूदायिक आयोजनाहरुलाई थप सशक्त रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१८०. रुपान्तरणको संवाहक र नेतृत्वको साझेदारको रुपमा रहेका युवालाई विभिन्न प्रकारका सीपमुलक र जीवन उपयोगि तालिम प्रदान गरि सामुहिक व्यवसाय गर्न अभिप्रेरित गर्ने नीति लिईनेछ ।

१८१. बैदेशिक रोजगारीमा रहेका युवाहरुलाई विशेष प्याकेज कार्यक्रम निर्माण गरी आफ्नै गाउँमा काम गर्न चाहेमा विभिन्न किसिमको अनुदान तथा अन्य किसिमको सहुलियत उपलब्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१८२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई जनमुखी कार्यक्रमको रुपमा विकास गरी सो कार्यक्रमहरुमा समेत उल्लेखित युवाहरुलाई सहभागी गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१८३. युवाहरुलाई हिंसा, दुर्व्यसन र अराजक प्रवृत्तिवाट नियन्त्रण गर्ने नीति लिइनेछ ।

१८४. युवाहरुलाई प्राविधिक शिक्षा तथा सीपमुलक तालिममार्फत दक्ष, उद्यमशिल र आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिईनेछ ।

१८५. युवाहरुलाई विपद व्यवस्थापन, सामाजिक विकास, वातावरण संरक्षण, खेलकुद लगायतका क्षेत्रमा स्वयंसेवकको रुपमा परिचालन गरिनेछ ।

१८६. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको संगठित उद्योगमा कार्यरत कामदारहरुका लागि नेपाल सरकारले तोकेको न्युनतम ज्याला लागु गर्ने गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

लोपोन्मुख, सीमान्तिकृत जाति/ जनजाति

१८७. लोपोन्मुख, सीमान्तकृत जाति/जनजातिको क्षमता विकास र स्रोत साधनहरुमा पहुँच अभिवृद्धि गरि जीवनस्तर माथि उकास्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१८८. लोपोन्मुख, सीमान्तकृत जाति/जनजातिका युवाहरुको क्षमता विकासका लागि व्यवसायिक तथा सीपमुलक तालिम प्रदान गरिनेछ ।

गैर सरकारी संस्था

१८९. गाउँपालिका भित्र कार्यक्षेत्र रहेका गैह सरकारी संघसंस्थाहरुको काम कारवाहिलाई जनमैत्री र प्रभावकारी बनाउन एवं गाउँपालिकाको कार्यक्रमसँग तादम्यता मिलाउन गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

१९०. गैह सरकारी संघसंस्थाहरुको कार्यक्रम स्वीकृत गर्दा गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेको नीति तथा कार्यक्रममा सहयोग हुने खालका कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

१९१. गैह सरकारी संघसंस्थाहरुलाई विकासका साझेदारको रुपमा लिइनेछ ।

पानीपीनी तथा सरसफाई

१९२. यस आ. व. मा गाउँपालिकाको सम्पुर्ण घरघुरीलाई स्वच्छ र सफा खानेपानीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१९३. फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तरण गर्ने गरी जैविक तथा अजैविक फोहोर व्यवस्थापनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१९४. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थानहरुमा हातधुने (Contact Less Hand Wash) व्यवस्था मिलाउने नीति लिईनेछ ।

१९५. मरिण गाउँपालिका भित्र ४० माइक्रोन भन्दा कम गुणस्तरका प्लाष्टिक झोलाको प्रयोगमा पुर्ण प्रतिवन्ध लगाइनेछ ।

१९६. गाउँपालिकालाई भविष्यमा प्लाष्टिक झोला मुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने नीति अनुरुप बातावरण मैत्रि फाईवर झोला उत्पादन र प्रयोगमा जोड दिईनेछ ।

संस्कृति प्रवर्द्धन

१९७. मरिण गाउँपालिका भित्र रहेका ऐतिहासिक एवं पर्यटकीय सम्भावित क्षेत्रमा पदम व्यवस्थित गरी उक्त रुटमा होमस्टेको प्रवन्ध गरी स्थानीय कला संस्कृति भेषभुषाको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।

१९८. गाउँपालिका भित्र अवस्थित विभिन्न ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्वका पोखरी विभिन्न ऐतिहासिक दरबारहरुको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।

१९९. मगर, तामाङ, माझी, थामि तथा हायु समुदायको कला, संस्कृति, रहनसहन रितिरिवाज र भेषभुषालाई पर्यटक आकर्षकको आभूषणको रुपमा विस्तार र विक गरिने छ ।

२००. सडक निर्माण गर्दा गुम्बा मठ, मन्दिर र पानीका मुहानहरुलाई संरक्षण र सम्व गरिने छ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास नीति

२०१. पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकतामा राखि **"सम्वृद्धिको आधार, प्राथमिकतामा पूर्वाधार"** भन्ने नारा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२०२. मरिण गाउँपालिकाको समुन्नतिको महत्वपुर्ण आधार भौतिक पुर्वाधारको विक रहेकोले यस गाउँपालिकाको समग्र भौतिक पुर्वाधार क्षेत्रको एकिकृत र सुव्यवस्थित विकासका लागि वृहत गुरुयोजना निर्माण गरी प्राथमिकताका आधारमा वार्ष योजनासँग तादाम्यता कायम गरी भौतिक पुर्वाधार विकासका आयोजना छनौट नीति लिइनेछ ।

२०३. पुर्वाधार निर्माणमा सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडेललाई प्राथमिकता दिइनेछ।

२०४. पुर्वाधार निर्माणको क्षेत्रमा सामुदायिक, सहकारी क्षेत्र र उपभोक्ता समितिहरुको प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ ।

२०५. निर्मित पुर्वाधारहरुको नियमित मर्मत सम्भार, सन्चालन, संरक्षण एवं संवर्धन गर्न मर्मत सम्भार कोषलाई सुदृढ बनाइनेछ ।

२०६. उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने हरेक पुर्वाधार निर्माणका कार्यक्रमहरुमा उपभोक्ता समितिले अनिवार्य रुपमा कुल लागतको १० प्रतिशत हिस्सा व्यहोर्नु पर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

स्थानीय सडक, पुल तथा झोलुङ्गापुल

२०७. सडक गुरुयोजनाले निर्दिष्ट गरे बमोजिमका सडकहरुको विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयार गरी त्यस्ता सडकहरु प्राथमिकताको आधारमा क्रमशः निर्माण गरिनेछ ।

२०८. जिल्ला यातायात गुरुयोजना र गाउँपालिका यातायात गुरुयोजना अनुसार सडकहरुको रेखाङकन तथा सीमाङकन गरिनेछ ।

२०९. स्थानीय सडकहरुको निर्माण, उपयोग गर्दा बातावरणीय सन्तुलनलाई ध्यान दिइनेछ।

२१०. मोटर बाटो निर्माण गर्दा विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयार गरी सोको प्रतिवेदन वमोजिम मात्र निर्माण कार्य अघि बढाईनेछ ।

२११. गाउँपालिका स्तरीय महत्वका सडकलाई बाहै महिना संचालन हुने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२१२. वडा स्तरिय महत्वका सडकलाई प्राथमिकता अनुसार स्तरोन्नति गरि संचालन गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।

२१३. वर्षादको समयमा यातायात सेवालाई सहज बनाउन पक्कि पुल नभएको स्थानमा झोलुङेपुल विस्तारको लागि सम्वन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ।

२१४. सडक पुर्वाधारलाई दिगो र भरपर्दो र टिकाउ बनाइनेछ । सडक मर्मत कार्य र रु २ लाख भन्दा कम विनियोजित योजना वाहेक अन्य योजनाहरु कार्यान्वयन गर्दा ६०% स्ट्रक्चर निर्माण र ४०% ट्रयाक खोल्ने कार्यमा वजेट खर्च गर्ने नीतिलाई

निरन्तरता दिइनेछ । नयाँ सडक निर्माणको हकमा आवश्यकता अनुसार स्ट्रम
ट्र्याकको कार्य गरिनेछ ।

२१५. मरिण गाउँपालिकाको एकिकृत गुरुयोजनामा विषयगत योजना अन्तर्गत
व्यवस्थापन योजना निर्माण गरि सडक पुर्वाधार व्यवस्थापन नीति अवलम्बन
छ।

२१६. गाउँपालिकाको स्थानीय सडक, रणनितिक सडक, कृषि सडकहरुको वर्गिकरण
सडक सञ्जाललाई व्यवस्थित गरिने छ ।

२१७. यातायात सुविधा तथा बडाहरुको भौगोलिक सन्तुलनको आधारमा गाउँ
स्तरीय, जिल्ला स्तरिय, प्रदेश स्तरीय तथा केन्द्र स्तरीय यातायात गुरुयोजनामा
सडकहरुलाई प्राथमिकताका आधारमा DPR तयार गरि क्रमशः बाटै
सञ्चालन गर्दै कालोपत्रे बनाउने तर्फ संघीय तथा प्रादेशिक निकायमा पहल
कार्यान्वयन गरिने नीति लिइनेछ ।

२१८. बडा कार्यालयबाट गाउँपालिका जोड्ने सडकलाई सडकको मापदण्ड अनुसार
महिना निर्बाध रुपमा सवारी साधन सञ्चालन गर्नु सक्ने बनाउनलाई प्राथमि
दिइने छ ।

२१९. सडक क्षेत्रमा अतिक्रमण गर्ने क्रियाकलाप (निर्माण सामाग्री राख्ने, गोलिया,
थुपार्ने, सडक मिचेर घर टहरा निर्माण गर्ने, पसल थाप्ने) जस्ता कार्यलाई निरुत्
गरिनेछ ।

२२०. निर्माणाधिन झोलुङ्गे पुलहरु सम्पन्न गरिनेछ । थप आवश्यक स्थानमा झोलुङ्गे पु
आवश्यकता पहिचान गरी कार्यक्रममा समावेश गर्न सम्बन्धित निकायमा
गरिनेछ ।

भवन तथा सहरी विकास

२२१. स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ बमोजिम गाउँपालिका क्षेत्र भित्र भवन नि
कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

२२२. राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६० वस्ती विकास, सहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत निर्माण मापदण्ड, २०७२ तथा भवन निर्माणको नमुना मापदण्ड, २०७१ लाई पालना गर्दै गराउदै गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवस्थित वस्ती विकास गरिनेछ ।

विद्युत, सञ्चार र सिंचा :

२२३. विद्युत प्रशारण लाईन नपुगेको वस्तिहरुमा यसै आर्थिक वर्षमा प्रशारण लाईन पुर्याउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

२२४. दुरसंचार सेवालाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक स्थानमा टेलिकम टावर विस्तार गर्न सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।

२२५. कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकिकरण गर्दै उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्न साना, मझौला तथा ठुला सिचाई योजना संचालनको लागि संम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ । साथै सिचाईको आधुनिक प्रविधिलाई गाउँपालिकामा भित्र्याइने छ ।

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन नीति

वन तथा वातावरण संरक्षण

२२६. गाउँपालिका भित्र संचालित सबै प्रकारका वनको कुशल व्यवस्थापन एवं नियमनको लागि स्थानीय वन ऐन २०७६ लाई कार्यन्वयनमा ल्याईने छ ।

२२७. प्रारम्भिक वातावरणिय अध्ययन प्रतिवेदनले औल्याएका विषयहरु यथाशिघ्र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२२८. सबै प्रकारका वनमा वृक्षारोपण कार्यक्रम गर्न प्रोत्साहित गरी वनक्षेत्र विस्तार गरिने नीति लिईनेछ ।

२२९. साझेदार निकायसँगको साझेदारीमा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन नीति निर्माण र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२३०. राष्ट्रिय राजमार्गको दायाँ बायाँ वृक्षारोपण गरी सडक सौन्दर्यता बढाउदै बाटो स्वच्छ र सफा बनाउने नीति लिईनेछ ।

२३१. गाउँपालिकाको वन क्षेत्र भित्र चरिचरन बन्द गरिनेछ । वनमा डढेलो नियन्त्रण लागि अग्नी रेखा निर्माण गर्न समुदायस्तरमा सचेतना कार्यक्रम गरिनेछ ।

२३२. प्राकृतिक रुपमा उत्पादन भएका विरुवाहरुको संरक्षण गर्ने नीति लिईनेछ ।

२३३. वातावरणको संरक्षणको लागि प्लाष्टिकजन्य सामाग्रीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

२३४. बढ्दो सहरीकरणलाई ध्यानमा राखि बसपार्क निर्माण तथा सार्वजनिक सौचालय निर्माण गर्न मुख्य चोकहरुमा निःशुल्क जग्गा दान गर्ने व्यक्तिलाई उच्च सम्मान गरिनेछ ।

भू-संरक्षण

२३५. नदी नियन्त्रणलाई प्राथमिकता दिई आवश्यक तारजालीहरुको भण्डारण गरिनेछ ।

२३६. सडक पुर्वाधार निर्माण गर्दा पानीको मुहान सुक्न सक्ने तर्फ विशेष ध्यान दिई मुहान संरक्षणमा ध्यान दिइनेछ । निर्माण कार्यमा हेवी इक्युमेन्टको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

२३७. चुरे संरक्षणका लागि राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

विपद व्यवस्थापन

२३८. "नसोधी, नबोली आउछ, प्रकृतिको विपदा । उठौ, जागौ, जोगाऔ जीउधन सम्पदा।" भन्ने नारालाई व्यवहारमा लागू गर्न विपद् पुर्व तयारीमा जोड दिईनेछ ।

२३९. गाउँपालिकामा आपतकालिन उद्धार तथा राहतको लागि विपद् व्यवस्थापन कोष सुदृढ गरिनेछ । साथै विपद् पुर्व तयारीका अत्यावश्यक सामग्रीको भण्डार व्यवस्था गरिनेछ ।

२४०. बाढी पहिरो सम्भावित क्षेत्रमा पहिरो नियन्त्रणको लागि बायो ईन्जिनियरिङलाई जोड दिईनेछ ।

२४१. स्थानीय विपद तथा जलवायु योजना २०७५ बमोजिम विपद न्यूनिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२४२. गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाइनेछ।

२४३. विपदको समयमा उद्दार तथा राहत कार्यको लागि सहयोगी संस्था र सुरक्षा निकायलाई साथमा लिएर अगाडी बढ्ने नीति लिईनेछ ।

२४४. विपद् व्यवस्थापनको लागि छिमेकी पालिकाहरुको साझेदारीमा संयुक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।

फोहोर मैला व्यवस्थापन

२४५. स्थानीय फोहोर मैला व्यवस्थापन ऐन २०७६ लाई कार्यान्वयनमा ल्याई फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ साईडको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२४६. घनाबस्ती, सार्वजनिक स्थल तथा कार्यालयको वरपर फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि डष्टविनको अनिवार्य व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२४७. प्लाष्टिकको पुनः प्रयोगमा जोड दिइनेछ । प्लाष्टिकजन्य फोहोरको उत्सर्जन निरुत्साहित गरिने छ ।

२४८. टोल सुधार समिति गठन गरी फोहोर मैला व्यवस्थापनलाई अगाडी बढाउने नीति लिईनेछ ।

२४९. प्रत्येक वडामा फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि सरसफाई कर्मचारीको व्यवस्था गर्दै जाने नीति लिईनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीति

संगठनात्मक व्यवस्थापन

२५०. "मरिण गाउँपालिकाको सुशासनका आधारः उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता, पारदर्शि सदाचार" भन्ने नारालाई गाउँपालिकाको सुशासन कायम गर्ने कडीको लिइनेछ ।

२५१. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई प्रभावकारी बनाउन "जनता सुखी, हाम्रो भन्ने नारा तय गरी स्थानीय तहको शासन र प्रशासनिक संयन्त्रलाई गुणस्तरीय, विधिसम्मत र जनमैत्री बनाइनेछ ।

२५२. स्वीकृत संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण प्रतिवेदन बमोजिम कर्मचारी व्यवस्थापन गरी सेवा प्रवाहलाई सहज र प्रभावकारी बनाईनेछ ।

२५३. सेवा प्रदायक निकायको दक्षता अभिवृद्धि गरी सेवा प्रति जवाफदेहिता र प्रभावकारिता गरिनेछ । सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता र प्रभावकारिता ल्याउन आवधिक सार्वजनिक सुनुवाई, नागरिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।

२५४. सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता कायम गरी भ्रष्टाचारमुक्त र सुशासनयुक्त व्यवस्था सुनिश्चिता कायम गरिनेछ ।

२५५. जनताको गुनासो सुनुवाई संयन्त्रको निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२५६. कार्यालयबाट प्रवाह सेवा प्रवाहलाई सुदृढ गर्न आवश्यक श्रोत तथा साधन व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२५७. सार्वजनिक सेवाप्रवाहलाई गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय प्रणाली अवलम्बन गरी प्रशासनिक कार्यविधीलाई सरलीकरण र सङ्गठित गरिनेछ ।

२५८. कर्मचारीको मनोवल उच्च राखि काम प्रति उत्प्रेरित गराउन गाउँपालिकाको आन्तरिक कोषबाट पारिश्रमिक वुझ्ने समान तहका कर्मचारीको पारिश्रमिक

सुविधामा समानता कायम गरिनेछ । हाल खाईपाई आएको महंगी भत्तालाई तलवमा समायोजन गरिनेछ ।

२५९. सबै प्रकारका करार सेवाका कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गरिनेछ ।

२६०. सबै वडा कार्यालयहरुबाट प्रवाह हुने सेवालाई गाउँ कार्यपालिकाको एकिकृत सञ्जालमा जोड्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२६१. सबै वडा कार्यालय तथा कार्यपालिकाको कार्यालयमा क्रमशः विद्युतीय वडापत्रको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२६२. गाउँपालिकाका महत्वपुर्ण निर्णयहरु कानून बमोजिम सञ्चार माध्यम, सामाजिक सञ्जाल तथा वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गरिनेछ ।

२६३. कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२६४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी, सामुदायिक संस्थाहरुको नाममा रहेका सार्वजनिक सम्पत्ती, ऐलानी, पर्ती सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण संकलन गरी संरक्षण गरिनेछ ।

२६५. गाउँपालिका स्थापना दिवसलाई उत्सवको रुपमा मनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

२६६. गुनासो तथा उजुरीपेटीकाको व्यवस्था गरी प्राप्त गुनासो तथा उजुरीहरुको समयमा नै उचित व्यवस्थापन गरिनेछ।

वित्तीय व्यवस्थापन

२६७. आगामी आ. व. भित्र सम्पत्ति कर लागू गर्न आवश्यक संरचना निर्माण गरिनेछ ।

२६८. स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रका राजश्वका श्रोतहरुको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरीक आम्दानी वृद्धि गर्दै वित्तीय स्वावलम्वन तर्फ अग्रसर हुने नीति लिइनेछ ।

२६९. गाउँपालिकाको आन्तरीक आम्दानी हुने श्रोत पहिचान गरी दिगो तथा
आम्दानीका श्रोतहरुको विकास गरिने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

२७०. आन्तरिक तथा बाह्य लेखा परीक्षणलाइ नियमित र प्रभावकारी वनाई
प्रणालीलाई पारदर्शी बनाउने नीति लिइनेछ ।

न्यायिक समिति

२७१. न्याय प्रणालीलाई स्वच्छ र विश्वसनीय वनाईनेछ । न्यायीक क्षेत्र सुधारको
अध्ययन अनुसन्धानमा जोड दिई न्यायीक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

२७२. "विलापमा हैन, मिलापमा जोड दिऔं" भन्ने नारालाई मुर्त रुप दिईनेछ । यो
लागि स्थानीय मेलमिलापकर्ताहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय झैझगड
स्थानीय स्तरमा मेलमिलापको माध्यमबाट निरुपण गरिनेछ ।

२७३. न्यायीक समितिमा उजुर परेको ९० दिन भित्र न्याय निरुपण गरिनेछ ।

२७४. न्यायीक समितिको फैसला उलङ्घन गर्नेलाई आवश्यक कानूनी कारवाहीको
ल्याइनेछ ।

२७५. फौजदारी कसुरमा शुन्य सहनशिलता नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

२७६. गरिव, असहाय तथा पछि परेका समुदायका व्यक्तिहरुको लागि निःशुल्क
परामर्शको लागि सहयोग उपलब्ध गराईने छ ।

२७७. न्यायिक समिति तथा मेलमिलापकर्ताको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। सामुदायिक
मेलमिलाप केन्द्रलाई व्यबस्थित बनाईनेछ।

२७८. न्यायिक समिति तथा मेलमिलापकर्ताबाट पिडितको लागि प्रवाह गरिने सेवालाई
सरल र सहज बनाईनेछ ।

मरिण गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सिन्धुली
कार्यक्षेत्र कोड : ८०३२५५०५३००
आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७८/७९ महिना : असार

सि.नं.	राजस्व संकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	गत महिना सम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	यस महिना सम्मको आम्दानी	बाँकि
१	२	३	४	५	६	७	८
१	१११३१	सम्पत्ती, बहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर	१,०००	९४,५३२.९९	०	९४,५३२.९९	(९३,५३२.९९)
२	११३१४	भुमिकर/मालपोत	१८,००,०००	९,२५,०५०.६८	०	९,२५,०५०.६८	८,७४,९४९.३२
३	११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	७,२१८.७२	०	०	०	७,२१८.७२
४	११३२१	घरवहाल कर	१,००,०००	१,७४,०६९.४०	०	१,७४,०६९.४०	(७४,०६९.४०)
५	११३२२	वहाल विटौरी कर	१,५०,०००	१२५	०	१२५	१,४९,८७५
६	११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	४,६८,४७,५००	५,०७,५४,१३२.१५	०	५,०७,५४,१३२.१५	(३९,०६,६३२.१५)
७	११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	४,६८,४७,५००	१,५४,०९,२७६.३४	०	१,५४,०९,२७६.३४	३,१४,३८,२२३.६६
८	११४५६	बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	२,२९,९२,७८१.२८	१,०९,८६,९७०.९१	०	१,०९,८६,९७०.९१	१,२०,०५,८१०.३७
९	१३३११	समानिकरण अनुदान	११,१६,००,०००	८,३७,००,०००	०	८,३७,००,०००	२,७९,००,०००
१०	१३३१२	शसर्त अनुदान चालु	१९,७०,३५,०००	१४,७२,२७,५००	०	१४,७२,२७,५००	४,९८,०७,५००
११	१३३१३	शसर्त अनुदान पुँजीगत	१,६८,००,०००	१,०१,००,०००	०	१,०१,००,०००	६७,००,०००
१२	१३३१५	विषेश अनुदान पुँजीगत	१,९१,००,०००	१,४३,२५,०००	०	१,४३,२५,०००	४७,७५,०००
१३	१३३१७	समपुरक अनुदान पुँजीगत	३,४०,००,०००	२,५५,००,०००	०	२,५५,००,०००	८५,००,०००
१४	१४१५९	अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	२०,००,०००	९५,८८५	०	९५,८८५	१९,०४,११५
१५	१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	५२,८२,०७९.९८	०	०	०	५२,८२,०७९.९८
१६	१४२२१	न्यायिक दस्तूर	१,०००	१००	०	१००	९००
१७	१४२२४	परीक्षा शुल्क	१,०००	२,०७,१००	०	२,०७,१००	(२,०६,१००)
१८	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१०,००,०००	२६,११,६७३.७९	०	२६,११,६७३.७९	(१६,११,६७३.७९)
१९	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	५,००,०००	४३,५२१.७५	०	४३,५२१.७५	४,५६,४७८.२५
२०	१४२४३	सिफारिश दस्तुर	३०,००,०००	२५,२४,५२७.०२	०	२५,२४,५२७.०२	४,७५,४७२.९८
२१	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	२,००,०००	०	०	०	२,००,०००
२२	१४२४९	अन्य दस्तुर	१,०००	१,३०,२००	०	१,३०,२००	(१,२९,२००)
२३	१४२५३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५,००,०००	४,०००	०	४,०००	४,९६,०००
२४	१४५२९	अन्य राजस्व	१,७१,६१,०००	०	०	०	१,७१,६१,०००
२५	१४६११	व्यवसाय कर	१,०००	३,७२,३००	०	३,७२,३००	(३,७१,३००)
२६	३२१२२	बैंक मौज्दात	७,९४,४२,९२०.०२	०	०	०	७,९४,४२,९२०.०२
		जम्मा	६०,६३,७१,०००	३६,५१,८५,९६५.०३	०	३६,५१,८५,९६५.०३	२४,११,८५,०३४.९७

२.४ अनुमानित व्यय र श्रोत व्यवस्थापन

मरिण गाउँपालिका

आय व्ययको विवरण

आ.व. २०७८/०७९

शिर्षक	आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
आयः			
राजस्वः	१२४००११४९.२	१६८२३००००	१५२१५००००
आन्तरिक राजस्व	११२९६८७९	१५५८५०००	१३२५००००
राजस्व बाँडफाँड बाट प्राप्त रकम (केन्द्र)	५६७४१५५२.७१	९३०४००००	९३६९५०००
राजस्व बाँडफाँड बाट प्राप्त रकम (प्रदेश)	१२६३२९८३.२९	१८८३५०००	२३००००००
अन्य आय (अ.ल्या.)	४३३२९७३४.२३	४०७७००००	२२२०५०००
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण			
नेपाल सरकारबाट प्राप्त	२६७८५९९९५.	२९७३८९८१०	३१४५०००००
वित्तीय समानिकरण अनुदान	९९९०००००	१०१४०००००	१०३२०००००
सशर्त अनुदान	१५९९५९९९५	१८५९८९८१०	१८७००००००
समपुरक अनुदान	८००००००	१०००००००	५२०००००
विशेष अनुदान	०	०	१९१०००००
प्रदेश सरकारबाट प्राप्त	२७२२८०००	६५७०८०००	५७३७५०००
वित्तीय समानिकरण अनुदान	१०१७०००००	१०२०९०००	८४०००००
सशर्त अनुदान	१७०५८०००	२५४९९०००	२०१७५०००
समपुरक अनुदान		३०००००००	२८८०००००
अन्तर स्थानिय तहबाट प्राप्त			
जनसहभागिता			
नगद सहभागिता			
श्रम तथा वस्तुगत सहायता			

शिर्षक	आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
व्ययः			
चालु खर्च		१४०१५९०००	१५५८०००००
पूँजिगत खर्च		३९१२१३८१०	३६८२२५०००
जेट बचत (+) / न्युन (-)			
तीय व्यवस्था			
खुद ऋण लगानी			
ऋण लगानी (-)			
ऋण लगानीको सावाँफिर्ता प्राप्ती (+)			
खुद सेयर लगानी			
शेयर लगानी (-)			
शेयर बिक्रिबाट लगानीफिर्ता प्राप्ती (+)			
खुद ऋण प्राप्ती			
ऋणको साँवा भुक्तानी			
ऋण प्राप्ती(+)			
अन्तिम बजेट बचत (+)/न्युन(-)		०	०

मरिण गाउँपालिका

राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान

आ.व. २०७८/०७९

शिर्षक		आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
राजस्वः				
	आन्तरिक राजस्वः	५४६२६६१३	५६४०००००	३५४५५०००
११३१३	एकिकृत सम्पति कर	०	०	०
११३१४	भूमिकर /मालपोत)	११०६०२८	२००००००	१८०००००
११३२१	वहाल कर		१०००००	१०००००
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क हाटबजार समेत		८००००	१५००००
११४५१	सवारी साधन कर			
११४७२	विज्ञापन कर			
११४७३	मनोरञ्जन कर	०		
११६१३	व्यवसाय कर			५०००००
११६३२	जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर			
११६९१	अन्य कर			
१४१७१	वन रोयल्टी		३००००००	३००००००
१४१७२	खानी रोयल्टी		५००००००	३००००००
१४२१३	अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	४२५०३३१		

शिर्षक		आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	२६१११६१	२००००००	१००००००
१४२४१	पार्किङ शुल्क			
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर		६०००००	५०००००
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३२८३३०८.५०	२५०००००	३००००००
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता शुल्क	४६०५०	३०००००	२०००००
१५१११	बेरुजु असुली		४३२९७८६	
३२१२०	गत वर्षको नगद मौज्दात	४३३२९७३४.२३	३६४४०२१४	२२२०५०००
	कर छुट		०	
	शेयर लगानीबाट प्राप्त लाभांश तथा पूँजिगत लाभ आय	०	०	
	ऋण लगानीबाट प्राप्त व्याज आय	०	०	
	दण्ड जरिवाना		५००००	
	राजस्व बाँडफाँडः		**१११८७५०००**	**११६६९५०००**
	राजस्व बाँडफाँड प्राप्ति (+)	६९३७४५३६	१११८७५०००	११६६९५०००
	राजस्व बाँडफाँड हस्तान्तरण (-)	२४०००००		
	राजस्व बाँडफाँड (केन्द्र सरकार)			
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	२८५३९८४५.९९	९३०४००००	९३६९५०००
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त शुल्क	२६८९०६४७.७२		
३३१६१	वन रोयल्टी बाँडफाँड			
३३१६२	खानी रोयल्टी बाँडफाँड			
३३१६३	जलश्रोत रोयल्टी बाँडफाँड			
३३१६४	पर्वतारोहण रोयल्टी बाँडफाँड			

शिर्षक		आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
३३१६५	पदयात्रा रोयल्टी वाँडफाँड			
३३१६६	पर्यटन सेवा शुल्क/ रोयल्टी वाँडफाँड			
३३१६७	घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर वाँडफाँड	१३११०५९		
	राजस्व बाँडफाँड (प्रदेश सरकार)			
३३१६८	सवारी साधन कर वाँडफाँड	१२६३२९८३.२९	१८८३५०००	२३००००००
अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणः				
	नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानः	२६७८५९९९५	२९७३८९८१०	३१४५०००००
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	९९९०००००	१०१४०००००	१०३२०००००
	सशर्त अनुदान	१५९९५९९९५	१८५९८९८१०	१८७००००००
	समपूरक अनुदान	८००००००	१०००००००	५२०००००
	विशेष अनुदान	०	०	१९१०००००
	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानः	२७२२८०००	६५७०८०००	५७३७५०००
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१०१७०००००	१०२०९०००	८४०००००
	सशर्त अनुदान	१७०५८०००	२५४९९०००	२०१७५०००
	समपूरक अनुदान		३०००००००	२८८०००००
	अन्य स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदानः	०	०	०
	सशर्त अनुदान			
	समपूरक अनुदान			
	विशेष अनुदान			
	अन्य अनुदान		०	०
	जनसहभागिताः		०	०
	नगद सहभागिता	०	०	०
	श्रम तथा वस्तुगत सहायता	०	०	०
	कुल जम्मा	४१९०८९१४३.७३	५३१३७२८१०	५२४०२५०००

बार्षिक नीती, कार्यक्रम तथा बजेट २०७८/०७९

शिर्षक		आ.व. ०७६/०७७ को यथार्थ	आ.व. ०७७/०७८ को संशोधित अनुमान	आ.व. ०७८/०७९ को अनुमान
	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानः	२७२२८०००	६५७०८०००	५७३७५०००
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१०१७०००००	१०२०९०००	८४०००००
	सशर्त अनुदान	१७०५८०००	२५४९९०००	२०१७५०००
	समपूरक अनुदान		३०००००००	२८८०००००
अन्य स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदानः		०	०	०
	सशर्त अनुदान			
	समपूरक अनुदान			
	विशेष अनुदान			
अन्य अनुदान			०	०
जनसहभागिताः			०	०
	नगद सहभागिता	०	०	०
	श्रम तथा वस्तुगत सहायता	०	०	०
कुल जम्मा		४१९०८९१४३.७३	५३१३७२८१०	५२४०२५०००

मरिपा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सिन्धुली
कार्यालयको फोन : ०४७-५५१५३०
आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७६/७७ महिना : असार

सि.नं.	राजस्व संकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	गत महिना सम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	यस महिना सम्मको आम्दानी	बाँकि
१	२	३	४	५	६	७	८
१	११३१४	भुमिकर/मालपोत	१४,००,०००	०	०	०	१४,००,०००
२	११३१५	घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	१०,०७,०००	०	०	०	१०,०७,०००
३	११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	४,००,००,०००	०	०	०	४,००,००,०००
४	११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	४,५०,००,०००	०	०	०	४,५०,००,०००
५	११४५६	बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१,७१,२३,०००	०	०	०	१,७१,२३,०००
६	१३३११	समानिकरण अनुदान	११,००,७०,०००	०	०	०	११,००,७०,०००
७	१३३१२	शसर्त अनुदान चालु	१८,२८,०६,०००	०	०	०	१८,२८,०६,०००
८	१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	८०,००,०००	०	०	०	८०,००,०००
९	१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	८०,७०,२६५.७७	०	०	०	८०,७०,२६५.७७
१०	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	८,००,०००	०	०	०	८,००,०००
११	१४२४३	सिफारिश दस्तुर	१२,२५,०००	०	०	०	१२,२५,०००
१२	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	८,७५,०००	०	०	०	८,७५,०००
१३	१४२५३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	६,००,०००	०	०	०	६,००,०००
१४	३२१२१	नगद	४,०१,२९,७३४.२३	०	०	०	४,०१,२९,७३४.२३
		जम्मा	४५,७१,०६,०००	०	०	०	४५,७१,०६,०००

मरिण गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सिन्धुली
कार्यालयको कोड ०४८०३२५५०५३००

आम्दानी प्रतिवेदन

आ.व. : २०७७/७८ महिना : असार

सि.नं.	राजस्व संकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान	गत महिना सम्मको आम्दानी	यस महिनाको आम्दानी	यस महिना सम्मको आम्दानी	बाँकि
१	२	३	४	५	६	७	८
१	११३१४	भुमिकर/मालपोत	२०,००,०००	१०,७९,३३६.५०	५,५५,४४५	१६,३४,७८१.५०	३,६५,२१८.५०
२	११३२१	घरवहाल कर	१,००,०००	५२,१०१	१,२०,५१९	१,७२,६२०	(७२,६२०)
३	११३२२	वहाल विटौरी कर	८०,०००	२,०००	३३,०००	३५,०००	४५,०००
४	११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	९,३०,४०,१४०	७,१७,१८,१९१.६६	९०,२६,१७८.६९	८,०७,४४,३७०.३५	१,२२,९५,७६९.६५
५	११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)	१,०००	०	०	०	१,०००
६	११४५२	पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१,०००	०	०	०	१,०००
७	११४५६	बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१,८८,३५,०००	९८,७९,५३३.९४	७०,८२,२९०.७८	१,६९,६१,८२४.७२	१८,७३,१७५.२८
८	११४७९	अन्य मनोरञ्जन कर	१,०००	०	०	०	१,०००
९	११६११	व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	१,०००	१,९८,६००	१,५४,२००	३,५२,८००	(३,५१,८००)
१०	११६३२	अखेटोपहारमा लाग्ने कर	१,०००	०	०	०	१,०००
११	११६९९	अन्य कर	४३,७२,७८६	०	८१,२४५.६०	८१,२४५.६०	४२,९१,५४०.४०
१२	१३३११	समानिकरण अनुदान	११,१६,०९,०००	११,१६,०९,०००	०	११,१६,०९,०००	०
१३	१३३१२	शसर्त अनुदान चालु	२२,२२,८४,८१०	१९,५२,९५,४७५.९९	२,७०,७०,३३४.०१	२२,२३,६५,८१०	(८१,०००)
१४	१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	४,००,००,०००	४,००,००,०००	०	४,००,००,०००	०
१५	१४१५९	अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	८०,००,०००	०	३३,३१,३२९.७८	३३,३१,३२९.७८	४६,६८,६७०.२२
१६	१४२२४	परीक्षा शुल्क	१,०००	३९,७००	१०,९००	५०,६००	(४९,६००)
१७	१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	२०,००,०००	२,०५,०१०	४,०९,१८४	६,१४,१९४	१३,८५,८०६
१८	१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	१,०००	०	०	०	१,०००
१९	१४२४२	नक्सापास दस्तुर	६,००,०००	१,५१,६९६	३४,१७७	१,८५,८७३	४,१४,१२७
२०	१४२४३	सिफारिश दस्तुर	११,००,०००	१६,४१,०७९.५०	१९,७१,६९५	३६,१२,७७४.५०	(२५,१२,७७४.५०)
२१	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३,००,०००	४६,०००	१,४९,४६१	१,९५,४६१	१,०४,५३९
२२	३२१२२	बैंक मौज्दात	३,७८,४०,२१४	०	०	०	३,७८,४०,२१४
		जम्मा	५४,२१,६८,९५०	४३,१९,१७,७२४.५९	५,००,२९,९५९.८६	४८,१९,४७,६८४.४५	६,०२,२१,२६५.५५

मरिण गाउँपालिका कार्यालय, सिन्धुली, नेपाल २०७३